

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΟΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΕΣ
ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ
ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ»**

**ΔΑΒΑΡΗ ΜΑΡΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Α.Μ. 6027
ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΤΑΝΙΤΣΑ Α.Μ. 6168**

**ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΑΜΑΛΙΑ**

**ΚΑΣΤΟΡΙΑ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023**

Περίληψη

Τίτλος: Οι συναισθηματικές και συμπεριφορικές αντιδράσεις των πολιτών στις επικοινωνιακές εκστρατείες κινδύνου ως προς τις πυρκαγιές

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να μελετήσει τις συναισθηματικές και τις συμπεριφορικές αντιδράσεις των πολιτών στα μηνύματα επικοινωνίας κινδύνου ως προς τις πυρκαγιές ύστερα από την παρακολούθηση του βίντεο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, με τίτλο: «Οδηγίες πρόληψης για να θωρακίσουμε το σπίτι μας έναντι πυρκαγιάς».

Για την εκπόνηση της έρευνας προτιμήθηκε η ποσοτική μέθοδος με την χρήση δημοσκοπήσης (survey) για την συλλογή δεδομένων, κάνοντας χρήση δομημένου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, που συμπλήρωσαν 266 κάτοικοι από διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν ότι η ανησυχία των πολιτών σχετίζεται με την υιοθέτηση προληπτικής συμπεριφοράς και ότι η ορθή επικοινωνία του κινδύνου, βασισμένη σε θεωρίες αντίληψης του κινδύνου, οδηγεί σε συμπεριφορές πρόληψης και υψηλά ποσοστά συμμόρφωσης. Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνουν την επιτακτική ανάγκη για ενθάρρυνση της δράσης και πρωτοβουλίας, καθώς και τη σημασία της αποτελεσματικής επικοινωνίας στον τομέα της διαχείρισης κινδύνου, ειδικά σε περιπτώσεις κρίσεων ή καταστροφών στη δημόσια υγεία, ασφάλεια και το περιβάλλον.

Η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επικοινωνία κινδύνου πρέπει να βασίζεται σε τεκμηριωμένες θεωρίες αναφορικά με την αντίληψη και διαχείριση του κινδύνου-καταστροφής καθώς και την επικοινωνιακή διαχείριση κινδύνου και ότι η ακριβής και έγκυρη ενημέρωση είναι κρίσιμη για την αποτελεσματική διαχείριση κινδύνου, ιδίως σε καταστάσεις δημόσιου κινδύνου και καταστροφών. Η πτυχιακή εργασία αυτή ανοίγει τον δρόμο για περαιτέρω έρευνα στον τομέα της διαχείρισης κινδύνου και της επικοινωνίας κινδύνου, προσφέροντας σημαντικές εισηγήσεις για πρακτικές βελτιώσεις.

Λέξεις κλειδιά: Αντίληψη Κινδύνου, Επικοινωνιακή Διαχείριση Κινδύνου, Συναισθηματικές - Συμπεριφορικές Αντιδράσεις, Διαχείριση Καταστροφών, Πυρκαγιές

Abstract

Title: "The Emotional and Behavioral Responses of Citizens to Risk Communication Campaigns Regarding Wildfires"

This study aims to investigate the emotional and behavioral reactions of citizens to risk communication campaigns regarding wildfires after watching the video titled "Fire Prevention Guidelines to Safeguard Our Homes" by the Ministry of Climate Crisis and Civil Protection in Greece. The research employed a quantitative methodology through a survey, with 266 respondents from various regions across Greece participating by completing a structured electronic questionnaire.

The results of the research highlight that citizens' concerns are closely related to the adoption of preventive behaviors. Effective risk communication, grounded in theories of risk perception, leads to preventive actions and high compliance rates. These findings underscore the urgent need for promoting proactive initiatives and the significance of accurate information in effective risk management, especially during public emergencies, crises, and environmental disasters.

The study concludes that risk communication should be based on well-established theories concerning risk perception and risk communication management. Precise and timely information dissemination is critical for efficient risk management, particularly in situations involving public risk and disasters. This research paves the way for further exploration in the field of risk management and risk communication, offering valuable insights for practical enhancements.

Keywords: Risk Perception, Risk Communication Management, Emotional-Behavioral Reactions, Disaster Management, Wildfires.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	2
Abstract.....	3
Ευχαριστίες	6
Εισαγωγή.....	8
Κεφάλαιο 1: Αντίληψη και διαχείριση του κινδύνου και της καταστροφής.....	10
1.1 Κίνδυνος και αντίληψη κινδύνου	10
1.2 Μοντέλα αντίληψης κινδύνου	13
1.3 Παράγοντες αντίληψης κινδύνου	16
1.4 Εκτίμηση και τύποι κινδύνου	23
1.5 Καταστροφή και τύποι καταστροφής.....	26
1.6 Διαχείριση κινδύνου και διαχείριση καταστροφών	28
Κεφάλαιο 2: Επικοινωνιακή διαχείριση κινδύνου	34
2.1 Επικοινωνία κινδύνου	34
2.2 Μορφές και περιεχόμενο επικοινωνίας κινδύνου	35
2.3 Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) στην ενημέρωση του κοινού	36
2.4 Ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Social Media) στην ενημέρωση στα στάδια εκδήλωσης μιας φυσικής καταστροφής	39
Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία.....	42
3.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	42
3.2 Μέθοδος έρευνας	42
3.3 Μέθοδος δειγματοληψίας και συλλογής δεδομένων.....	43
3.4 Ερευνητικό εργαλείο	44
Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα της έρευνας	45
Περιγραφική στατιστική	45
4.1 Δημογραφικά Στοιχεία	45
4.2 Αντιλήψεις αναφορικά με το φαινόμενο των πυρκαγιών και τα μέτρα πρόληψης..	51
4.3 Ενημέρωση και εμπιστοσύνη σχετικά με τα μηνύματα πρόληψης κατά του φαινομένου των πυρκαγιών.....	58
4.4 Βίντεο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.....	63

Επαγωγική στατιστική	71
4.5 Pearson (r)	71
4.6 Anova	73
4.7 Kendall's Tau_b (τ) Correlation Coefficient.....	74
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα	89
Βιβλιογραφία	92
Παράρτημα	100

Ευχαριστίες

Η ασφάλεια είναι ένα προϊόν που πωλείται με το συναίσθημα» ~ Ερνέστο Σάμπατο. Το απόφθεγμα αυτό μας βοήθησε κατά κάποιον τρόπο με την διαδικασία επιλογής του θέματος της πτυχιακής μας εργασίας καθώς υπογραμμίζει το γεγονός ότι η ασφάλεια και η προστασία από διάφορους κινδύνους συνδέονται στενά με τα συναισθήματα και την αντίληψη του κοινού. Ειδικότερα, το απόσπασμα μας ενέπνευσε να διερευνήσουμε πώς οι πολίτες αντιδρούν σε επικοινωνιακές εκστρατείες κινδύνου, είτε με βάση τα συναισθήματα είτε με βάση την αντίληψή τους για την ασφάλεια.

Η επιλογή του θέματος πραγματοποιήθηκε ύστερα από αρκετή σκέψη και αναζήτηση πηγών. Λόγω των παγκόσμιων συνθηκών που έχουν δημιουργηθεί εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής, της έντονης εμφάνισης των πυρκαγιών στην Ελλάδα τα τελευταία έτη, η επιθυμία να διερευνηθεί η αντίληψη του κινδύνου και η επικοινωνία αυτού, φαντάζει ακόμη πιο έντονη, αφού η ορθή αντίληψη και επικοινωνία μπορούν να οδηγήσουν στην αποτελεσματική προφύλαξη και πρόληψη.

Η δοθείσα εργασία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας κατά το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023. Ευχαριστούμε θερμά την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κ. Τριανταφυλλίδου Αμαλία επιβλέπουσα της παρούσας εργασίας, για την υπομονή και τη συνεχή καθοδήγηση της. Στο ίδιο πλαίσιο ευγνωμοσύνης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους καθηγητές του τμήματός μας για τη συμβολή τους στην επιστημονική και τεχνολογική μας συγκρότηση στα χρόνια της φοίτησής μας στην Καστοριά.

“Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους γονείς μου, τον αδερφό μου, τους φίλους μου, τον αγαπημένο μου τετράποδο φίλο, τον γάτο μου Τσίλι, για την ανεκτίμητη ψυχολογική υποστήριξη που μου προσφέρουν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Χωρίς αυτήν την αγάπη, την στήριξη και την κατανόηση δεν θα μπορούσα να τα καταφέρω. Σας ευχαριστώ από καρδιάς για όλα”. (Μαρία Αικατερίνη Δάβαρη, 2023).

“Θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες προς την οικογένειά μου και τους αγαπημένους μου φίλους για τη στήριξη, την αγάπη και την κατανόησή τους κατά τη διάρκεια της πτυχιακής μου εργασίας. Χωρίς την ανεκτίμητη συνεισφορά και την ψυχική τους στήριξη, αυτή η πορεία δεν θα ήταν τόσο εφικτή. Σας ευχαριστώ από τα βάθη της καρδιάς μου για την αγάπη σας”. (Φωτεινή Στανίτσα, 2023).

Η παρούσα προσπάθεια μας, αφιερώνεται κυρίως σε αυτούς που με τη συνεχή ενθάρρυνση παρά τις δυσκολίες, την υπομονή και τη θετική τους σκέψη μας βοήθησαν να φτάσουμε στο στόχο μας.

Τέλος, θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας σε όλους εκείνους που συνέβαλαν στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας, είτε μέσω της πρακτικής τους συμβολής, όπως η συμπλήρωση ερωτηματολογίων, είτε με τη ψυχική τους υποστήριξη, μέσω συμβουλών και παραινέσεων.

Εισαγωγή

Η πρόληψη των πυρκαγιών αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Οι πυρκαγιές, που συχνά ξεσπούν με ανελέητη σφοδρότητα, απειλούν το φυσικό περιβάλλον, την οικονομία και, πάνω απ' όλα, την ανθρώπινη ζωή. Η αντιμετώπιση αυτού του κινδύνου δεν εξαρτάται μόνο από τα τεχνικά μέτρα και τη διαχείριση της φωτιάς. Εξαρτάται επίσης από το πώς αντιδρούμε ως πολίτες και ως κοινωνία σε επικοινωνιακές εκστρατείες κινδύνου που στοχεύουν στην άμεση και έγκυρη ενημέρωσή μας και την αλλαγή της συμπεριφοράς μας, μέσω των προληπτικών μας ενεργειών.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των συναισθηματικών και συμπεριφορικών αντιδράσεων των 266 συμμετεχόντων κατοίκων της Ελλάδας έναντι σε μηνύματα επικοινωνίας κινδύνου. Για τον σκοπό αυτό, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να παρακολουθήσουν ένα βίντεο που παρέχει οδηγίες πρόληψης για την προστασία από πυρκαγιές, που παράχθηκε από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, με τίτλο "Οδηγίες πρόληψης για την προστασία του σπιτικού μας από πυρκαγιά". Στη συνέχεια, τους ζητήθηκε να αξιολογήσουν το πώς αντιδρούν με βάση κάποια συγκεκριμένα συναισθήματα, καθώς να επιλέξουν και τον βαθμό προθυμίας τους να λάβουν προληπτικά μέτρα μετά από αυτή την παρακολούθηση. Επιπλέον, η έρευνα στοχεύει στον προσδιορισμό της συσχέτισης μεταξύ τριών βασικών παραγόντων: των θετικών συναισθημάτων, των αρνητικών συναισθημάτων και της παρακίνησης. Επίσης, εξετάζεται η ύπαρξη διακύμανσης στον βαθμό παρακίνησης των συμμετεχόντων σε σχέση με τον αριθμό των πυρκαγιών που έχουν βιώσει τα τελευταία πέντε χρόνια. Επιπλέον, μελετάται εάν υπάρχει κάποια συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν και τον βαθμό των θετικών και αρνητικών συναισθημάτων που βιώνουν. Τέλος, καταγράφονται οι μέσες τιμές και οι τυπικές αποκλίσεις για κάθε τμήμα του ερωτηματολογίου χωριστά.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας εξετάζεται εκτενώς η έννοια της αντίληψης και διαχείρισης κινδύνου και καταστροφής. Αυτό το κεφάλαιο διαιρείται σε αρκετές υποενότητες προκειμένου να καλυφθούν εκτενώς όλες οι πτυχές του θέματος. Συγκεκριμένα, στην ενότητα 1.1 αναλύεται η έννοια του κινδύνου,

συμπεριλαμβανομένων των φυσικών, κοινωνικών και οικονομικών κινδύνων, καθώς και η διαδικασία με την οποία οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τους κινδύνους. Στην ενότητα 1.2 παρουσιάζονται διάφορα μοντέλα που αναλύουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τους κινδύνους. Στην ενότητα 1.3 εξετάζονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίον οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τους κινδύνους, ενώ στην ενότητα 1.4 εξετάζεται πώς μπορούμε να αξιολογήσουμε τους κινδύνους και ποιοι είναι οι διάφοροι τύποι τους. Στην ενότητα 1.5 αναφέρονται οι έννοιες της καταστροφής και οι διάφοροι τύποι της που μπορεί να προκαλέσουν κινδύνους. Τέλος, στην ενότητα 1.6 περιγράφεται η διαδικασία διαχείρισης των κινδύνων και των καταστροφών. Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζεται η επικοινωνία σχετικά με τους κινδύνους και η σχέση της με τη διαχείρισή τους. Και αυτό το κεφάλαιο διαιρείται σε υποενότητες: στην ενότητα 2.1 αναλύεται η επικοινωνία του κινδύνου, ενώ στην ενότητα 2.2 αναφέρονται οι μορφές και το περιεχόμενο της επικοινωνίας του κινδύνου. Στην ενότητα 2.3 εξετάζεται η επικοινωνία του κινδύνου και η διαχείριση των καταστροφών στην Ελλάδα, ενώ στην ενότητα 2.4 αναφέρεται ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) στην ενημέρωση του κοινού. Στην ενότητα 2.5 εξετάζεται ο ρόλος των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media) στην ενημέρωση στα στάδια της εκδήλωσης μιας φυσικής καταστροφής, ενώ στην ενότητα 2.6 παρουσιάζεται η χρήση των νέων τεχνολογιών στην αξιοποίηση πληροφοριών για την διαχείριση των φυσικών καταστροφών. Επιπλέον, στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας, ενώ στο κεφάλαιο 4 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εργασίας. Στο κεφάλαιο 5 πραγματοποιείται η συζήτηση των αποτελεσμάτων και η εργασία ολοκληρώνεται με το 6ο κεφάλαιο, που περιλαμβάνει τους περιορισμούς, τα συμπεράσματα, τις προτάσεις και το κεφάλαιο της Βιβλιογραφίας, το οποίο περιλαμβάνει όλες τις βιβλιογραφικές παραπομπές (ελληνικές και ξένες) που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγκεκριμένη εργασία, καθώς και το παράρτημα.

Κεφάλαιο 1: Αντίληψη και διαχείριση του κινδύνου και της καταστροφής

1.1 Κίνδυνος και αντίληψη κινδύνου

Ο κίνδυνος αποτελεί ένα βασικό στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης, επηρεάζοντας καθημερινά τις επιλογές και τις αποφάσεις των ατόμων. Συχνά οι άνθρωποι τον αντιλαμβάνονται ενστικτωδώς, βασιζόμενοι στην κοινή λογική, τις γνώσεις τους και τις προηγούμενες εμπειρίες τους (Merna & Al-Thani, 2008). Η λέξη κίνδυνος συχνά αποκτά αρνητική χροιά, αλλά πρέπει να σημειωθεί πως μπορεί να έχει και θετικές πτυχές καθώς αναφέρεται σε μια πιθανή κατάσταση με θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις. Έτσι, ενώ τα αρνητικά γεγονότα αντιπροσωπεύουν κινδύνους που μπορεί να εμποδίσουν την πραγμάτωση μιας αξίας ή να καταστρέψουν μια υπάρχουσα, τα θετικά γεγονότα μπορούν να αντισταθμίσουν αρνητικές συνέπειες ή να προσφέρουν ευκαιρίες (COSO, 2004).

Ο όρος κίνδυνος (risk) έχει ποικίλους ορισμούς, αλλά το κοινό χαρακτηριστικό τους είναι η παρουσία αβεβαιότητας (uncertainty), η οποία αποτελεί την ουσία της έννοιας αυτής (Klüppelberg, Straub & Welp, 2014). Αυτό σημαίνει ότι ο κίνδυνος συνδέεται με την αβεβαιότητα της έκβασης ενός γεγονότος ή μιας κατάστασης και εκθέτει ένα ή περισσότερα άτομα στην πιθανότητα αντιμετώπισης αρνητικών ή επιβλαβών συνεπειών (Borge, 2001). Επιπλέον, υποστηρίζεται πως αποτελεί την πιθανότητα ενός γεγονότος να επηρεάσει αρνητικά την επίτευξη των στόχων των ατόμων (COSO, 2004). Η αντίληψη του κινδύνου από τους περισσότερους ανθρώπους προκύπτει βάσει τριών παραγόντων: του γεγονότος που μπορεί να συμβεί και είναι αρνητικό, της πιθανότητας να συμβεί και των συνεπειών που θα απορρέουν από αυτό. Αυτά τα τρία στοιχεία αποτελούν βάση για την αξιολόγηση του κινδύνου και των επιπτώσεων του (Merna & Al-Thani, 2008).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο κίνδυνος αποτελεί μια πολυδιάστατη έννοια που διαφοροποιείται ανάλογα με την ερμηνευτική προσέγγιση. Πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν πως δεν υπάρχει περιβάλλον χωρίς κίνδυνο. Ως εκ τούτου, είναι κρίσιμο να κατανοήσουμε γιατί και πώς οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο, καθώς αυτό έχει

ουσιαστικές επιπτώσεις στη συμπεριφορά αλλά και τις αποφάσεις τους (Rodriguez-Garzon et al., 2015).

Ανακαλώντας τον ορισμό του κινδύνου που αναλύθηκε παραπάνω, ο Fischhoff, Watson και Hope (1984) προσθέτουν περισσότερο βάθος στην πολύπλευρη αυτή έννοια. Συγκεκριμένα υποστηρίζουν ότι οι τεχνικοί εμπειρογνώμονες συχνά κάνουν διάκριση μεταξύ του υποκειμενικού και του αντικειμενικού κινδύνου. Ο πρώτος μπορεί να εξηγηθεί μέσω επιστημονικής έρευνας, στατιστικών δεδομένων και πιθανολογικών αναλύσεων κινδύνου, ενώ ο τελευταίος μπορεί να εξηγηθεί με την μη ειδική άποψη του κοινού που συχνά περιλαμβάνει αξίες. Ο κίνδυνος (risk) δεν είναι το ίδιο με την επικινδυνότητα (hazard): «Ο κίνδυνος (risk) δεν είναι απλά η πιθανότητα οι άνθρωποι να αντιμετωπίσουν κίνδυνο ή βλάβη, αλλά και η έκθεσή τους σε κίνδυνο τραυματισμού ή απώλειας, καθώς και ο βαθμός της έκθεσης σε αυτόν τον κίνδυνο. Η επικινδυνότητα είναι η έκθεση καθαυτή, η πιθανότητα εμφάνισης απώλειας και βλάβης» (Da Cruz 1993, σ.33).

Ο κίνδυνος δεν είναι κάτι σταθερό και ομοιόμορφο παντού. Κάποιες περιοχές είναι περισσότερο εκτεθειμένες σε κάποιον συγκεκριμένο κίνδυνο από άλλες, διότι “η χωρική ποικιλία της φύσης παρέχει διαφορετικούς τύπους περιβαλλοντικών ευκαιριών και κινδύνων” (Wisner et al. 2003, σ.6), και αυτό είναι αποτέλεσμα φυσικών και κοινωνικών διεργασιών (Wisner et al. 2003). Αυτή η αλληλεπίδραση μεταξύ φυσικών και κοινωνικών διεργασιών έχει ως αποτέλεσμα διαφορετικούς βαθμούς ευπάθειας σε διάφορους κινδύνους για διαφορετικά άτομα σε διαφορετικές περιοχές, οι οποίοι βεβαίως μπορεί να μεταβληθούν με τον χρόνο (Wisner et al. 2003). Συνοψίζοντας, ο κίνδυνος έχει και χωρική και χρονική διάσταση και είναι το αποτέλεσμα φυσικών και κοινωνικών διεργασιών.

Η αντίληψη του κινδύνου είναι μια έννοια που χρησιμοποιείται για να εξηγήσει πώς αντιδρούν οι άνθρωποι στον κίνδυνο της επικινδυνότητας και είναι σημαντική λόγω του γεγονότος ότι οι υποκειμενικές κρίσεις του κοινού, επηρεάζονται τόσο από γνωστικούς όσο και συναισθηματικούς παράγοντες και αποκλίνουν από την "αντικειμενική" κρίση κινδύνου των εμπειρογνομώνων (Oltedal κ.ά. 2004). Ο κίνδυνος αφορά τις σκέψεις, τις πεποιθήσεις και τις κατασκευές (Sjöberg 1979 στο Oltedal κ.ά. 2004), και ο "αντικειμενικός" κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που υφίσταται ανεξάρτητα από τη γνώση και τις ανησυχίες ενός ατόμου σχετικά με την πηγή του κινδύνου (Ulleberg & Rundmo 1996 στο Oltedal κ.ά. 2004). Ένας πιο λεπτομερής ορισμός της αντίληψης του κινδύνου

παρουσιάζεται από τους Messner και Mayer (2006): "Η αντίληψη του κινδύνου αναφέρεται στις ενστικτώδεις κρίσεις κινδύνου των ατόμων και των κοινωνικών ομάδων στο πλαίσιο περιορισμένων και αβέβαιων πληροφοριών. Οι αντιλήψεις ποικίλλουν ανάμεσα στα άτομα λόγω διαφορετικών επιπέδων πληροφόρησης και αβεβαιότητας, λόγω διαφορετικής ενστικτώδους συμπεριφοράς και επίσης λόγω συγκεκριμένων διαστάσεων εξουσίας και θέσεων ενδιαφέροντος. Ως αποτέλεσμα, τα άτομα μιας κοινότητας μπορεί να αξιολογούν διαφορετικά την επικινδυνότητα εμφάνισης κινδύνου πυρκαγιάς, διότι δεν διαθέτουν τις ίδιες πληροφορίες σχετικά με την πιθανότητα εμφάνισης γεγονότων πυρκαγιάς στην περιοχή τους, τα μέτρα αντιμετώπισης πυρκαγιών και την αποτελεσματικότητά τους, και ίσως να έχουν διαφορετικό ιστορικό ως προς την εμπειρία της διαβίωσης σε μέρη όπου η επικινδυνότητα πυρκαγιάς είναι μεγάλη ή του γεγονότος του ίδιου. Λόγω της συγκεκριμένης αντίληψης του κινδύνου, τα άτομα, οι κοινωνικές ομάδες και ακόμη και δημόσια πρόσωπα, όπως δήμαρχοι, πολιτικοί και υπάλληλοι του δημόσιου τομέα που ασχολούνται με την αντιπυρηνική και τη διαχείριση καταστροφών, μπορεί να αντιμετωπίζουν αυτό το θέμα με διαφορετικό τρόπο" (Messner και Mayer 2006, σ.154).

Από αυτήν την οπτική, μπορεί να συνταχθεί η υπόθεση ότι οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται διαφορετικά τα διάφορα στοιχεία του περιβάλλοντός τους, όπως ο κίνδυνος πυρκαγιάς, ως αποτέλεσμα τόσο γνωστικών όσο και συναισθηματικών παραγόντων. Από αυτήν την οπτική, είναι επίσης σημαντικό να επισημανθεί ότι οι αντιλήψεις των ατόμων δεν μπορούν να θεωρηθούν αντικειμενικές.

1.2 Μοντέλα αντίληψης κινδύνου

Τέσσερα βασικά θεωρητικά μοντέλα έχουν αποπειραθεί να εξηγήσουν πως τα άτομα επεξεργάζονται τις πληροφορίες που αφορούν τον παράγοντα του κινδύνου. Ακόμη, αναλύουν το πως σχηματίζονται οι αντιλήψεις τους για τον κίνδυνο καθώς και το πως παίρνουν αποφάσεις για την ελαχιστοποίηση ή την αποφυγή του κινδύνου (Davis et. al., 2003). Σε συνδυασμό, αυτές οι θεωρίες παρέχουν τη βάση για την ανάλυση και τον συντονισμό αποτελεσματικών ανακοινώσεων κατά τη διάρκεια καταστάσεων υψηλής ανησυχίας (Covello et al., 2001).

Το Μοντέλο Αντίληψης του Κινδύνου (Risk Perception Model) αποτελεί μια θεωρητική προσέγγιση που εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο που παρουσιάζεται στο Σχήμα 1, η αντίληψη του κινδύνου αποτελείται από δύο κύρια στοιχεία: το μέγεθος του κινδύνου (hazard), που αναφέρεται στην πιθανότητα θνησιμότητας ή νοσηρότητας, και την οργή (outrage), που αποτελεί την αντίληψη του συναισθηματικού στοιχείου του κινδύνου, όπως ο φόβος ή το άγχος (Sandman, 1991; 1993). Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που σχετίζονται άμεσα με τον κίνδυνο και επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα τον αντιλαμβάνονται. Η υποκειμενική αξιολόγηση του κινδύνου και οι αρχές που προέρχονται από τις συμπεριφορικές και κοινωνικές επιστήμες καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι πραγματοποιούν αυτήν την αξιολόγηση. Η αντίληψη του κινδύνου επηρεάζει το επίπεδο ανησυχίας, προβληματισμού, θυμού, φόβου και εχθρικότητας, που αποτελούν τους υποκειμενικούς παράγοντες που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ερμηνεύουν μια απειλή. Η συναισθηματική αντίδραση των ανθρώπων στους επερχόμενους κινδύνους επηρεάζει επίσης τις στάσεις τους και τις επακόλουθες συμπεριφορές τους (Solvic, Fischhoff, & Lichtenstein, 1990).

Σχήμα 1. Μοντέλο αντίληψης κινδύνου (Πηγή: Sandman 1993).

Το Μοντέλο Νοητικού Θορύβου (*Mental Noise Model*) αναλύει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι επεξεργάζονται πληροφορίες υπό συνθήκες άγχους. Βάσει αυτού του μοντέλου, σε καταστάσεις υψηλής ανησυχίας, όπως μια τρομοκρατική επίθεση, η ικανότητα των ατόμων για αποτελεσματική επικοινωνία επηρεάζεται με αρνητικό πρόσημο. Όταν οι αξίες των ατόμων απειλούνται, η συναισθηματική διέγερση και η νοητική αναστάτωση που προκαλείται δημιουργούν «νοητικό θόρυβο». Η έκθεση σε κινδύνους που χαρακτηρίζονται από αρνητικές ψυχολογικές διακυμάνσεις, όπως καταστάσεις ανεξέλεγκτες, μη αξιόπιστες, απωθητικές ή με απειλητικό πρόσημο, συνοδεύεται από έντονο νοητικό θόρυβο. Αυτός ο νοητικός θόρυβος επηρεάζει την ικανότητα του ατόμου να ανταποκρίνεται με λογική και συνετή σκέψη (Davis et. al., 2003).

Το Μοντέλο Αρνητικής Επικράτησης (*Negative Dominance Model*) αναφέρεται στην επεξεργασία αρνητικών και θετικών πληροφοριών σε καταστάσεις υψηλής ανησυχίας και υποδεικνύει την ύπαρξη μιας ασύμμετρης σχέσης μεταξύ των αρνητικών και θετικών πληροφοριών, δίνοντας έμφαση στις αρνητικές. Οι άνθρωποι έχουν την τάση να αποδίδουν μεγαλύτερη σημασία στις απώλειες (αρνητικά αποτελέσματα) σε σχέση με τα κέρδη (θετικά αποτελέσματα). Έτσι, η παρουσία αρνητικών μηνυμάτων πρέπει να αντισταθμίζεται από έναν μεγαλύτερο αριθμό θετικών ή μηνυμάτων επικεντρωμένων σε

λύσεις. Ωστόσο, οι δηλώσεις που περιλαμβάνουν αρνητικές ενδείξεις (π.χ. όχι, μη, ποτέ κλπ.) υπόκεινται σε μεγαλύτερο έλεγχο, παραμένουν περισσότερο στη μνήμη και έχουν μεγαλύτερες επιπτώσεις (Davis et. al., 2003).

Το Μοντέλο Προσδιορισμού της Εμπιστοσύνης (Trust Determination Model) επικεντρώνεται στη σημασία της εμπιστοσύνης για την αποτελεσματική πληροφόρηση σχετικά με τον κίνδυνο. Η εμπιστοσύνη δημιουργείται με το πέρασμα του χρόνου και μέσα από συνεχείς δράσεις. Η εφαρμογή δεξιοτήτων όπως αυτή της ενεργητικής ακρόασης και της επικοινωνίας, της ένδειξης ενδιαφέροντος και εμπειρίας, της δέσμευσης και αφοσίωσης, καθώς και της ειλικρίνειας και του ανοιχτού διαλόγου συνάδουν στην επίσπευση της διαδικασίας αυτής. Τα άτομα ή μικρές ομάδες (όπως οι ανταλλαγές πληροφοριών ή τα εργαστήρια για το κοινό) αποτελούν τα πιο αποτελεσματικά περιβάλλοντα για τη μετάδοση της εμπιστοσύνης (Renn and Levine, 1991). Η εμπιστοσύνη σε μεμονωμένα άτομα έχει υψηλότερη σημασία από την εμπιστοσύνη στον οργάνωση. Η εμπιστοσύνη μπορεί να μειωθεί εάν οι ειδικοί διαφωνούν, δεν επιδεικνύουν ευαισθησία ή είναι απρόθυμοι να μοιραστούν πληροφορίες, θεωρούνται ανεύθυνοι ή δεν μεταδίδουν συντονισμένα μηνύματα.

Άλλες σχετικές θεωρίες και αρχές από τον κλάδο της κοινωνικής ψυχολογίας περιλαμβάνουν τη *Θεωρία της Προσδοκίας-Αξίας (Expectancy-Value Theory)*, η οποία υποστηρίζει ότι η αποδοχή των κινδύνων συνδέεται σε μεγάλο βαθμό και με θετικό πρόσημο με την αντίληψη των ενδεχόμενων ωφελειών από επικίνδυνες δραστηριότητες (Fishbein and Ajzen, 1975). Ο *Θεωρούμενος Έλεγχος (Perceived Control)* προσδιορίζει τις προθέσεις συμπεριφοράς των ατόμων (Ajzen, 1985), ενώ η *Θεωρία Άγχους και Διαχείρισης (Stress and Coping Theory)* υποστηρίζει ότι οι πρωταρχικές διεργασίες αξιολόγησης της κατάστασης εστιάζουν στην εκτίμηση της απειλής και η δευτερεύουσες διεργασίες εστιάζουν στις διαθέσιμες επιλογές διαχείρισης (Lazarus and Folkman, 1984). Η *Κοινωνικογνωστική Θεωρία (Social Cognitive Theory)* αναλύει τη συμπεριφορά των ατόμων ως μια εικόνα των προσδοκιών αυτοαποτελεσματικότητας, δηλαδή κατά πόσο τα άτομα πιστεύουν στις ικανότητές τους να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες ενέργειες. Παράλληλα, η *Θεωρία Κινητοποίησης Προστασίας (Protection Motivation Theory)* υποστηρίζει ότι η συμπεριφορά αυτοπροστασίας επηρεάζεται από τον κίνδυνο ή την ευπάθεια απέναντι στην απειλή, την πιθανότητα της απειλής, την εφικτότητα μιας ενέργειας και την αναγνωρισμένη αποτελεσματικότητα της ενέργειας αυτής (Rogers,

1983). Το Μοντέλο Διεργασίας της Υιοθέτησης Προφύλαξης (*Precaution Adoption Process Model*), για παράδειγμα, ισχυρίζεται ότι η αντίληψη της προσωπικής εμπάθειας και σοβαρότητας του κινδύνου καθορίζει το βαθμό στον οποίο τα άτομα θα ενημερωθούν σχετικά με τον κίνδυνο και το κατά πόσο θα αποφασίσουν να μεταβάλλουν τη συμπεριφορά τους.

Μερικές αρχές της κοινωνικής ψυχολογίας μπορούν να βοηθήσουν στην εξήγηση των ατομικών συμπεριφορών προετοιμασίας και ανταπόκρισης που αφορούν τον κίνδυνο. Μία από αυτές είναι ότι οι άνθρωποι συστηματικά εφαρμόζουν την ευρετική (*heuristic*), δηλαδή πρακτικούς κανόνες (*rules of thumb*) και τις προκαταλήψεις για να απλοποιήσουν τις δύσκολες διανοητικές διεργασίες όταν αξιολογούν κινδύνους (Tversky and Kahneman, 1974). Η αισιόδοξη προκατάληψη αποτελεί μία ευρετική που οδηγεί σε μη ρεαλιστικές αντιλήψεις καθόλου ή χαμηλού κινδύνου σε σύγκριση με παρόμοιες άλλες (λανθασμένη ψευδαίσθηση διατήρησης ελέγχου). Αυτή η λανθασμένη αντίληψη δημιουργεί υπερβολική εμπιστοσύνη στην ικανότητα να ξεπεραστεί ο κίνδυνος και η επιθυμία για βεβαιότητα που οδηγεί στην ανάληψη δράσης σχετικά με τον κίνδυνο. Η χρήση της ευρετικής οδηγεί τους ανθρώπους στο να κρίνουν τα συμβάντα ως πιθανά ή συχνά, εάν μπορούν εύκολα να φανταστούν ή να ανακαλέσουν τις περιπτώσεις. Για παράδειγμα, οι σπάνιες περιπτώσεις θανάτου υπερεκτιμούνται (τρομοκρατία, εγκυμοσύνη) και οι κοινές αιτίες υποτιμούνται (κεραυνός, διαβήτης).

1.3 Παράγοντες αντίληψης κινδύνου

Για να γίνει απολύτως κατανοητή η σχέση των παραγόντων αντίληψης κινδύνου που επηρεάζουν τα άτομα, πρέπει πρώτα να διευκρινιστεί τι ακριβώς σημαίνει η ανοχή (*tolerance*) και πως αυτή συνδέεται με την αντίληψη του κινδύνου.

Η αντίληψη κινδύνου αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται και αξιολογούν τους πιθανούς κινδύνους και αβεβαιότητες στο περιβάλλον τους. Είναι ένα ψυχολογικό φαινόμενο που επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, όπως η προσωπική εμπειρία, η πληροφόρηση, οι κοινωνικές επιρροές και οι προσωπικές αξίες (Sjöberg, 2000). Από την άλλη πλευρά, η ανοχή στον κίνδυνο αφορά τον βαθμό προθυμίας των ατόμων να αντιμετωπίσουν κινδύνους και να αναλάβουν δράσεις που

ενέχουν αβεβαιότητα ή πιθανό κίνδυνο. Η ανοχή των ανθρώπων στον κίνδυνο διαμορφώνεται από παράγοντες, όπως η προσωπικότητα, η πείρα, οι προηγούμενες εμπειρίες, οι πεποιθήσεις και οι κοινωνικές πιέσεις (Sjöberg, 2007).

Η ανοχή στον κίνδυνο μπορεί να επηρεάσει την αντίληψη κινδύνου και τον τρόπο με τον οποίο εκτιμώνται οι κίνδυνοι. Υψηλή ανοχή στον κίνδυνο μπορεί να οδηγήσει σε λιγότερο αντιληπτή αντίληψη κινδύνου και υποτίμηση των πιθανών κινδύνων. Αντίθετα, χαμηλή ανοχή μπορεί να οδηγήσει σε πιο προσεκτική και προφυλακτική αντίληψη κινδύνου (Slovic et al., 2004). Συνολικά, η αντίληψη κινδύνου και η ανοχή στον κίνδυνο συνδράμουν στον τρόπο με τον οποίο αντιδρούμε σε πιθανούς κινδύνους και αβεβαιότητες. Η σύνδεση ανάμεσα στις δύο αυτές έννοιες είναι σύνθετη και επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες που δρουν σε διάφορα επίπεδα.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την αντίληψη κινδύνου και την ανοχή μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τρία επίπεδα: *μάκρο-*, *μέσο-* και *μίκρο επίπεδο*. Αυτά τα επίπεδα, όπως αναφέρονται και στο Σχήμα 2, χωρίζονται σε παράγοντες δομικούς ή θεσμικούς στη φύση τους (μάκρο-), ομότιμου ή κοινοτικού επιπέδου (μέσο-), ή ατομικού ψυχολογικού επιπέδου (μίκρο-).

Σχήμα 2. Παράγοντες αντίληψης κινδύνου (Πηγή: Έρευνα Campbell Institute, National Safety Council)

Στο μακρο-επίπεδο, παράγοντες όπως η *κουλτούρα ασφάλειας (safety culture)* και το *επίπεδο ηγεσίας στην ασφάλεια (safety leadership)* ενός οργανισμού ή μιας κοινότητας, μπορεί να επιδρούν άμεσα στα ατομικά επίπεδα αντίληψης και ανοχής του κινδύνου. Έρευνες στον τομέα του κινδύνου έχουν δείξει ότι πέρα από τις ατομικές ψυχολογικές αναλύσεις αντίληψης κινδύνου, πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι ευρύτερες κοινωνικές, πολιτισμικές και περιβαλλοντικές πτυχές που επηρεάζουν τη συμπεριφορά κινδύνου (Weyman & Kelly, 1999).

Ένα παράδειγμα που αποδεικνύει την επίδραση της ηγεσίας στην ασφάλεια και την αντίληψη κινδύνου των υπαλλήλων μπορεί να είναι η προσέγγιση της διοίκησης μεταξύ των αρχών εποπτείας ενός οργανισμού. Όταν η διοίκηση επιδεικνύει σαφή δέσμευση στην ασφάλεια των εργαζομένων, οι ίδιοι αντιλαμβάνονται θετικά το σύστημα διαχείρισης της ασφάλειας και είναι λιγότερο πιθανό να αναλάβουν καταστάσεις κινδύνων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μια λιγότερο ριψοκίνδυνη συμπεριφορά και μείωση των τραυματισμών στον χώρο εργασίας (O'Toole, 2002).

Οι εργαζόμενοι που απασχολούνται σε έναν οργανισμό με θετική κουλτούρα ασφάλειας, δηλαδή ένα περιβάλλον που δίνει σημασία στην ασφάλεια και την υγεία του προσωπικού, είναι λιγότερο πιθανό να υιοθετήσουν επικίνδυνες συμπεριφορές συγκριτικά με εργαζομένους σε οργανισμούς χωρίς θετική κουλτούρα ασφάλειας (Fleming & Buchan, 2002). Αντίστοιχη έρευνα από τον Garcia et al. (2004) έχει δείξει ότι οι εργαζόμενοι που θεωρούν αρνητικό το κλίμα ασφάλειας της εταιρείας, εκτίθενται περισσότερο σε κινδύνους και συμμορφώνονται λιγότερο με τους κανόνες ασφάλειας.

Η έννοια της κουλτούρας ασφαλείας εκτείνεται πέρα από το πεδίο του εργασιακού χώρου και έχει εφαρμογή και στον τομέα της οδικής ασφάλειας. Πολλές έρευνες αναλύουν την κουλτούρα της οδικής ασφάλειας, βασικές ιδέες και πεποιθήσεις που διαμορφώνονται γύρω από αυτή την έννοια και της οδήγησης σε μια κοινότητα, κράτος ή χώρα και πως αυτές επηρεάζουν την οδική συμπεριφορά των ατόμων και τη στάση της κοινωνίας έναντι των οδικών ατυχημάτων.

Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, υπάρχει ο ισχυρισμός ότι οι Αμερικανοί οδηγοί έχουν την τάση να πιστεύουν περισσότερο πως τα τροχαία ατυχήματα δεν μπορούν να προληφθούν και ότι συμβαίνουν μόνο εξαιτίας της κακής οδήγησης των άλλων οδηγών, παρά εξαιτίας ευρύτερων θεσμικών παραγόντων που θα μπορούσαν να τα περιορίσουν.

Αυτοί οι θεσμικοί παράγοντες περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, νόμους που απαγορεύουν τη χρήση κινητού τηλεφώνου κατά την οδήγηση, κανονισμούς για την ασφάλεια των οχημάτων, καθώς και τη συντήρηση των οδικών δικτύων (Moeckli & Lee, 2007).

Η αμερικανική κοινωνία φαίνεται να εστιάζει περισσότερο στην αντιμετώπιση απειλών της ανθρώπινης ζωής από καταστροφικά γεγονότα, όπως τρομοκρατικές επιθέσεις ή φυσικές καταστροφές, από ό,τι στον μεγάλο αριθμό θανάτων που προκαλούνται από τα τροχαία ατυχήματα. Όπως παρατηρεί ο Sleet et al. «Για πολλούς ανθρώπους, το τραύμα του δρόμου είναι απλώς το τίμημα που πληρώνουμε για την κινητικότητα» (2007:54). Διαμορφώνεται έτσι μια τάση μοιρολατρίας και η άποψη πως τα ατυχήματα στο δρόμο είναι απλά ένα τίμημα που οι άνθρωποι πληρώνουν για την κινητικότητα και την ελευθερία της μετακίνησης.

Αυτή η αποδοχή της τραγωδίας των τροχαίων ατυχημάτων και η άποψη πως η κοινωνία δεν μπορεί να πράξει πολλά για να τα αποτρέψει, μπορεί να ενθαρρύνει τους οδηγούς να υιοθετούν ριψοκίνδυνες συμπεριφορές και να μην ενδιαφέρονται για την ατομική τους ασφάλεια. Επιπλέον, η κοινωνική επιρροή και η αντίληψη του κινδύνου εκτός του εργασιακού περιβάλλοντος (όπως αυτή στους οδικούς άξονες) μπορεί επίσης να επηρεάζει τις στάσεις και τις πρακτικές των εργαζομένων σχετικά με την ασφάλεια στην εργασία.

Η επιβολή (enforcement), οι κυρώσεις (sanctions) και η οργανωσιακή εμπιστοσύνη (organizational trust) είναι ακόμη κάποιοι παράγοντες που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται και αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο. Οι έρευνες σε αυτόν τον τομέα υποδηλώνουν ότι οι άνθρωποι είναι πιο πιθανό να αναλάβουν κινδύνους όταν δεν πιστεύουν ότι θα υπάρχουν κυρώσεις για την επικίνδυνη συμπεριφορά τους ή όταν δεν πιστεύουν ότι οι εργοδότες τους ενδιαφέρονται για την ασφάλειά τους. Στον εργασιακό χώρο αυτό σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι που έχουν εμπιστοσύνη στη δέσμευση της διοίκησης για την ασφάλεια και την υγεία τους, είναι λιγότερο πιθανό να υιοθετήσουν ριψοκίνδυνη συμπεριφορά και πιθανότερο να τηρήσουν τους κανόνες ασφαλείας που έχουν καθοριστεί από τον εργοδότη τους (Ford & Tetrick, 2011). Οι ερευνητές της ασφάλειας των μεταφορών συνδυαστικά έχουν αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο η επιβολή κυρώσεων σχετίζεται με την ανάληψη κινδύνων από τους οδηγούς. Για παράδειγμα, οι νεαροί οδηγοί είναι πιο πιθανό να υιοθετούν ριψοκίνδυνες συμπεριφορές κοντά σε σιδηροδρομικές διαβάσεις (Davey et al., 2008) ή παραβιάζοντας τους κανόνες

ταχύτητας ή σημάτων κόκκινου φαναριού (Evan et al., 2009; Fleiter et al., 2009; Porter & Berry, 2001), καθώς πιστεύουν ότι η πιθανότητα να τιμωρηθούν για την επικίνδυνη τους συμπεριφορά είναι χαμηλή και ότι οι ποινές δεν επιβάλλονται εύστοχα και γρήγορα.

Πολλές μελέτες σχετικές με την ασφάλεια στις μεταφορές έδειξαν, ότι η αυστηρή και άμεση εφαρμογή των νόμων για την οδική ασφάλεια περιορίζει τη συχνότητα επικίνδυνων συμπεριφορών υψηλού κινδύνου. Για παράδειγμα, διαπιστώθηκε ότι η χρήση της ζώνης ασφαλείας αυξήθηκε από 11% το 1979 σε 86% το 2012 λόγω των πρωτογενών νόμων για την επιβολή της 11 νομοθεσίας και των αυξημένων εισοδημάτων. Μια μελέτη σχετικά με την αφηρημένη οδήγηση ανέδειξε ότι η παρακολούθηση των τοπικών αστυνομικών δυνάμεων προκάλεσε μείωση κατά 45% των οδηγών, που χρησιμοποιούν κινητά τηλέφωνα και κατά μέσο όρο 52% μείωση της γραφής μηνυμάτων σε κινητά τηλέφωνα κατά την οδήγηση. Η αυστηρή επιβολή των νόμων και οι συνέπειες που συνδέονται με την ασφαλή οδήγηση τείνουν να μειώνουν την ριψοκίνδυνη συμπεριφορά.

Η αντίληψη ότι υπάρχουν κυρώσεις για τις επισφαλείς συμπεριφορές καθώς και η εμπιστοσύνη στον οργανισμό και τους υπεύθυνους για την ασφάλεια παίζουν κρίσιμο ρόλο στην προστατευτική συμπεριφορά και την τήρηση των κανόνων ασφαλείας. Όταν αυτά τα στοιχεία είναι παρόντα, οι εργαζόμενοι είναι περισσότερο πρόθυμοι να αναλάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των ίδιων αλλά και των άλλων. Αντίθετα, όταν η πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες ασφαλείας είναι περιορισμένη, η συμπεριφορά των εργαζομένων μπορεί να γίνει λιγότερο προστατευτική και η συμμόρφωση με τους κανόνες του εργασιακού χώρου να μειώνεται σταδιακά.

Στο μεσο-επίπεδο, ο κύριος παράγοντας που επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται και ανέχονται τον κίνδυνο είναι η πίεση της κοινότητας ή των συνομηλίκων (peer or community pressure). Το άγχος και η πίεση που προέρχεται από τους συνομηλίκους και εντός και εκτός εργασιακού πλαισίου μπορεί να ωθήσει τους ανθρώπους στην υιοθέτηση κάποιας επικίνδυνης συμπεριφοράς η οποία αντιτίθεται με την κρίση η λογική τους. Σε μελέτη βρέθηκε των Davey et al. (2008), ότι οι νέοι οδηγοί συνήθως οδηγούν γύρω από τους φραγμούς διέλευσης των σιδηροδρομικών γραμμών - παρά το γεγονός ότι μεμονωμένα πιστεύουν ότι τέτοιες ενέργειες είναι επικίνδυνες - επειδή η αντίληψη της κοινότητας και των συνομηλίκων ήταν ότι μια τέτοια συμπεριφορά ήταν αποδεκτή. Οι έφηβοι που εκτίθενται σε μη ασφαλείς συνήθειες ή

συμπεριφορές οδήγησης φίλων, αδελφών και γονέων είναι πιο πιθανό να θεωρήσουν αυτές τις συμπεριφορές ως μη υψηλού κινδύνου (Sarkar & Andreas, 2004).

Η πιθανότητα σύγκρουσης ή και θανάτου λόγω τροχαίου ατυχήματος αυξάνεται όταν ένας έφηβος οδηγός συνοδεύεται από συνομηλικούς επιβάτες (Chen et al., 2000; Preusser et al., 1998), συχνά επειδή τα αυτοκίνητα είναι σημαντικοί τρόποι κοινωνικοποίησης των εφήβων (Shope & Bingham, 2008; Williams, 2003). Όταν οι έφηβοι οδηγούν με συνομηλικούς, προσπαθούν συνεχώς να διατηρήσουν και να διαπραγματευτούν σχέσεις με τους συνομηλικούς, οι οποίες τους καθιστούν επιρρεπείς σε ενέργειες υψηλού κινδύνου, όπως η ταχύτητα για να προσπεράσουν ένα αυτοκίνητο κατόπιν αιτήματος ενός συνομηλικού ή το να ανεβάσουν την ένταση της μουσικής (Allen & Brown, 2008). Η επιθυμία του εφήβου οδηγού να ευχαριστήσει τους συνομηλικούς του συχνά αντικαθιστά τη δέσμευσή του για ασφάλεια. Έτσι, οι έφηβοι εμπλέκονται σε συμπεριφορές υψηλού κινδύνου όχι μόνο επειδή αντιλαμβάνονται λιγότερο τον κίνδυνο, αλλά και επειδή επικεντρώνονται στην προσωπική τους εικόνα μπροστά στους φίλους τους (Goldberg et al., 2002; Keating & Halpern-Felsher, 2008; Halpern-Felsher et al., 2004).

Στους χώρους εργασίας, οι νέοι υπάλληλοι μπορεί να αρχίσουν να κάνουν μη ασφαλείς συντομεύσεις κατά την εκτέλεση εργασιακών καθηκόντων, επειδή άλλοι πιο έμπειροι υπάλληλοι ακολουθούν αυτόν τον τρόπο. Ενώ ένας νέος εργαζόμενος μπορεί αρχικά να αντιληφθεί αυτές τις συντομεύσεις ως επικίνδυνες, η επιθυμία να συμμορφωθεί με τις ομαδικές δραστηριότητες είναι έντονη, ακόμα κι αν αυτές οι δραστηριότητες είναι υψηλού κινδύνου (Cooper, 2003; Harding & Eiser, 1984). Οι Choudry και Fang (2008) παρατήρησαν παρόμοια αποτελέσματα της πίεσης από τους συναδέλφους σε εργαζόμενους εργολάβους που επέλεξαν να μην φορούν τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό τους για να αποφύγουν τα πειράγματα και την παρενόχληση από τους συναδέλφους. Ο Marsh (2012), σημειώνει ότι οι νέοι υπάλληλοι ή εργολάβοι σπάνια «κολυμπούν αντίθετα στην παλίρροια» εάν η πλειοψηφία των έμπειρων εργαζομένων συμπεριφέρεται με μη ασφαλή τρόπο.

Στο μικρο-επίπεδο ένας παράγοντας που επηρεάζει την ανοχή κινδύνου αποτελεί το *επίπεδο γνώσης (perceived knowledge)* ενός ατόμου σχετικά με μια κατάσταση. Όσοι είναι λιγότερο ενημερωμένοι για μια κατάσταση είναι λιγότερο πιθανό να αναλάβουν ρίσκα σε μια κατάσταση επικινδυνότητας, ενώ όσοι έχουν περισσότερες γνώσεις είναι πιο πιθανό να πάρουν περισσότερα ρίσκα καθώς παρουσιάζουν υψηλότερα επίπεδα

ανοχής κινδύνου. Το σημαντικό σημείο που πρέπει να δοθεί βάση είναι ότι αυτό αναφέρεται μόνο στην αντίληψη του ατόμου για τη γνώση, η οποία μπορεί να μην είναι εν τέλει μια πραγματική αντικειμενική αξιολόγηση. Επεξηγώντας αυτό το σημείο, οι Huang et al. (2013) διαπίστωσε ότι οι συμμετέχοντες στην έρευνα με αντιληπτή υψηλότερη γνώση των βιολογικών κινδύνων έτειναν να έχουν υψηλότερη ανοχή κινδύνου για αυτούς τους κινδύνους από εκείνους που ισχυρίζονταν ότι είχαν ελάχιστη έως καθόλου γνώση των οικολογικών κινδύνων. Οι εργαζόμενοι σε ένα χημικό εργοστάσιο απεχθάνονταν να φορούν εξοπλισμό ατομικής προστασίας επειδή πίστευαν ότι είχαν ήδη μια κατάλληλη αντίληψη του κινδύνου (Venero & Montanari, 2007). Εκείνοι οι εργαζόμενοι που πιστεύουν ότι είναι πλήρως ενημερωμένοι για τα εργασιακά καθήκοντα τους είναι πιο πιθανό να αναλάβουν ρίσκα λόγω αυτής της αντιληπτής γνώσης. Η αίσθηση του προσωπικού ελέγχου σε μια κατάσταση μπορεί να μειώσει το άγχος και να αναγκάσει τον εργαζόμενο να γίνει πιο χαλαρός ως προς την εμπλοκή σε μη ασφαλείς συμπεριφορές (Weyman & Kelly, 1999).

Η οπτιμιστική προκατάληψη (optimism bias) είναι μια άλλη έννοια που αναφέρεται συχνά στην έρευνα για τον κίνδυνο και είναι ένας άλλος παράγοντας μικρο-επιπέδου που επηρεάζει την αντίληψη του κινδύνου. Η οπτιμιστική προκατάληψη είναι η τάση του ατόμου να πιστεύει ότι ένα αρνητικό γεγονός είναι λιγότερο πιθανό να συμβεί σε αυτόν/αυτήν από άλλους ανθρώπους και η αντίληψη του ατόμου ότι είναι πιο ικανό να αποτρέψει τον τραυματισμό σε περίπτωση που συμβεί ένα αρνητικό γεγονός (Weinstein, 1984). Σε μια μελέτη για την ασφάλεια στην παραλία, όσοι ανέλαβαν περισσότερους κινδύνους και είχαν υψηλότερα επίπεδα ανοχής κινδύνου είχαν περισσότερες πιθανότητες να υποτιμήσουν τη σοβαρότητα ενός γεγονότος καθώς και την ευαισθησία κάποιου στην απειλή. Επίσης, υπερεκτιμούσαν την αποτελεσματικότητα των προστατευτικών μέτρων και την ικανότητα αντιμετώπισης του κινδύνου (McCool et al., 2009). Στην επαγγελματική ασφάλεια, οι εργαζόμενοι με υπερβολική αυτοπεποίθηση ελαχιστοποιούν τις πιθανές απειλές, συχνά υποτιμώντας τον κίνδυνο που σχετίζεται με μια εργασία 20-30% των περιπτώσεων (Cooper, 2003)

1.4 Εκτίμηση και τύποι κινδύνου

Η σχέση μεταξύ των παραγόντων αντίληψης κινδύνου και της εκτίμησης κινδύνου είναι στενά συνδεδεμένη και ουσιώδης για την κατανόηση του πώς τα άτομα αντιδρούν σε πιθανούς κινδύνους. Η αντίληψη κινδύνου διαμορφώνεται από πολλούς παράγοντες που αναφέρθηκαν εκτενώς στην ενότητα 1.3, όπως η προσωπική εμπειρία και οι κοινωνικές επιρροές, και επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αξιολογούνται οι κίνδυνοι. Από την άλλη πλευρά, η εκτίμηση κινδύνου αφορά τον υπολογισμό της πιθανότητας ενός αρνητικού γεγονότος και των επιπτώσεών του. Η ανοχή στον κίνδυνο επηρεάζει τόσο την αντίληψη κινδύνου όσο και τον τρόπο με τον οποίο αυτοί εκτιμώνται. Έτσι, αυτές οι δύο έννοιες συνεργάζονται και βοηθούν στην κατανόηση των αντιδράσεων σε πιθανούς κινδύνους και αβεβαιότητες στο περιβάλλον.

Η εκτίμηση του κινδύνου αποτελεί μια τυπική διαδικασία που αναλύει την πιθανότητα εμφάνισης απωλειών ή βλαβών από ένα δυνητικά επικίνδυνο γεγονός. Αυτό το γεγονός μπορεί να είναι ένα καταστροφικό περιστατικό, και η εκτίμηση αναφέρεται στον υπολογισμό της πιθανότητας εκδήλωσής του συνάμα με τις επιπτώσεις που θα προκληθούν λόγω αυτής. Συνεπώς, στόχος της είναι να εκτιμήσει το πιθανό σενάριο ενός αρνητικού γεγονότος, λαμβάνοντας υπόψη τις κρίσεις που σχετίζονται με τις προσωπικές προτιμήσεις, συμπεριλαμβανομένων ακόμα και των απόψεων του αναλυτή του κινδύνου.

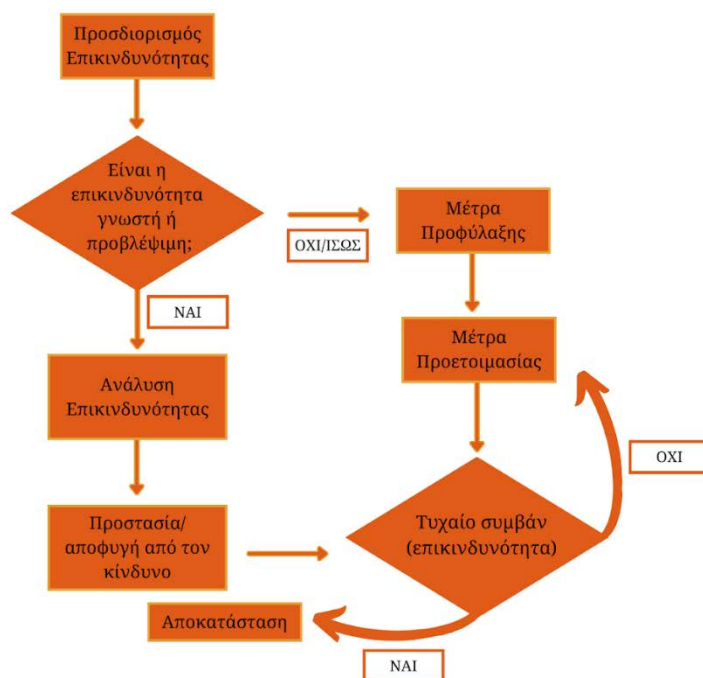
Αυτή η διαδικασία εκτίμησης αποτελείται από τρία βασικά βήματα:

Αναγνώριση Πιθανών Γεγονότων: Κατά το πρώτο βήμα, προσδιορίζονται τα γεγονότα ή τα φαινόμενα που έχουν τη δυνατότητα να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις. Σε αυτό το στάδιο, προσδιορίζονται ποια είδη κινδύνων είναι πιθανό να εμφανιστούν.

Εκτίμηση Πιθανότητας: Στη συνέχεια, αξιολογείται η πιθανότητα να συμβεί κάθε ένα από αυτά τα γεγονότα. Υπολογίζεται η πιθανότητα εκδήλωσης του κινδύνου βάσει των διαθέσιμων δεδομένων και στοιχείων.

Εκτίμηση Συνεπειών: Τέλος, αξιολογούνται οι πιθανές επιπτώσεις από την εκδήλωση των κινδύνων. Αυτό συμπεριλαμβάνει την εκτίμηση των ζημιών, των απωλειών και των επιπτώσεων που μπορεί να προκληθούν.

Σε γενικές γραμμές, ο σκοπός είναι να δημιουργηθούν αποτελέσματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των κινδύνων. Αυτή η διαδικασία παρέχει μια δομή για την αξιολόγηση της κρίσης και τη λήψη προληπτικών μέτρων προστασίας όπως αυτή αναπαρίσταται στο Σχήμα 3.

Σχήμα 3. Διάγραμμα ροής διαχείρισης της επικινδυνότητας (Πηγή: Ganoulis, 2009)

Η εκτίμηση κινδύνων βασίζεται στη χρήση στοιχείων, υποθέσεων και μοντέλων για να υπολογιστεί η πιθανότητα εμφάνισης βλάβης στην ανθρώπινη υγεία ή στο περιβάλλον από έκθεση σε επιβλαβή στοιχεία. Τα επιβλαβή στοιχεία κατά των Miler (1996) με τα οποία έρχονται σε επαφή διακρίνονται σε:

Πολιτιστικά επιβλαβή στοιχεία: Αυτοί οι κίνδυνοι συνδέονται με δυσχερείς συνθήκες διαβίωσης, όπως κακές συνθήκες εργασίας, ατυχείς συνήθειες (κάπνισμα, κακή διατροφή), χρήση ναρκωτικών, αλκοολισμό και φτώχεια.

Χημικά επιβλαβή στοιχεία: Αυτοί προέρχονται από επιβλαβή χημικά, τοξικά χημικά, καρκινογόνα, κλπ., που βρίσκονται στον αέρα, το νερό, το έδαφος και την τροφή.

Φυσικές επικινδυνότητες: Περιλαμβάνουν την ιονίζουσα ακτινοβολία, τον θόρυβο, τις πυρκαγιές, τους τυφώνες, τους σεισμούς, τις ηφαιστειακές εκρήξεις και τις πλημμύρες.

Βιολογικές επικινδυνότητες: Αναφέρονται σε νοσογόνα βακτήρια, ιούς, παράσιτα και ζώα όπως δηλητηριώδη φίδια.

Η βαθμολόγηση και ο τύπος του κινδύνου εξαρτώνται από τη συμμετοχή και την εμπλοκή του ανθρώπου και της κοινωνίας στο επικίνδυνο γεγονός. Οι κίνδυνοι χωρίζονται έτσι σε δύο βασικές κατηγορίες:

Ακούσιοι κίνδυνοι: Οι ακούσιοι κίνδυνοι είναι σπάνιοι αλλά έχουν καταστροφικές επιδράσεις. Μπορεί να μην είναι γνωστοί στο άτομο που εκτίθεται σε αυτούς, και όταν αναγνωριστούν, μπορεί να είναι δύσκολο να τους αντιμετωπίσει. Αυτοί οι κίνδυνοι προκύπτουν από το περιβάλλον ή το τοπίο που ζει κάποιο άτομο και έχουν συνήθως μεγάλη καταστροφική επίδραση.

Εκούσιοι κίνδυνοι: Από την άλλη πλευρά, οι εκούσιοι κίνδυνοι είναι πιο συχνοί, έχουν μικρότερες καταστροφικές επιδράσεις και είναι πιο ελέγξιμοι. Τα άτομα αντιλαμβάνονται αυτούς τους κινδύνους πιο άμεσα και τους αντιμετωπίζουν σύμφωνα με τις προσωπικές τους κρίσεις και τον τρόπο ζωής τους. Η αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων μπορεί να γίνει είτε μέσω κυβερνητικών ενεργειών είτε μέσω ατομικών ενεργειών. Κατά τον Smith (1996) Οι κίνδυνοι που προκύπτουν από ανθρωπογενείς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογικών, συνήθως ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία. Για παράδειγμα, το κάπνισμα, η αναρρίχηση βουνών και η οδήγηση αποτελούν ατομικές δραστηριότητες που μπορούν να προκαλέσουν κινδύνους.

Οι φυσικοί κίνδυνοι συνήθως ταξινομούνται ως ακούσιοι κίνδυνοι. Ωστόσο, υπάρχουν καταστάσεις όπου η πυρκαγιά, παραδείγματος χάριν, μπορεί να μετατραπεί σε εκούσιο κίνδυνο. Σε περιοχές με υψηλή επικινδυνότητα πυρκαγιών, οι κάτοικοι ενδέχεται να επιλέξουν να αποκτήσουν ιδιοκτησία σε αυτές τις περιοχές επειδή η γη είναι πιο φθηνή σε σύγκριση με πιο ασφαλείς περιοχές. Αυτή η απόφαση επιλογής κατοικίας, είτε μέσα είτε έξω από αντιπυρικές ζώνες, δεν είναι μόνο εκούσια, αλλά επηρεάζεται επίσης από οικονομικά κίνητρα.

Η ανάλυση των περιβαλλοντικών παραγόντων εξυπηρετεί την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς και τη βελτίωση της

ποιότητας ζωής. Στην εκτίμηση του κινδύνου, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι ανθρώπινες δραστηριότητες και οι φυσικοί παράγοντες μπορούν να προκαλέσουν μεταβολές στο περιβάλλον που έχουν τη δυνατότητα να προκαλέσουν διαταραχές. Η έκταση και η διάρκεια των διαταραχών εξαρτώνται από τον τύπο των φυσικών, χημικών, βιολογικών και άλλων παραγόντων που μεταβάλλονται. Το εύρος του χώρου που επηρεάζεται από τους παράγοντες αυτούς και η διάρκεια της επίδρασής τους αποτελούν τον χωρικό περιορισμό των επιπτώσεών τους.

Στην αξιολόγηση των κινδύνων μπορούν να χρησιμοποιηθούν στατιστικές μέθοδοι, οι οποίες μπορούν να επιδείξουν τη συχνότητα εμφάνισης πυρκαγιών μιας συγκεκριμένης κλίμακας, όπως κάθε χρόνο, κάθε δέκα χρόνια κλπ. (Λέκκας, 2000). Αυτή η πληροφορία είναι χρήσιμη για τον σχεδιασμό μεγάλων αντιπυρικών έργων προστασίας. Παράλληλα, συμβάλλει στην αξιολόγηση των οικονομικών πτυχών, καθώς το κόστος κατασκευής ενός έργου που αντιμετωπίζει πυρκαγιές μπορεί να είναι μικρότερο από το κόστος ανακατασκευής του κάθε λίγα χρόνια.

1.5 Καταστροφή και τύποι καταστροφής

Προκειμένου να κατανοήσουμε πλήρως την εννοιολογία του κινδύνου και την ανάγκη για σωστή αντίληψη και εκτίμηση των κινδύνων, είναι σημαντικό να εξετάσουμε την έννοια της καταστροφής και τα διάφορα είδη καταστροφής που μπορούν να προκύψουν.

Στην διεθνή βιβλιογραφία δεν υπάρχει μόνο ένας ορισμός για τον όρο «καταστροφή (disaster)». Ο πιο διαδεδομένος ορισμός είναι αυτός που έχει υιοθετηθεί από δύο διεθνείς φορείς διαχείρισης καταστροφών - το Τμήμα των Ηνωμένων Εθνών για τη Μείωση του Κινδύνου και Καταστροφής (UNISDR) και τη Διεθνή Ομοσπονδία του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου (IFRC), σύμφωνα με τους οποίους η καταστροφή είναι η «σοβαρή διακοπή της λειτουργίας μιας κοινωνίας η οποία συνδέεται με εκτεταμένες ανθρώπινες, υλικές, οικονομικές ή περιβαλλοντικές απώλειες και επιπτώσεις και η οποία υπερβαίνει την ικανότητα της πληγείσας κοινότητας να ανταπεξέλθει με ίδιους πόρους και ίδιες δυνατότητες» (UNISDR, 2009, σ. 9). «Οι επιπτώσεις μιας καταστροφής μπορεί να περιλαμβάνουν απώλεια ζωής, τραυματισμούς, ασθένειες και άλλα αρνητικά επακόλουθα για την ανθρώπινη φυσική, ψυχική, διανοητική και κοινωνική ευημερία, σε συνδυασμό με απώλεια περιουσίας, καταστροφή αγαθών,

απώλεια υπηρεσιών, κοινωνική και οικονομική δυσλειτουργία, καθώς και η περιβαλλοντική υποβάθμιση». (UNISDR, 2009, σ. 9).

Στην Ελλάδα, ο ορισμός αυτός έχει υιοθετηθεί μέσα από το νέο θεσμικό πλαίσιο και καθορίζεται ως "η σοβαρή διαταραχή της λειτουργίας της κοινωνίας, που προκαλεί εκτεταμένες ανθρώπινες, υλικές και περιβαλλοντικές απώλειες, οι οποίες ξεπερνούν την ικανότητα της πληγείσας κοινότητας να τις αντιμετωπίσει με ίδια μέσα και πόρους" (Ν. 4662/2020, σ. 307).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο όρος καταστροφή (disaster) διαφέρει από την έννοια του κινδύνου (risk). Ο κίνδυνος αναφέρεται ως "ένα δυνητικά καταστροφικό γεγονός, φαινόμενο ή ανθρώπινη δραστηριότητα που μπορεί να προκαλέσει απώλειες ζωής ή τραυματισμούς, ζημιές σε περιουσίες, κοινωνικές και οικονομικές διαταραχές ή περιβαλλοντική υποβάθμιση". Ο κίνδυνος δεν είναι πάντα ισοδύναμος με την καταστροφή και προηγείται αυτής. Συνήθως, ένας κίνδυνος δεν οδηγεί αυτόματα σε καταστροφή. Κατά την περίπτωση που ένα επικίνδυνο φαινόμενο συνδυάζεται με την τρωτότητα του περιβάλλοντος και της κοινωνίας, τότε μπορεί να προκύψει καταστροφή εάν η πληγείσα κοινότητα δεν έχει τους απαραίτητους πόρους και δυνατότητες για να αντιμετωπίσει τις αντίξοες επιπτώσεις που προκαλούνται (UNISDR, 2009, σ. 9).

Όσον αφορά τις διακρίσεις των καταστροφών, αυτές καταγράφονται στη Διεθνή Βάση Δεδομένων Καταστροφών (EM-DAT) του Κέντρου για την Έρευνα και την Επιδημιολογία των Καταστροφών (CRED). Σύμφωνα με την EM-DAT, οι καταστροφές διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες, τις φυσικές και τις τεχνολογικές. Οι φυσικές καταστροφές περιλαμβάνουν:

- Γεωφυσικές: σεισμοί, έκρηξη ηφαιστείων, κατολισθήσεις ξηράς μάζας.
- Μετεωρολογικές: θύελλες, καταιγίδες.
- Υδρολογικές: πλημμύρες, χιονοστιβάδες.
- Κλιματολογικές: ακραίες θερμοκρασίες, ξηρασίες, δασικές πυρκαγιές.
- Βιολογικές: επιδημίες, εισβολή εντόμων, εξαφάνιση ζώων.
- Εξωγήινης προέλευσης: προσκρούσεις μετεωριτών, αστεροειδών και κομητών (Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας, Άγνωστο Έτος Συγγραφής).

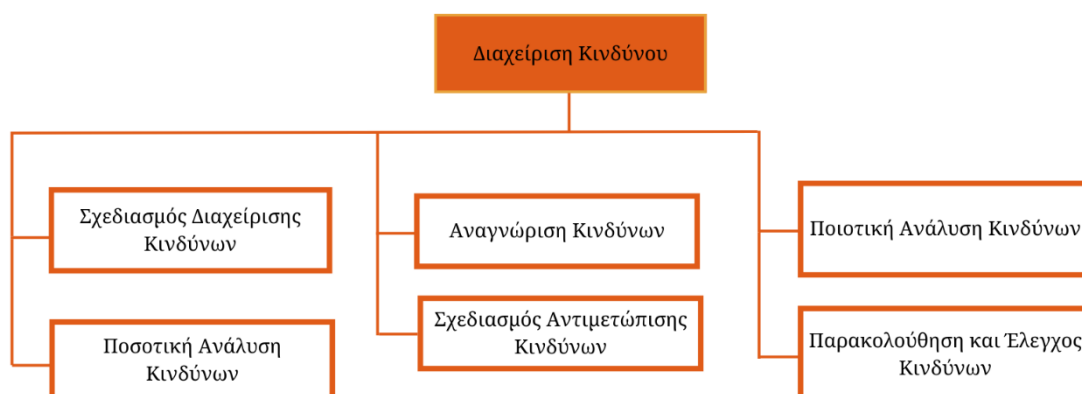
Από την άλλη πλευρά, οι τεχνολογικές καταστροφές περιλαμβάνουν:

- Βιομηχανικά ατυχήματα: χημική διαρροή, κατάρρευση, έκρηξη, πυρκαγιά, διαρροή αερίου, δηλητηρίαση, ακτινοβολία κ.ά

1.6 Διαχείριση κινδύνου και διαχείριση καταστροφών

Η διαχείριση κινδύνου αποτελεί κρίσιμη διαδικασία για κάθε οργανισμό ή κοινότητα καθώς και την αποτελεσματική πολιτική προστασία (FEMA, 2017). Στόχος της είναι η αναγνώριση, αξιολόγηση και διαχείριση των δυνητικών κινδύνων που μπορεί να απειλήσουν τις δραστηριότητες κάθε οργανισμού ή κοινότητας, ακόμη και την ασφάλεια και το καλό της κοινωνίας. Η πολιτική προστασία, σε συνδυασμό με τη διαχείριση κινδύνου, μπορεί να προστατεύσει τον πληθυσμό και την υποδομή από κινδύνους όπως φυσικές καταστροφές, τρομοκρατικές επιθέσεις και άλλες απειλές (UNDRR, 2019).

Ο κύκλος διαχείρισης ενός κινδύνου αποτελεί μια συστηματική διαδικασία που περιλαμβάνει διάφορα στάδια για την αναγνώριση, αξιολόγηση, και αντιμετώπιση των κινδύνων. Ο συγκεκριμένος κύκλος είναι σημαντικός για τη διαχείριση κινδύνων σε πολλούς τομείς, όπως στην επιχειρηματική κοινότητα, την πολιτική προστασία, την υγεία και ασφάλεια, και τον τομέα των φυσικών καταστροφών.

Σχήμα 4: Κύκλος Ζωής Διαχείρισης Κινδύνων (Πηγή: PMI,2004)

Ο βασικός κύκλος διαχείρισης κινδύνου συνήθως περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

- **Αναγνώριση των Κινδύνων:** Αυτό το στάδιο απαιτεί τον εντοπισμό και την αναγνώριση των δυνητικών κινδύνων που μπορεί να αντιμετωπίσει μια οργάνωση ή κοινότητα. Αυτό μπορεί να συμπεριλαμβάνει φυσικούς κινδύνους όπως σεισμούς ή πλημμύρες, ανθρωπογενείς κινδύνους όπως τρομοκρατία ή ατυχήματα, και άλλους πιθανούς κινδύνους. Οι πολιτικοί φορείς αναγνωρίζουν τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει φυσικές καταστροφές, τρομοκρατικές απειλές, ή άλλες κρίσεις (UNDRR, 2019).
- **Αξιολόγηση των Κινδύνων:** Στο στάδιο αυτό, γίνεται η αξιολόγηση της πιθανότητας εμφάνισης των κινδύνων και των πιθανών επιπτώσεών τους. Αυτή η αξιολόγηση βοηθά στην κατανόηση του ποιοι κίνδυνοι είναι πιο σοβαροί και προτεραιότητα για τη διαχείριση. Οι κίνδυνοι αξιολογούνται ως προς την πιθανότητα εμφάνισης και το επίπεδο επιπτώσεων σε ανθρώπινες ζωές και περιουσίες (FEMA, 2017).
- **Διαχείριση των Κινδύνων:** Αφού αναγνωριστούν και αξιολογηθούν οι κίνδυνοι, ακολουθεί το στάδιο της διαχείρισης. Αυτό περιλαμβάνει τον σχεδιασμό και την εφαρμογή στρατηγικών και μέτρων για τη μείωση των κινδύνων ή την αντιμετώπιση των επιπτώσεών τους. Εφαρμόζονται στρατηγικές όπως η κατάρτιση σχεδίων αντιμετώπισης κρίσεων, η βελτίωση της υποδομής εκκένωσης, και η αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού (NRC, 2012).
- **Παρακολούθηση και Αναθεώρηση:** Αυτό το στάδιο περιλαμβάνει τη συνεχή παρακολούθηση των κινδύνων και των προληπτικών μέτρων, καθώς και την αναθεώρηση και προσαρμογή της στρατηγικής διαχείρισης κινδύνου όταν απαιτείται.

Ο κύκλος αυτός είναι διαρκής και επαναλαμβάνεται, καθώς οι κίνδυνοι εξελίσσονται και αλλάζουν με τον χρόνο. Η διαχείριση κινδύνου αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα σε πολλούς τομείς και τον βοηθά να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τους πιθανούς κινδύνους.

Για να είναι αποτελεσματική, η διαχείριση κινδύνου πρέπει να ενσωματώνεται στην κουλτούρα των πολιτικών φορέων. Απαιτεί μια αποτελεσματική πολιτική, συντονισμένη δράση από διάφορους φορείς και επικοινωνία με το κοινό για τη διάδοση της ευαισθητοποίησης (UNDRR, 2019).

Οι κοινωνίες έτσι, μελετούν τις προβλέψεις των ειδικών για τους κινδύνους και προετοιμάζουν τις ενέργειες που μπορούν να ακολουθήσουν για να προλάβουν ή και ακόμη να μετριάσουν τις πιθανές συνέπειες μιας καταστροφής (Σαπουντζάκη & Δανδουλάκη, 2016). Στην διεθνή βιβλιογραφία, η συγκεκριμένη διαδικασία είναι γνωστή ως Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφών (Disaster Management Cycle), η οποία περιλαμβάνει «το σύνολο των τακτικών και διαχειριστικών αποφάσεων και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων σε όλα τα στάδια και τις φάσεις του κύκλου της καταστροφής, ήτοι της πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης» (N. 4662/2020, σ. 307).

Ο όρος «κύκλος» αποδίδει την σημασία του στην κυκλική διαδικασία των ενεργειών που ακολουθούνται. Οι ενέργειες που ακολουθούν έπειτα από μία καταστροφή απαρτίζουν τα θεμέλια του σχεδιασμού των μεταγενέστερων δράσεων πρόληψης από αυτή, μέσα από την αξιοποίηση καινούργιων δεδομένων και εμπειριών. Η κυκλική διαδικασία είναι μία πολυσχιδής διαδικασία κατά την οποία συνεργάζονται πολλά διαφορετικά επιστημονικά πεδία. Επιπλέον, επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες λόγου χάρη, οικονομικούς, πολιτικούς, πολιτιστικούς κ.ά.. (Δανδουλάκη, Καρύμπαλης & Σκορδίλη, 2018). Τέλος, η Δανδουλάκη αναφέρει ότι μετά από μία καταστροφή δημιουργείται ένα «παράθυρο ευκαιρίας» για την επέκταση των πολιτικών μέτρων που έχουν ως κύριο στόχο την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση του πληθυσμού για μελλοντικές καταστροφές (Δανδουλάκη, 2011).

Όσον αφορά την διαχείριση των καταστροφών, οι επιστήμονες την καταγράφουν ως μία κυκλική διαδικασία, η οποία πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη και ισχύ καθώς εμπεριέχει τον σχεδιασμό και την πραγματοποίηση ενεργειών πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης. Η κυκλική διαχείριση των καταστροφών καλύπτει τις ανάγκες που αφορούν την αναγνώριση των ενδεχόμενων κινδύνων πριν την εκδήλωσή τους, την μείωση των επιπτώσεων με την χρήση των καταλληλότερων μέτρων και την ταχύτερη αποκατάσταση της πληγείσας κοινωνίας/περιοχής.

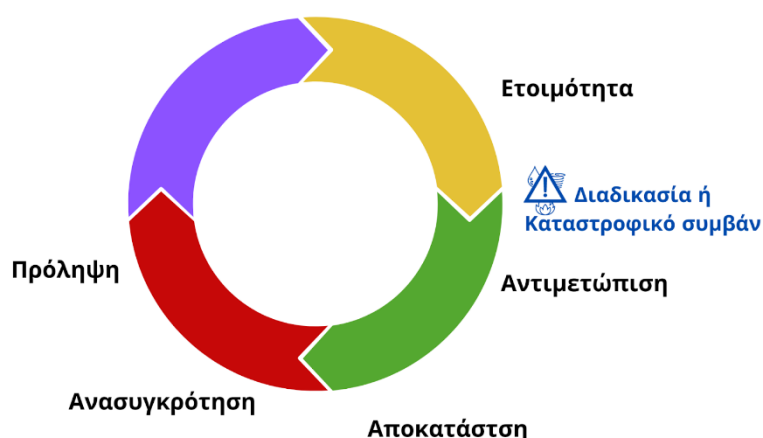
Ο κύριος στόχος της διαχείρισης των καταστροφών είναι η αποφυγή της καταστροφής μέσω της διαδικασίας της πρόληψης ή του μετριασμού των επιπτώσεων που ενδέχεται να προκληθούν από μία καταστροφή. Βέβαια, σημαντικό είναι να αναλαμβάνονται παράλληλα και τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η

καταστροφή με του που εκδηλωθεί, ώστε η κοινωνία/περιοχή που έχει πληγεί να ανακάμψει το συντομότερο δυνατό.

Η διαχείριση καταστροφών είναι μία κυκλική διαδικασία, και αυτό γιατί η πρόληψη και η ετοιμότητα αντιμετώπισης μιας μελλοντικής καταστροφής πραγματοποιείται μέσω του σχεδιασμού και των δράσεων απόκρισης, αποκατάστασης και ανασυγκρότησης ύστερα από την εκδήλωση μιας καταστροφής. «Η αποκατάσταση και ανασυγκρότηση μετά από καταστροφή, βασίζονται στη μετα- καταστροφική απόκριση και τη διαχείριση της έκτακτης κατάστασης. Συνδέονται επίσης με την πρόληψη και το μετριασμό των επιπτώσεων των κινδύνων». (Δανδουλάκη Μ., 2011)

Ο κύκλος διαχείρισης καταστροφών περιέχει τρεις χρονικές φάσεις:

- Τη φάση ανάπτυξης και σχεδιασμού (pre-disaster planning), ο οποίο συμβαίνει πριν από την εκδήλωση της καταστροφής και χωρίζεται σε τρία στάδια: της Πρόληψης (Prevention), του Μετριασμού (Mitigation), και της Ετοιμότητας (Preparedness).
- Τη φάση επιπτώσεων, το οποίο τοποθετείται κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά το καταστροφικό γεγονός.
- Τη φάση της ανθρωπιστικής απόκρισης και δράσης (disaster response), η οποία τοποθετείται μετά από μια καταστροφή, η οποία χωρίζεται σε τρία στάδια, της άμεσης απόκρισης/αρωγής, της ανάκαμψης και της επανακατοίκησης.

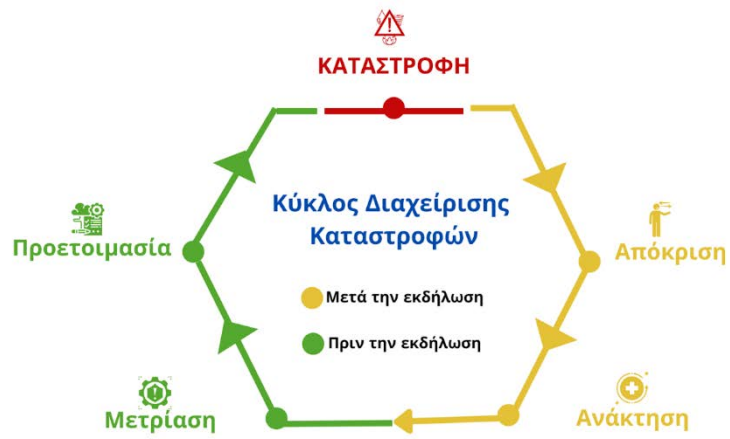

Σχήμα 5. Κύκλος διαχείρισης καταστροφής (Πηγή: Δανδουλάκη, 2011)

Ο κύκλος διαχείρισης καταστροφών περιλαμβάνει τέσσερα βασικά στάδια (Κουρούδη, 2015), όπως αποτυπώνονται και στο Σχήμα 5 και 6:

- **Ετοιμότητα:** Η φάση ετοιμότητας εμφανίζεται πριν συμβεί μια καταστροφή. Το στάδιο συνδέεται με το σύνολο των δράσεων αμέσως πριν από την εκδήλωση του φυσικού κινδύνου ώστε να υπάρχει αποτελεσματική αντίδραση.
- **Μετριασμός Επιπτώσεων - Πρόληψη:** Τα στάδια αυτά αφορούν σε ένα ποικίλο φάσμα δραστηριοτήτων όπως είναι η κατασκευή τεχνικών έργων, ο σχεδιασμός χρήσεων γης και η σύνταξη, διάδοση και διατήρηση θεσμικών πλαισίων (σχεδίων εκκένωσης, συνεργασία κυβερνητικών αντιπροσώπων κ.α).
- **Απόκριση:** «Αφορά τις δράσεις που λαμβάνονται αμέσως πριν και μετά την εκδήλωση του καταστροφικού γεγονότος και περιλαμβάνουν την αντίδραση, την προειδοποίηση και την έκτακτη ανακούφιση». (Κουρούδη, 2015)
- **Αποκατάσταση – Ανασυγκρότηση:** Τα δύο αυτά στάδια αφορούν την επαναφορά στα προκαταστροφικά επίπεδα ή και στη βελτίωση των έργων υποδομής και των κτιριακών δομών και εν γένει των συνθηκών στην πληγείσα κοινωνία/περιοχή. Διαδέχεται τη φάση της απόκρισης μετά τη λήξη της κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Σχήμα 6. Οι τέσσερις φάσεις του Κύκλου Διαχείρισης Καταστροφών (Πηγή: From AkitaBox, Betsy Francoeur, 2023)

Κεφάλαιο 2: Επικοινωνιακή διαχείριση κινδύνου

2.1 Επικοινωνία κινδύνου

Η επικοινωνία κινδύνου, αποτελεί το μέρος διαχείρισης των καταστροφών και το μέσο ελέγχου της πολιτικής προστασίας κάθε χώρας. Σύμφωνα με την Δανδουλάκη (2011), στην βιβλιογραφική ανασκόπηση γίνεται χρήση των όρων «επικοινωνίας κινδύνου» και «επικοινωνιακή διαχείριση κρίσης».

Η επικοινωνία κινδύνου (risk communication) αναφέρεται στη παρουσίαση της πληροφορίας στους απλούς πολίτες (δηλ. σε μη ειδικούς), την οποία χρειάζονται για να λάβουν τεκμηριωμένες και ανεξάρτητες αποφάσεις αναφορικά με τους κινδύνους για την υγεία, την ασφάλεια και το περιβάλλον. (Morgan, et. al., 2002). Η επικοινωνία του κινδύνου, συνδέεται με την αντίληψη και την αποτίμηση του κινδύνου και δομείται στην άποψη ότι οι κοινωνίες πρέπει να έχουν γνώση για τις απειλές και τους κινδύνους. (Reynolds & Seeger, 2005).

Η επικοινωνιακή διαχείριση κρίσης (crisis communication) είναι μέρος μιας ευρύτερης λειτουργίας διαχείρισης του κινδύνου (Seeger, Sellnow & Ulmer, 1998) και περιέχει την αποστολή και την λήψη μηνυμάτων με κύριο στόχο την αποφυγή και την κατεύναση των αρνητικών αποτελεσμάτων μιας κρίσης και επακόλουθα την προστασία όσων επηρεάζονται από αυτή. (Reynolds & Seeger, 2005).

Η βασική διαφορά των όρων «επικοινωνίας κινδύνου» και «επικοινωνιακή διαχείριση κρίσης», είναι ότι η τελευταία στηρίζεται στις ενέργειες για στρατηγική διαχείριση και πλάση της δημόσιας αντίληψης για ένα γεγονός, έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθεί η ζημιά για τους συμμετέχοντες. Από την άλλη, η επικοινωνία κινδύνου αφορά την εξακρίβωση των κινδύνων και την προσπάθεια να πειστεί ο πληθυσμός να υιοθετήσει λιγότερες επιβλαβείς συμπεριφορές. Στο πεδίο των φυσικών καταστροφών, περικλείει ως επί το πλείστον τα μηνύματα πριν την εκδήλωση ενός γεγονότος καθώς και τις ενέργειες για την αποφυγή περαιτέρω βλαβών, κατόπιν της εκδήλωσής του. Τέλος, ολόκληρος ο κύκλος διαχείρισης της καταστροφής περιλαμβάνει τις δράσεις επικοινωνίας και η επικοινωνία πρέπει να είναι συνεχής.

2.2 Μορφές και περιεχόμενο επικοινωνίας κινδύνου

Η επικοινωνία κινδύνου είναι αποτέλεσμα της διακρίβωσης ότι οι κίνδυνοι που μπορεί να αποβούν μοιραίοι για τους ανθρώπους είναι διαφορετικοί από εκείνους που απλά τους τρομάζουν. Υπάρχουν κίνδυνοι που αν και εξοργίζουν τους ανθρώπους είναι λίγο επιβλαβείς, και άλλοι που μπορεί ακόμη και να τους σκοτώσουν, χωρίς όμως να διαταράσσουν κανέναν. (Covello & Sandman, 2001).

Η επικοινωνία κινδύνου είναι ένας κλάδος με επιστημονική βάση και έχει ως απώτερο σκοπό την καθησύχηση του πληθυσμού, ή την ικανοποίησή του. Μέσω της διάχυσης μηνυμάτων για τους κινδύνους, υπάρχει μία συνεχή επικοινωνία που ενθαρρύνει μελλοντικές συμπεριφορικές αλλαγές (Reynolds & Seeger, 2005), ενώ εξ ολοκλήρου περιλαμβάνει ποικίλους τύπους μηνυμάτων και διαδικασιών και απευθύνεται σε όλα τα άτομα όλων των ηλικιών και ιδιοτήτων (γονείς, παιδιά, νομοθέτες, επιστήμονες κ.ά. (Lundgren & McMakin, 2013).

Η επικοινωνία κινδύνου μπορεί να λάβει τη μορφή έντυπου ενημερωτικού υλικού, οπτικοακουστικών μηνυμάτων, αφισών ή ακόμη και συζητήσεων μεταξύ των πολιτών. (Lundgren & McMakin, 2013).

Η μορφή, το περιεχόμενο και το μέγεθος των δράσεων επικοινωνίας κινδύνου συνδέονται με τη φάση του κύκλου διαχείρισης στην οποία τοποθετούνται, με αποτέλεσμα κάποιες δράσεις να σκεπάζουν το σύνολό του, ενώ άλλες να σχετίζονται αποκλειστικά με επιμέρους φάσεις του. (Δανδουλάκη, 2011). Στην περίπτωση των πυρκαγιών, για παράδειγμα, στη φάση της πρόληψης οι αρμόδιοι φορείς - μεταξύ άλλων - εκδίδουν οδηγίες προστασίας, όταν εκδηλωθεί Πυρκαγιά και παρέχουν πληροφόρηση για το συμβάν, σημαντικές οδηγίες προς τους πληγέντες, κ.ά.), ενώ η φάση της αποκατάστασης μπορεί να περιλαμβάνει από οδηγίες αυτοπροστασίας μέχρι και κατευθύνσεις για μετεγκατάσταση πληγέντων. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι πολύ συχνά οι ενέργειες επικοινωνίας ταυτίζονται με εκείνες της επιχειρησιακής διαχείρισης ενός κινδύνου ή μιας καταστροφής, όπως για παράδειγμα η προειδοποίηση των πολιτών για επερχόμενα επικίνδυνα καιρικά φαινόμενα ή η ενημέρωση για την εξέλιξη μιας πυρκαγιάς.

2.3 Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) στην ενημέρωση του κοινού

Οι Αμερικανοί ήταν οι πρώτοι που έκαναν χρήση του όρου Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας ή Ενημέρωσης (ΜΜΕ) και στην συνέχεια ακολούθησαν οι Γάλλοι με τον όρο mass media (Durand J. P. & Well R., 1993). Στην Ελλάδα χρησιμοποιείται ο όρος Μ.Μ.Ε για λόγους συντομίας και περιλαμβάνει το σύνολο των τεχνητών μέσων που η χρήση τους επιτυγχάνεται η μετάδοση μηνυμάτων και ερεθισμάτων σε πολλούς ανθρώπους ταυτόχρονα. Μία φυσική καταστροφή κατατάσσεται στην κατηγορία των ειδήσεων που προσελκύει περισσότερο κοινό καθώς έχει ιδιαίτερη σημαντικότητα. Τα μέσα έχουν την ικανότητα να ενημερώσουν, να ευαισθητοποιήσουν και να ενεργοποιήσουν τους πολίτες σε περίπτωση κινδύνου.

Μεγάλη χαρακτηρίζεται η ανάγκη των πολιτών για ενημέρωση αμέσως μετά το έκτακτο συμβάν καθώς και σε σύντομα χρονικά διαστήματα και τις επόμενες ώρες. Οι ρεπόρτερς σε περιόδους έκτακτης ανάγκης βρίσκονται ανάμεσα στον κόσμο, τις ομάδες διάσωσης και τα τηλεοπτικά συνεργεία. Στόχος των δημοσιογράφων είναι η ακριβή και ορθή διασταύρωση των πληροφοριών καθώς και η παροχή οδηγιών για άμεσες ενέργειες, οι οποίες θα σώσουν ζωές και θα μετριάσουν την αβεβαιότητα και τον πανικό που διακατέχουν τους πολίτες με το άγχος που τους δημιουργεί η ελλιπής ενημέρωση σε τέτοιες καταστάσεις.

Στις μέρες μας η ανάγκη των πολιτών για περισσότερη και καλύτερη ενημέρωση είναι μεγαλύτερη επειδή κυριαρχεί η εικόνα και η είδηση που την πλαισιώνει. Αλληλένδετη και αποτελεσματική είναι η σχέση των φορέων, των πολιτών και τον Μ.Μ.Ε. Τα Μ.Μ.Ε λειτουργούν ως τον βασικό δίαυλο επικοινωνίας ανάμεσα στους επιχειρησιακούς φορείς και τους πολίτες. Σχεδόν το σύνολο της κοινής γνώμης ενημερώνεται για την «καταστροφή» και την «κρίση» από το επικοινωνιακό μέσο (διαδίκτυο, ραδιόφωνο, τηλεόραση, εφημερίδα κ.τ.λ.). Το κάθε Μ.Μ.Ε. παρουσιάζει την είδηση, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ταυτότητάς του και το κοινό στο οποίο απευθύνεται διεθνές, εθνικής, ή τοπικής εμβέλειας, δημόσιο, δημοτικό ή ιδιωτικό.

Ο ρόλος της τέταρτης εξουσίας έχει αποδοθεί στα Μ.Μ.Ε επειδή έχουν το καθήκον της ενημέρωσης για τα κοινά καθώς έχουν την δυνατότητα να θέτουν όρια και περιορισμούς,

να καθορίζουν τα θέματα που αφορούν την κοινή γνώμη και να επηρεάζουν την σχετική τους σημασία. Συμπερασματικά, όσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη, τόσο πιο πιθανή είναι η εκδήλωση των επιδράσεων που ασκούν τα Μ.Μ.Ε.

Σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών οι δημοσιογράφοι από έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα συγκεντρώνονται στον χώρο της καταστροφής προκειμένου να ενημερώσουν τους πολίτες για το τι συμβαίνει καθώς και να τους παρέχουν οδηγίες για τα επόμενα βήματά τους ανεξαρτήτως του μεγέθους της. Επιπλέον, οι δημοσιογράφοι συχνά ασκούν πιέσεις στις αρχές και τους υπεύθυνους διαχείρισης της καταστροφής για ακριβείς αριθμούς απωλειών, τραυματιών, κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων αλλά και αναμενόμενης βοήθειας.

Η συνεισφορά των Μ.Μ.Ε στη διαχείριση των φυσικών καταστροφών είναι αξιόπαινη καθώς βοηθούν τις αρχές να συμπεριλάβουν τους πολίτες στα συστήματα πολιτικής προστασίας, ενημερώνοντας, ευαισθητοποιώντας και ενεργοποιώντας τους απέναντι στους κινδύνους, επισημαίνοντας ότι πρέπει να βρίσκονται πάντα σε ετοιμότητα για να φροντίσουν τους ίδιους αλλά και τις οικογένειές τους και επισημαίνοντας τη σπουδαιότητα της πρόληψης, με πολλαπλούς μεθόδους όπως, είναι η προβολή εκπαιδευτικού υλικού για να έχει το κοινό επίγνωση των ενδεχόμενων κινδύνων και να μπορεί να αντιμετωπίσει διάφορες κρίσιμες καταστάσεις εφόσον χρειαστεί.

Επιπρόσθετα, τα Μ.Μ.Ε προειδοποιούν τους πολίτες για την ενδεχόμενη απειλή μιας κρίσης και δίνουν την ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους να έχουν άμεση επαφή διάφορους οργανισμούς προκειμένου να επικοινωνήσουν για την επίλυση των προβληματισμών που δέχονται κατά την διάρκεια εξέλιξης μιας κρίσης. Το ραδιόφωνο και η τηλεόραση αποτελούν στοιχεία κλειδιά, τα οποία μπορούν να συμπεριληφθούν στον επικοινωνιακό σχεδιασμό διαχείρισης των φυσικών καταστροφών από τους δημόσιους φορείς.

Τα Μ.Μ.Ε, με την συνεισφορά τους μπορούν να βοηθήσουν σε μία ενδεχόμενη καταστροφή με τους εξής τρόπους.

Εκπαίδευση των πολιτών πριν την εμφάνιση ενός καταστροφικού φαινομένου: Εάν η χρήση των Μ.Μ.Ε γίνει με σωστό τρόπο θα καταστεί σημαντική η εκπαίδευση των πολιτών προκειμένου να δράσουν αποτελεσματικά στις φάσεις της πρόληψης και της ελαχιστοποίησης των ενδεχόμενων επιπτώσεων.

Ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. ως σύστημα προειδοποίησης: Τα Μ.Μ.Ε χρησιμοποιούνται ως μέσο διάδοσης ειδικών, αδιάκοπων και εξουσιοδοτημένων μηνυμάτων, τα οποία μπορούν να συνθέσουν ένα αποτελεσματικό μέσο για την ύπαρξη απόκρισης.

Ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. στην γενική διάδοση πληροφοριών: Το ραδιόφωνο και η τηλεόραση αποτελούν στοιχεία κλειδιά, που μπορούν να ενταχθούν στον σχεδιασμό. Σε κοινωνίες που δεν υπάρχει τοπικό δίκτυο μέσων μαζικής ενημέρωσης, η επικοινωνία με τα άτομα που έχουν πληγεί από τις καταστροφές είναι αρκετά περιορισμένη με αποτέλεσμα να έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις στη διαδικασία απόκρισης.

Η κινητοποίηση εξωτερικής βοήθειας: Σύμφωνα με τον Λυμπέρη (2017), τα Μ.Μ.Ε εάν σε περίπτωση κρίσης χρησιμοποιηθούν για να μεταφέρουν αιτήματα βοήθειας μπορούν να χαρακτηριστούν πηγή ζωτικής αποτελεσματικής διαδικασίας απόκρισης και αυτό γιατί αποτελούν έναν ισχυρό σύνδεσμο ανάμεσα στη πληγείσα περιοχή και τον υπόλοιπο κόσμο.

Πολλαπλά είναι τα αποτελέσματα στον κύκλο διαχείρισης μιας καταστροφής από την ένταξη των Μ.Μ.Ε στην φάση της ετοιμότητας διότι με την αξιόπιστη και συνεχή ενημέρωση αλλά και παρουσίαση των θετικών ενεργειών τα Μ.Μ.Ε βοηθούν στην εγρήγορση και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για φυτοπροστατευτικά μέτρα, ασκήσεις ετοιμότητας, καθώς και για τους ενδεχόμενους κινδύνους που τους απειλούν. Έτσι δημιουργούνται ενεργοί πολίτες, οι οποίοι είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν ένα καταστροφικό γεγονός με όσο το δυνατόν λιγότερες συνέπειες για τους ίδιους και το περιβάλλον.

Αναφορικά με το ρόλο των ΜΜΕ στη φάση της απόκρισης, όπου παρατηρείται σημαντική εστίαση του ενδιαφέροντος και πληθώρα πληροφόρησης, θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής: (Μπράνης, 2020)

Η πληροφορία θα πρέπει να καταλαμβάνεται από δεοντολογικές αρχές.

Τα Μ.Μ.Ε θα πρέπει να παρέχουν οδηγίες αυτοπροστασίας αλλά και κατευθυντήριες γραμμές ενέργειας τις πρώτες ώρες μετά του συμβάντος στους πολίτες.

Η πληροφορία θα πρέπει πρώτα να διασταυρώνεται και ύστερα να μεταδίδεται στους πολίτες.

«Θα πρέπει να αποφεύγεται η διάδοση κινδυνολογιών και σε κάθε περίπτωση τα μέσα ενημέρωσης θα πρέπει να δρουν καθησυχαστικά προς τους πολίτες» (Μπράνης, 2020).

Οι δημοσιογράφοι θα πρέπει συνεργάζονται και να σέβονται το έργο των επιχειρησιακά εμπλεκόμενων φορέων.

«Η ανθρώπινη τραγωδία θα πρέπει να είναι σεβαστή και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να οδηγεί σε φαινόμενα πανικού» (Μπράνης, 2020).

Στην φάση της αποκατάστασης τα Μ.Μ.Ε επικεντρώνονται περισσότερο στον καταλογισμό ευθυνών και λιγότερο στην παρουσίαση της προόδου που έγινε ή στα προβλήματα, τα οποία συνεχίζουν να υπάρχουν μετά από ένα καταστροφικό γεγονός. Τα Μ.Μ.Ε στη φάση αυτή της καταστροφής καλούνται να επιτελέσουν διττό ρόλο. Αρχικά, οφείλουν να παρουσιάσουν την πρόοδο και τις προσπάθειες που γίνονται για την επαναφορά της κοινωνίας στην αρχική της κατάσταση, με την παράλληλη βελτίωση της εικόνας του κρατικού της μηχανισμού προκειμένου να αυξήσουν την εμπιστοσύνη και την αξιοπιστία των πολιτών προς την πολιτεία. Τέλος, στοχεύουν στην ανάδειξη των προβλημάτων που έχουν επιλυθεί σε λογικά χρονικά διαστήματα στοχεύοντας στην κινητοποίηση των έμμεσα αρμόδιων φορέων για την επίλυση τους. (Βλαχοπούλου, 2005

2.4 Ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Social Media) στην ενημέρωση στα στάδια εκδήλωσης μιας φυσικής καταστροφής

Τα τελευταία χρόνια, μετά από την εμφάνιση μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Social media) άλλαξε αισθητά ο τρόπος που αντιμετωπίζονταν οι καταστροφές. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να μην έχουν άμεσο αντίκτυπο στις φυσικές καταστροφές αλλά πλάθουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιδρούν σε αυτές. (Eismann, Posegga, & Fischbach, 2016).

Ο όρος μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Social media) αναφέρεται στα μέσα αλληλεπίδρασης ομάδων ανθρώπων μέσω διαδικτυακών κοινοτήτων, τα οποία βρίσκονται σε διάφορες μορφές στο διαδίκτυο (ιστοσελίδες, forums και mobile applications). Χαρακτηρίζονται ως διαδικτυακές υπηρεσίες που επιτρέπουν σε άτομα να

δημιουργήσουν ένα δημόσιο ή ιδιωτικό προφίλ μέσω μιας ιστοσελίδας ή εφαρμογής, να επικοινωνήσουν με άλλους χρήστες και να μοιραστούν δεδομένα (φωτογραφίες, ειδήσεις, προσωπικές εμπειρίες, κλπ.). Τα δημοφιλέστερα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι τα εξής:

- Facebook
- Instagram
- Twitter
- TikTok
- Youtube
- LinkedIn

Τα κοινωνικά δίκτυα επιτρέπουν στους χρήστες να διαμοιράσουν (κάνουν share), επικοινωνήσουν μέσω προσωπικών μηνυμάτων, να τροφοδοτήσουν το προφίλ τους με νέες αναρτήσεις ή να σχολιάσουν και όλα αυτά με πληθώρα μορφών περιεχομένου όπως είναι το κείμενο, τα πολυμέσα και ακόμη και ο συνδυασμός τους. Η αμφίδρομη αλληλεπίδραση μεταξύ των χρηστών επιτυγχάνεται σε πραγματικό χρόνο. Τα τελευταία έτη έχει προστεθεί και η ζωντανή μετάδοση (live video), η οποία επιτυγχάνεται με οποιαδήποτε ηλεκτρονική συσκευή (σταθερή ή κινητή) που έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο. Οι προαναφερθείσες λειτουργίες τους έχουν και ενημερωτικό χαρακτήρα καθώς οι χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να ενημερωθούν άμεσα, να σχολιάσουν ακόμη και δημιουργήσουν οι ίδιοι την είδηση. Μεταξύ αυτών των ειδήσεων συμπεριλαμβάνονται και οι φυσικές καταστροφές όπου οι χρήστες πέρα από το ότι μπορούν να ενημερωθούν γι' αυτές, μπορούν να σχολιάσουν και να τις εμπλουτίσουν με την προσωπική τους εμπειρία καθώς και να δημιουργήσουν αναρτήσεις-ιστορίες με φωτογραφίες και βίντεο παρουσιάζοντας το καταστροφικό γεγονός. Με αυτό τον τρόπο οι αρχές έχουν μία εμπειριστατωμένη εικόνα για την αποτελεσματική απόκριση και αποκατάσταση ενώ οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να κάνουν χρήση στο προκαταστροφικό στάδιο που αφορά την πρόληψη με την ανάρτηση των κατάλληλων οδηγιών. (Simon, Goldberg, & Adini, 2015).

Η πλειοψηφία των διεθνών οργανισμών και φορέων χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επειδή διέπονται από αμεσότητα και μπορούν ευκολότερα να ενημερώσουν

τους πολίτες και να τους προετοιμάσουν για τα στάδια της απόκρισης και της ανάκαμψης. (Γηροκούδη, 2017).

Επιπρόσθετα, η ταχεία ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει συνεισφέρει στην εισαγωγή επικοινωνιακών μέσων νέας τεχνολογίας, οι οποίες μέσω καινοτόμων εφαρμογών, συνδράμουν στην υποστήριξη των επικοινωνιακών και πληροφοριακών συστημάτων και οδηγούν τους πολίτες ασφαλέστερα στην καλύτερη εκμετάλλευση των δυνατοτήτων τους. (Zander, et. al. 2015). Γενικότερα οι καινούργιες τεχνολογίες οργανώνουν ένα σύνολο τεχνολογικών κατορθωμάτων με στόχο την αλλαγή και τη βελτιστοποίηση των συνθηκών. Επιπλέον, «χαρακτηρίζονται από καινοτομίες, με ταχεία ανάπτυξη, συνέχεια, εμφανή αντίκτυπο και δυνατότητα να συμβάλλουν σε σημαντικές αλλαγές. Οι νέες τεχνολογίες διεισδύουν ήδη στο σύστημα πολιτικής προστασίας, ωστόσο υπάρχουν ακόμη πάρα πολλές ελλείψεις». (Μπράνης, 2020).

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζει τον σκοπό και τους στόχους της έρευνας, την μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνησή της και τις ερευνητικές υποθέσεις που σκοπεύει να μελετήσει.

3.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Η παρούσα έρευνα αποβλέπει στην αποτύπωση των συναισθηματικών και συμπεριφορικών αντιδράσεων των πολιτών σε μηνύματα επικοινωνίας κινδύνου. Για την επίτευξη αυτού του στόχου οι συμμετέχοντες καλούνται να παρακολουθήσουν ένα βίντεο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας που αφορά τις προληπτικές ενέργειες που μπορούν να κάνουν οι πολίτες για την αποτροπή μιας πυρκαγιάς, με τίτλο: «Οδηγίες πρόληψης για να θωρακίσουμε το σπίτι μας έναντι πυρκαγιάς». Στη συνέχεια, τους ζητείται να αξιολογήσουν την ένταση με την οποία βιώνουν συγκεκριμένα συναισθήματα καθώς και τον βαθμό στον οποίο έχει μεταβληθεί η πρόθεσή τους να κάνουν προληπτικές ενέργειες μετά την παρακολούθηση του βίντεο. Επιπλέον, η έρευνα έχει στόχο την παρουσίαση της συσχέτισης μεταξύ τριών μεταβλητών (θετικά συναισθήματα, αρνητικά συναισθήματα και παρακίνηση), την διακύμανση μεταξύ της παρακίνησης των ερωτώμενων και το πλήθος των πυρκαγιών που έχουν βιώσει τα τελευταία πέντε έτη. Την ύπαρξη ή μη της συσχέτισης ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας τους για τις μεταβλητές που επηρεάζονται από την εμφάνιση πυρκαγιών στην ευρύτερη περιοχή του τόπου μόνιμης κατοικίας τους και τον βαθμό παρακίνησής τους. Την ύπαρξη ή μη της συσχέτισης ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν καθώς και τον βαθμό των θετικών και αρνητικών συναισθημάτων. Τέλος, καταγράφονται οι μέσες τιμές και οι τυπικές αποκλίσεις για κάθε ενότητα του ερωτηματολογίου

ξεχωριστά.

3.2 Μέθοδος έρευνας

Για την εκπόνηση της παρούσας έρευνας με τίτλο «Οι συναισθηματικές και συμπεριφορικές αντιδράσεις των πολιτών στις επικοινωνιακές εκστρατείες κινδύνου ως προς τις πυρκαγιές στην Ελλάδα», προτιμήθηκε η ποσοτική μέθοδος με την χρήση

δημοσκοπίσης (survey) για την συλλογή των δεδομένων, κάνοντας χρήση του δομημένου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, μέσω της πλατφόρμας Google Forms. Το ερωτηματολόγιο που συντάχθηκε αποτελείται από πέντε ενότητες ερωτήσεων. Η πρώτη ενότητα περιέχει ερωτήσεις, οι οποίες στοχεύουν στην έρευνα της αντίληψης, την εμπειρία, την ετοιμότητα και την συμπεριφορά των ερωτώμενων σχετικά με το φαινόμενο των πυρκαγιών. Στη δεύτερη ενότητα, οι συμμετέχοντες, απαντούν σε ερωτήσεις που διερευνούν τη συχνότητα των πηγών ενημέρωσης καθώς και τον βαθμό εμπιστοσύνης τους σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών. Στην τρίτη ενότητα, τους ζητείται αφού παρακολουθήσουν το βίντεο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, με τίτλο: «#Αντιπυρική - Ενημερωτικό TV σποτ: Οδηγίες πρόληψης για να θωρακίσουμε το σπίτι μας έναντι πυρκαγιάς», καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις αναφορικά με την προβολή του βίντεο στο παρελθόν, την αξιολόγηση των μηνυμάτων, την κοινοποίηση τους, την αξιολόγηση των συναισθηματικών και συμπεριφορικών τους αντιδράσεων, την διάρκεια καθώς και την αισθητική του. Στην τέταρτη ενότητα, οι ερωτώμενοι καλούνται να παρακολουθήσουν την ψηφιακή αφίσα του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, με τίτλο: «Δασικές Πυρκαγιές Προετοιμάζομαι», και να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με την προβολή της συγκεκριμένης ψηφιακής αφίσας στο παρελθόν, την αξιολόγηση των μηνυμάτων, την κοινοποίηση τους, την αξιολόγηση των συναισθηματικών και συμπεριφορικών αντιδράσεων τους, την αισθητική και το κύριο σημείο εστίασης της. Τέλος, η πέμπτη ενότητα του ερωτηματολογίου περιέχει τις δημογραφικές ερωτήσεις. Το ερωτηματολόγιο είναι διαθέσιμο στο Παράρτημα 1.

3.3 Μέθοδος δειγματοληψίας και συλλογής δεδομένων

Στην παρούσα έρευνα ακολουθήθηκε ένας συνδυασμός τεχνικών δειγματοληψίας μη πιθανότητας. Αρχικά, ορίστηκε ο πληθυσμός της έρευνας, ο οποίος ανέρχεται σε 266 ενήλικες έλληνες κάτοικοι της Ελλάδας. Στη συνέχεια, επιλέχθηκαν συγκεκριμένοι συμμετέχοντες από τους ερευνητές, κάνοντας χρήση της δειγματοληψίας κρίσης (judgement sample). Από αυτούς τους συμμετέχοντες ζητήθηκε να κοινοποιήσουν το ερωτηματολόγιο με άλλα άτομα που γνωρίζουν πως ανήκουν στον πληθυσμό, επιστρατεύοντας τη δειγματοληψία χιονόμπαλας (snowball sample). Τέλος, το

ερωτηματολόγιο κοινοποιήθηκε στα κοινωνικά δίκτυα, δίνοντας τη δυνατότητα συμπλήρωσής του σε όσα άτομα το συνάντησαν σε αυτά, σύμφωνα με τη μέθοδο δειγματοληψίας ευκολίας (convenience sample).

3.4 Ερευνητικό εργαλείο

Στην δοθείσα έρευνα αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθεί το ερευνητικό εργαλείο του ερωτηματολογίου μέσω του διαδικτύου καθώς ως στόχο είχαμε θέσει την εξοικονόμηση χρόνου στην συλλογή των απαντήσεων των δειγμάτων της έρευνας και έπειτα την μεταφορά τους για περαιτέρω ανάλυση στο εργαλείο του SPSS.

Το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αποτελεί μια ηλεκτρονική φόρμα που περιλαμβάνει μια σειρά δομημένων ερωτήσεων, στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει με μια συγκεκριμένη σειρά. Με την χρήση του ερωτηματολογίου συλλέγονται πολλών ειδών δεδομένα, ζητώντας από το δείγμα να απαντήσουν στο ίδιο ακριβώς σύνολο ερωτήσεων. Χρησιμοποιείται προκειμένου να συλλεχθούν περιγραφικά και επεξηγηματικά, δεδομένα για απόψεις, συμπεριφορές, χαρακτηριστικά, στάσεις κ.λ.π..

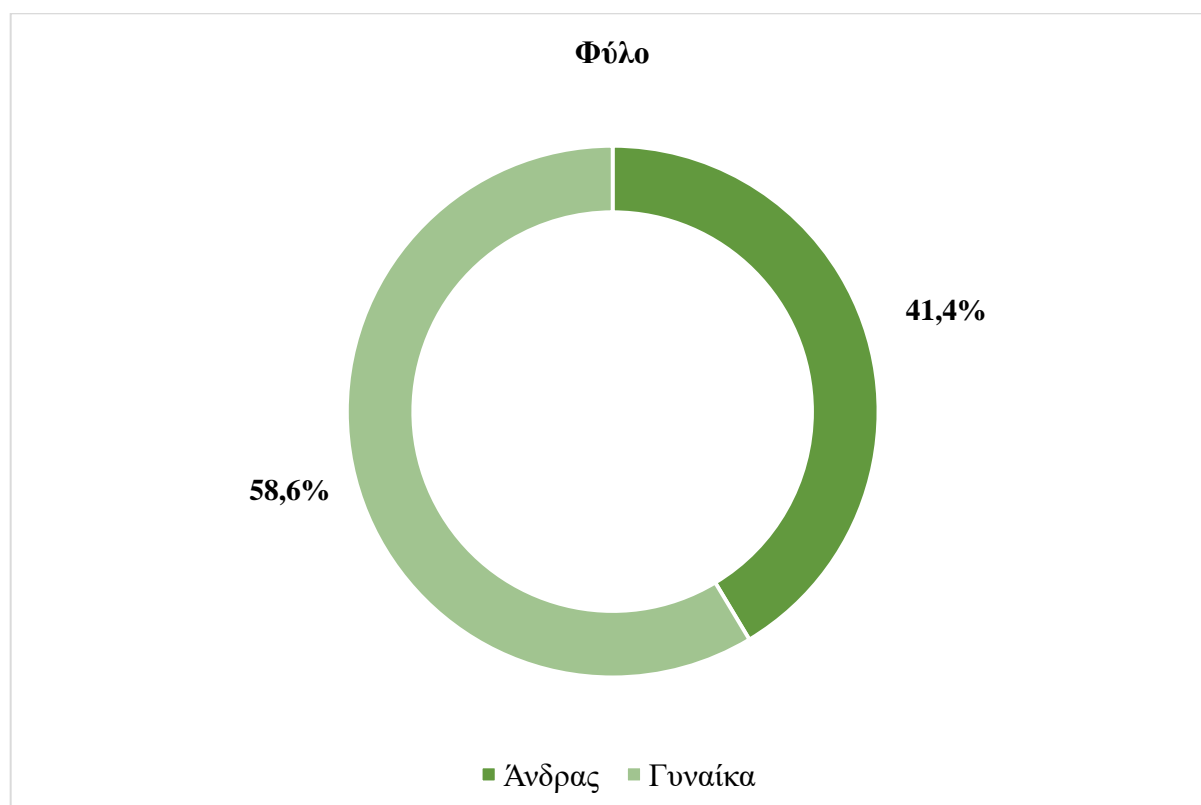
Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα της έρευνας

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας.

Περιγραφική στατιστική

4.1 Δημογραφικά Στοιχεία

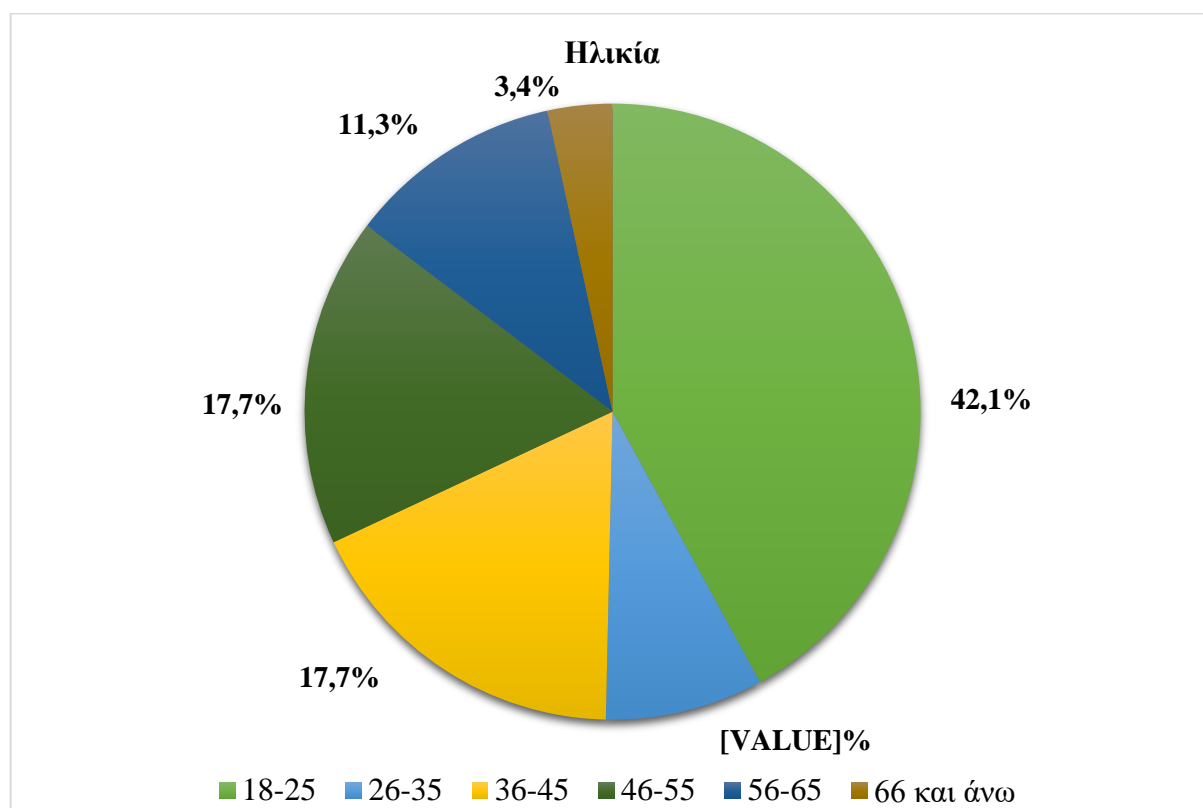
Παρακάτω παρατίθεται το Σχήμα 7 που αναφέρει το φύλο των ερωτώμενων:

Σχήμα 7: Φύλο

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, παρατηρήθηκε ότι το 58,6% της συνολικής συμμετοχής αποτελείται από γυναίκες, ενώ το 41,4% από άνδρες. Αυτή η κατανομή φύλου δείχνει μια σημαντική πρωτοβουλία και συμμετοχή από την πλευρά των γυναικών στο πεδίο της έρευνας για την επικοινωνία κινδύνου και τον ρόλο της ως προς την πρόληψη συμβάντων πυρκαγιών.

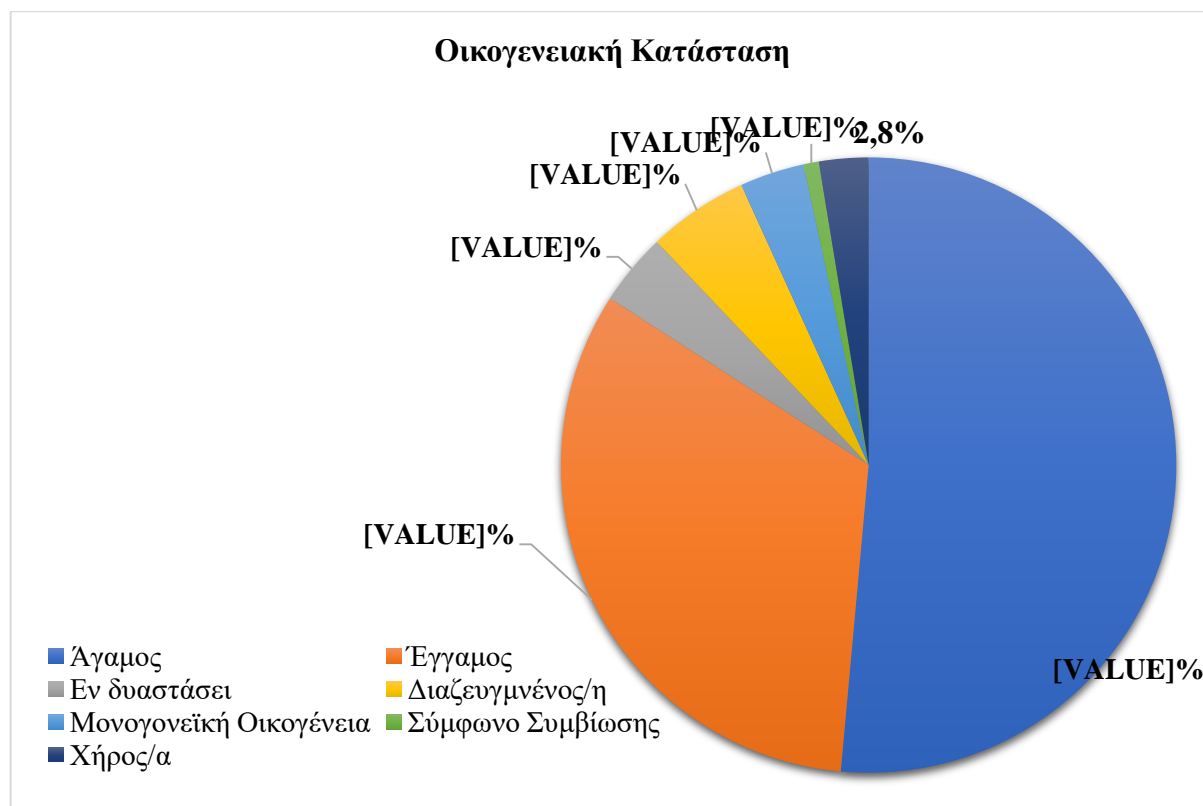
Παρακάτω παρουσιάζεται το Σχήμα 8 που αναφέρει την ηλικία των ερωτώμενων:

Σχήμα 8: Ηλικία

Τα δεδομένα σχετικά με τις ηλικίες των συμμετεχόντων στην έρευνα αποτυπώνουν μια διακύμανση στην κατανομή του δείγματος ανάλογα με τις διαφορετικές ηλικιακές ομάδες. Οι νεότεροι ενήλικες από 18 έως 25 ετών αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος, αφού αντιπροσωπεύουν το 42,1%. Στη συνέχεια, η ηλικιακή ομάδα 36 έως 45 ετών αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό με 17,7%, ενώ οι ηλικίες 46 έως 55 και 56 έως 65 καλύπτουν παρόμοια ποσοστά με 17,3% και 11,3% αντίστοιχα. Οι συμμετέχοντες που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 26 έως 35 ετών αντιπροσωπεύουν το 8,3% του δείγματος, ενώ οι άτομα ηλικίας 66 και άνω συμβάλλουν με το 3,4% στο σύνολο των συμμετεχόντων. Τα ποσοστά αυτά καταδεικνύουν μια ποικιλία σε ηλικιακά εύρη, με έμφαση στους νεότερους ενήλικες, ενώ παράλληλα αναδεικνύουν την παρουσία ενήλικων σε όλες τις ηλικίες στο πλαίσιο της έρευνας.

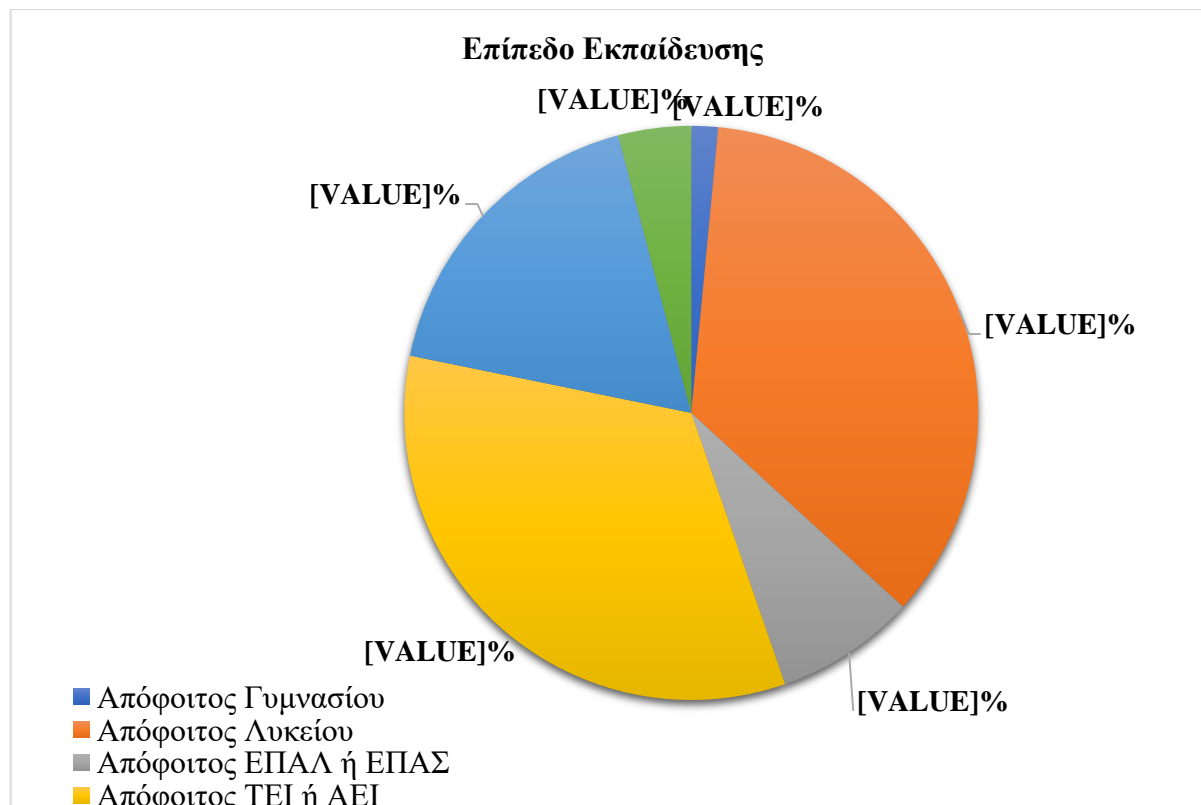
Παρακάτω παρουσιάζεται το Σχήμα 9 που εμφανίζει την οικογενειακή κατάσταση των ερωτώμενων:

Σχήμα 9: Οικογενειακή κατάσταση

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την ανάλυση της οικογενειακής κατάστασης των συμμετεχόντων στην έρευνα αποτυπώνουν μια ποικιλομορφία σε σχέση με τις διάφορες κατηγορίες. Οι άγαμοι αποτελούν τη μεγαλύτερη ομάδα, αντιπροσωπεύοντας το 51,5% του δείγματος, ενώ οι έγγαμοι συμμετέχοντες ανέρχονται στο 32,7%. Σημαντικός αριθμός συμμετεχόντων δηλώνει ότι βρίσκεται σε διαδικασία χωρισμού, με ποσοστό 3,8%, ενώ οι διαζευγμένοι/διαζευγμένες ανέρχονται στο 5,3%. Επιπλέον, οι μονογονεϊκές οικογένειες συμμετέχουν με ποσοστό 3,4%, ενώ οι συμμετέχοντες που έχουν επιλέξει το σύμφωνο συμβίωσης αντιπροσωπεύουν το 0,8% του δείγματος. Τέλος, οι συμμετέχοντες που έχουν αναφέρει ότι βρίσκονται σε κατάσταση χηρείας ανέρχονται στο 2,6% του συνόλου. Οι ποσοστιαίες διαφορές ανάμεσα στις διάφορες ομάδες καταδεικνύουν την ποικιλομορφία των στάσεων ως προς την οικογενειακή κατάσταση, αποδεικνύοντας παράλληλα την παρουσία συμμετεχόντων από διάφορες καταστάσεις και φάσεις της ζωής στο πλαίσιο της ερευνητικής ανάλυσης.

Παρακάτω παρατίθεται το Σχήμα 10 που φανερώνει το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτώμενων:

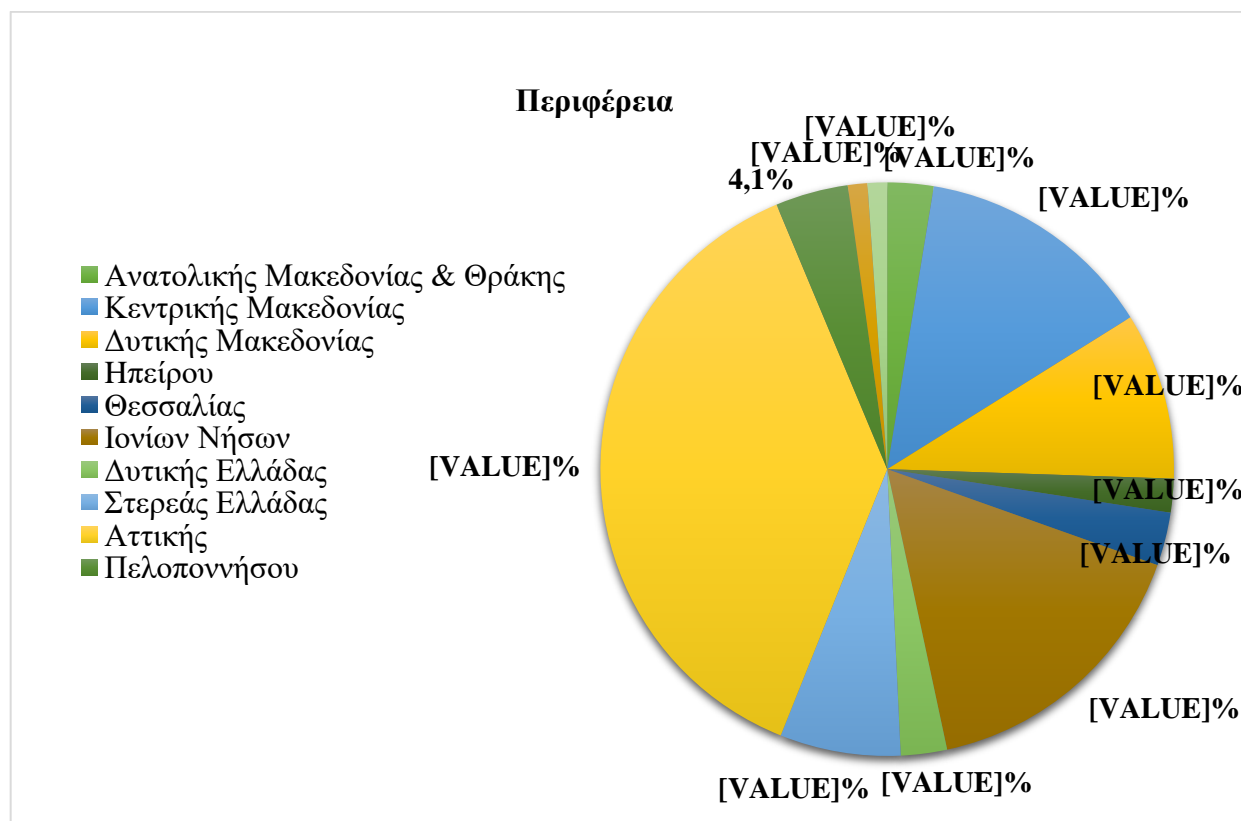

Σχήμα 10: Επίπεδο εκπαίδευσης

Τα δεδομένα που προκύπτουν από την ανάλυση του επιπέδου εκπαίδευσης των συμμετεχόντων αποτυπώνουν μια ευρεία ποικιλία ως προς την εκπαιδευτική τους πορεία. Οι απόφοιτοι του γυμνασίου αντιπροσωπεύουν μόνο το 1,5% του δείγματος, ενώ οι απόφοιτοι λυκείου συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό, φθάνοντας το 35,3%. Οι απόφοιτοι ΕΠΑΛ ή ΕΠΑΣ αποτελούν το 7,9% του δείγματος, ενώ η ομάδα των αποφοίτων ΤΕΙ ή ΑΕΙ καλύπτει το 33,5%. Σημαντικό ποσοστό των συμμετεχόντων έχει επιτύχει μεταπτυχιακό τίτλο, ανερχόμενοι/ανερχόμενες στο 17,7%, ενώ οι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου συμμετέχουν με ποσοστό 4,1%. Τα ποσοστιαία και εκπαιδευτικά διαφορετικά επίπεδα αντανακλούν την ποικιλία των εκπαιδευτικών προσεγγίσεων των συμμετεχόντων και ενισχύουν την αντιπροσώπευση διαφόρων εκπαιδευτικών προφίλ στο πλαίσιο της ερευνητικής ανάλυσης.

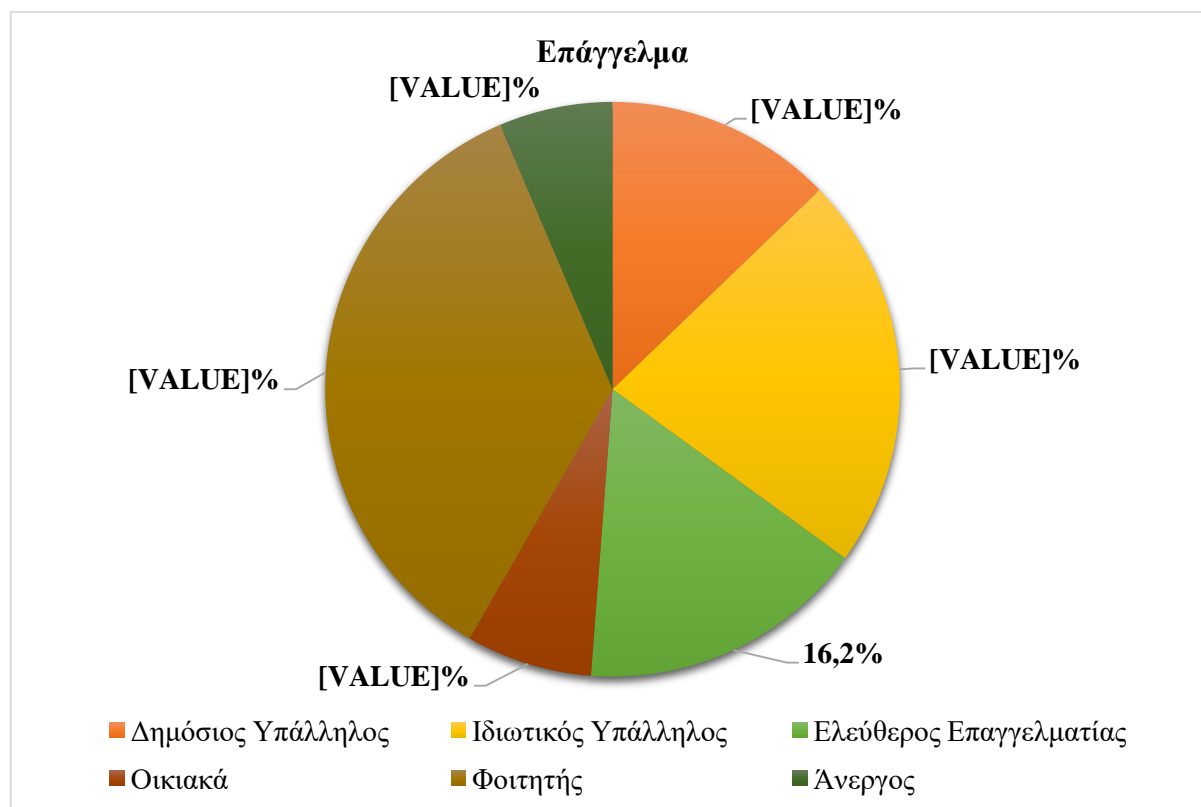
Παρακάτω παρουσιάζεται το Σχήμα 11 που φανερώνει την περιφέρεια των ερωτώμενων:

Σχήμα 11: Περιφέρεια

Η ανάλυση των δεδομένων ανά περιφέρεια αναδεικνύει μια ενδιαφέρουσα γεωγραφική κατανομή των συμμετεχόντων στην έρευνα. Συγκεκριμένα, η περιφέρεια Αττικής εμφανίζεται ως η πιο ενεργή και εκπροσωπούμενη, αποτελώντας το 37,6% του συνολικού δείγματος. Ακολουθεί η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας με 13,5%, ενώ οι περιφέρειες των Ιονίων Νήσων και της Δυτικής Μακεδονίας καταλαμβάνουν αντίστοιχα το 16,2% και το 9,4% του δείγματος. Επίσης, περιφέρειες όπως η Στερεά Ελλάδα, η Δυτική Ελλάδα και η Θεσσαλία εμφανίζονται με ποσοστά 6,8%, 2,6% και 3% αντίστοιχα. Στον αντίποδα, περιφέρειες όπως αυτή του Βόρειου Αιγαίου, του Νότιου Αιγαίου και της Κρήτη έχουν χαμηλά ποσοστά συμμετοχής, με 0%, 1,1% και 1,1% αντίστοιχα. Η γεωγραφική ποικιλία στη συμμετοχή των περιφερειών αντικατοπτρίζει τη διαφορετική ευαισθητοποίηση, ενδιαφέρον και αντίληψη των κατοίκων ανά περιοχή έναντι του κινδύνου των πυρκαγιών και των επικοινωνιακών εκστρατειών που τίθενται σε εφαρμογή.

Παρακάτω παρουσιάζεται το Σχήμα 12 που φανερώνει την περιφέρεια των ερωτώμενων:

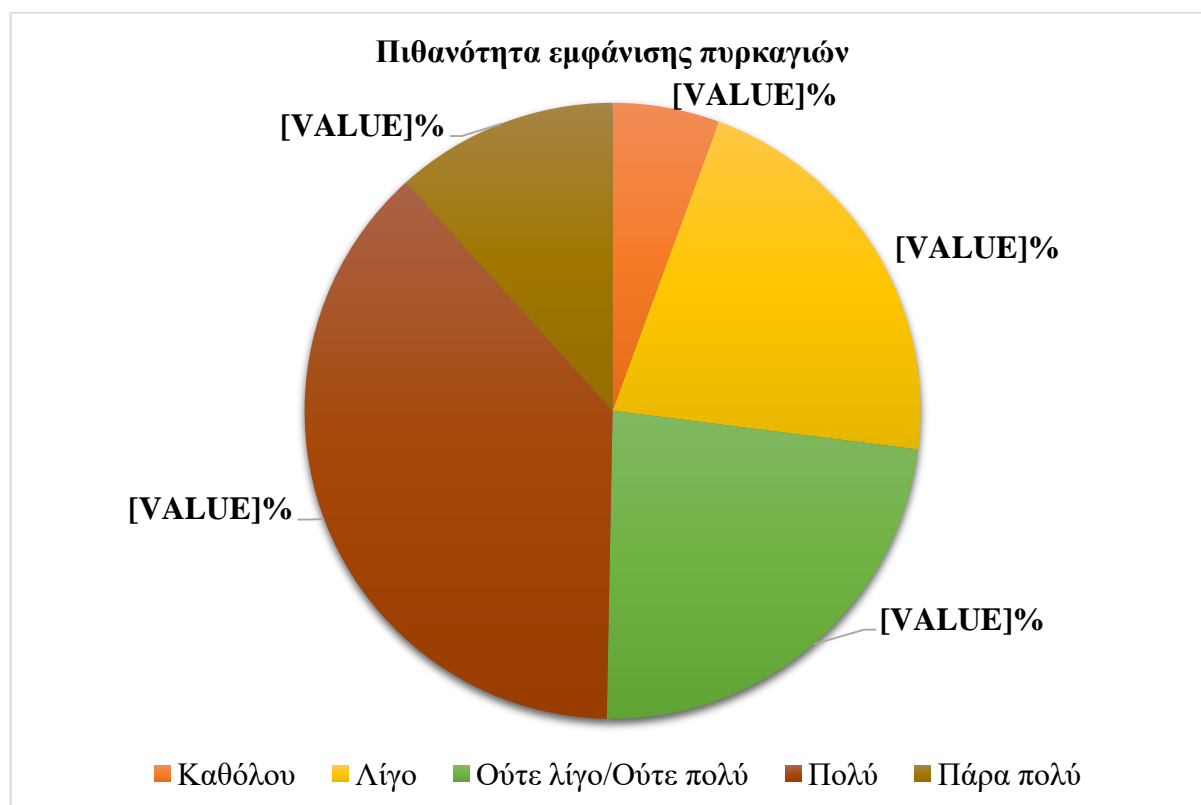

Σχήμα 12: Επάγγελμα

Η ανάλυση των δεδομένων ανά επαγγελματική κατάσταση αναδεικνύει την ποικιλία των συμμετεχόντων στην έρευνα ως προς την εργασιακή τους κατάσταση. Συγκεκριμένα, οι φοιτητές αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος, ανέρχονται δηλαδή στο 35,3%. Ακολουθούν οι ελεύθεροι επαγγελματίες με ποσοστό 16,2%, ενώ οι οικιακοί συνιστούν το 7,1% του συνόλου. Επιπλέον, οι άνεργοι αντιστοιχούν στο 6,4% του δείγματος. Η πολυμορφία της επαγγελματικής κατάστασης του δείγματος αποτυπώνει την ευαισθητοποίηση και αντίληψη του ευρύτερου κοινωνικού φάσματος για τη σημασία της αντιμετώπισης των πυρκαγιών.

4.2 Αντιλήψεις αναφορικά με το φαινόμενο των πυρκαγιών και τα μέτρα πρόληψης

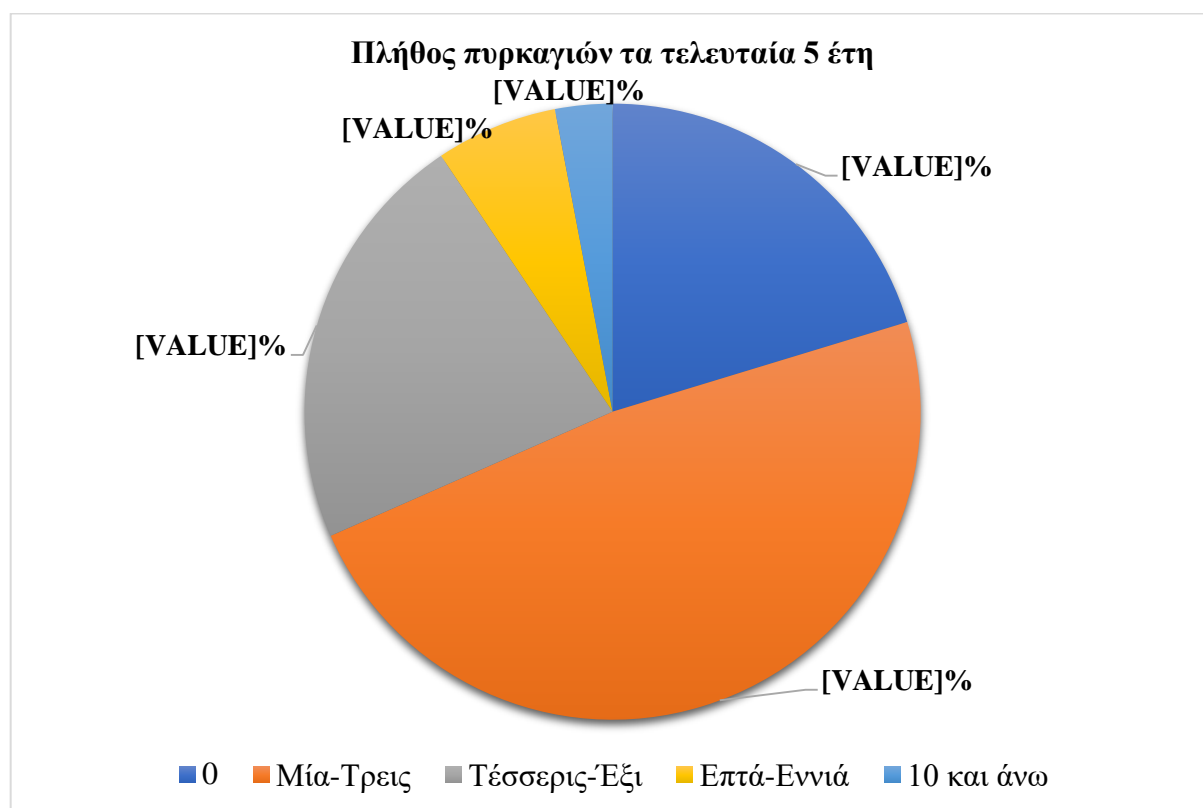
Ακολουθεί το Σχήμα 13 που καταγράφει την πιθανότητα εμφάνισης πυρκαγιών στον τόπο μόνιμης κατοικίας του δείγματος:

Σχήμα 13: Πιθανότητα εμφάνισης πυρκαγιών

Η ανάλυση των απαντήσεων σχετικά με την εκτίμηση της πιθανότητας εμφάνισης πυρκαγιών στον τόπο μόνιμης κατοικίας αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο των πυρκαγιών σε τοπικό επίπεδο. Ποσοστό 5,6% των απαντήσεων δηλώνει ότι δε θεωρεί πιθανή την εμφάνιση πυρκαγιάς, ενώ το ποσοστό του 21,4% αναφέρει ότι τη θεωρεί λίγο πιθανή. Σε μία πιο μετριοπαθή προοπτική, το 23,3% αναφέρει ότι δεν τη θεωρεί ούτε πολύ πιθανή ούτε λίγο, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό, το 38%, θεωρεί την πιθανότητα εμφάνισης πυρκαγιάς στον τόπο κατοικίας του ως πολύ πιθανή. Τέλος, ποσοστό 11,7% των απαντήσεων αναφέρει ότι τη θεωρεί πάρα πολύ πιθανή. Η διακύμανση των απαντήσεων υποδηλώνει τη διαφορετική αντίληψη των ανθρώπων ως προς τον κίνδυνο των πυρκαγιών και επιβεβαιώνει την ανάγκη για προληπτικές εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Ακολουθεί το Σχήμα 14 που παρουσιάζει το πλήθος πυρκαγιών τα τελευταία 5 έτη στον τόπο μόνιμης κατοικίας του δείγματος:

Σχήμα 14: Πλήθος πυρκαγιών τα τελευταία 5 έτη

Η ανάλυση των δεδομένων σχετικά με τον αριθμό των πυρκαγιών που έχουν βιώσει οι συμμετέχοντες στην ευρύτερη περιοχή του τόπου της μόνιμης κατοικίας τους τα τελευταία πέντε έτη, αποκαλύπτει το επίπεδο έκθεσης τους στο φαινόμενο των πυρκαγιών. Το μεγαλύτερο ποσοστό, περίπου 48,1%, αναφέρει ότι έχει βιώσει μία έως τρεις πυρκαγιές, ενώ το 22,2% δηλώνει ότι έχει βιώσει τέσσερις έως έξι πυρκαγιές. Περίπου το 20,3% των απαντήσεων δηλώνει ότι δεν έχει βιώσει καμία πυρκαγιά τα τελευταία πέντε έτη στην περιοχή της κατοικίας τους. Ποσοστό 6,4% αναφέρει ότι έχει βιώσει επτά έως εννιά πυρκαγιές, και το 3% έχει βιώσει δέκα πυρκαγιές και περισσότερες. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τον βαθμό έκθεσης, ευαισθησίας και εμπειρίας των ατόμων από τις πυρκαγιές, αναδεικνύοντας παράλληλα την ανάγκη για ενίσχυση των μέτρων πρόληψης και προστασίας από αυτές τις φυσικές καταστροφές.

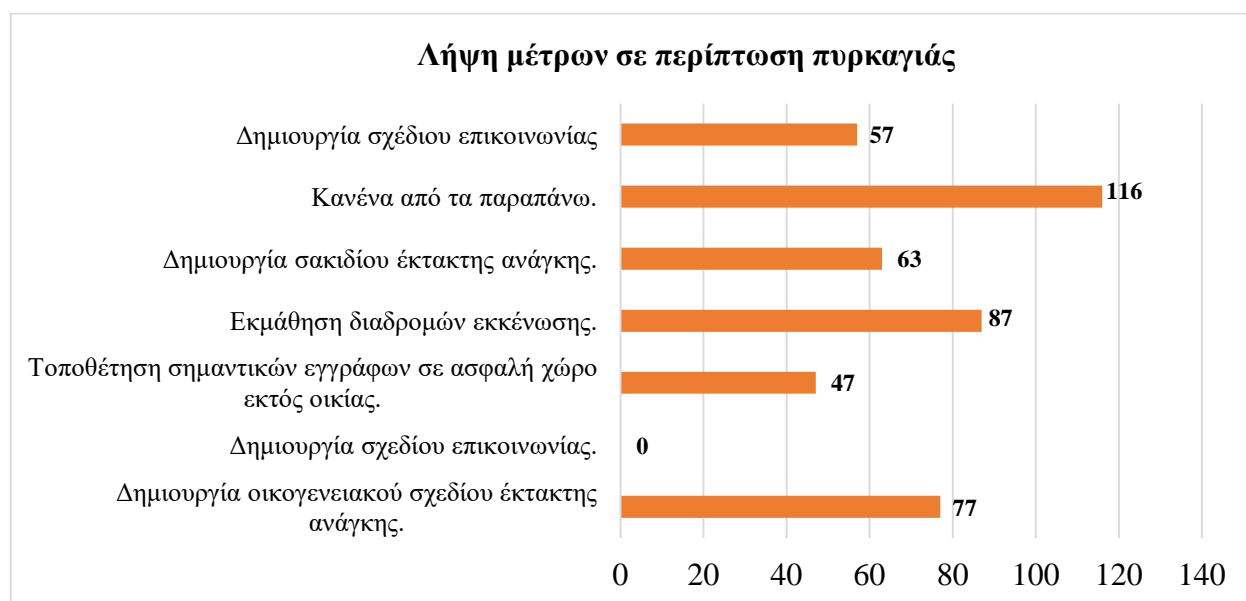
Ακολουθεί το Σχήμα 15 που παρουσιάζει τις μέσες τιμές (Mean) του βαθμού ανησυχίας του δείγματος από την εμφάνιση πυρκαγιών στον τόπο μόνιμης κατοικίας τους:

Σχήμα 15: Αξιολόγηση βαθμού ανησυχίας από την εμφάνιση πυρκαγιών

Οι μέσες τιμές παρέχουν μια εικόνα του βαθμού ανησυχίας για κάθε μεταβλητή, όπου η αξιολόγηση κυμαίνεται από 3,36 (χαμηλότερη ανησυχία) έως 4,10 (υψηλότερη ανησυχία). Συνολικά, οι συμμετέχοντες φαίνεται να εκφράζουν υψηλότερη ανησυχία για τη δημόσια υγεία και τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία τους, ενώ η ανησυχία είναι χαμηλότερη για τη γη στην ιδιοκτησία τους και τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία τους.

Ακολουθεί το Σχήμα 16 που αναφέρει τον βαθμό πρόθεσης λήψης μέτρων σε περίπτωση πυρκαγιάς του δείγματος:

Σχήμα 16: Λήψη μέτρων σε περίπτωση πυρκαγιάς

Βάσει των απαντήσεων, προκύπτει ότι υπάρχει σημαντική προετοιμασία για την περίπτωση πυρκαγιάς, με ποικίλες πρωτοβουλίες να έχουν ληφθεί από τους συμμετέχοντες. Συγκεκριμένα, 77 άτομα (28.95% των συμμετεχόντων) έχουν δημιουργήσει οικογενειακό σχέδιο έκτακτης ανάγκης, 47 άτομα (17.67%) έχουν τοποθετήσει σημαντικά έγγραφα σε ασφαλή αποθηκευτικό χώρο εκτός της οικίας τους ενώ 87 άτομα (32.71%) έχουν μάθει τις διαδρομές εκκένωσης του μόνιμου τόπου κατοικίας τους. Ακόμη, 63 άτομα (23.68%) έχουν δημιουργήσει σακίδιο έκτακτης ανάγκης, και 57 άτομα (21.43%) έχουν δημιουργήσει σχέδιο επικοινωνίας.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κάθε συμμετέχων είχε την δυνατότητα επιλογής πολλαπλών απαντήσεων, κάτι που υποδεικνύει τη σοβαρότητα του θέματος και την αναγκαιότητα πολυπολιτικής προσέγγισης στην προετοιμασία για πυρκαγιές. Παρόλα αυτά, μία σημαντική ποσοστιαία μερίδα των συμμετεχόντων δεν έχει αναλάβει κάποιο από τα προαναφερθέντα μέτρα (43.61% έχουν δηλώσει ότι δεν έχουν προετοιμαστεί με κανένα από αυτά), η εκτενής ενασχόληση με τη θεματική αυτή από το υπόλοιπο ποσοστό αποτελεί ένα θετικό βήμα προς την αύξηση της ευαισθητοποίησης και προετοιμασίας σε περίπτωση πυρκαγιάς. Έτσι, αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για περαιτέρω ενημέρωση,

ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση σχετικά με τη σωστή αντίδραση και προετοιμασία σε περίπτωση πυρκαγιάς.

Ακολουθεί το Σχήμα 17 που αναφέρει τις μέσες τιμές (Mean) του βαθμού συμφωνίας ή διαφωνίας του δείγματος αναφορικά με τις προτάσεις που αφορούν την προετοιμασία της οικίας τους:

Σχήμα 17: Αξιολόγηση των προτάσεων αναφορικά με την προετοιμασία της οικίας σας

Οι μέσες τιμές κυμαίνονται από 1,98 (υψηλή συμφωνία) έως 2,70 (μέτρια συμφωνία). Βάσει αυτών των τιμών, φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες διαφωνούν περισσότερο με την πρόταση που αναφέρεται στο κόστος προετοιμασίας της οικίας τους, ενώ εκφράζουν υψηλή συμφωνία σε σχέση με τον δυσκολότερο χειρισμό της βλάστησης και των υδρορροών. Οι υπόλοιπες προτάσεις κινούνται σε μια μέτρια συμφωνία προς διαφωνία.

Ακολουθεί το Σχήμα 18 που περιγράφει τον βαθμό με τον οποίο το δείγμα θεωρεί ότι η οικία τους είναι κατάλληλα προετοιμασμένη για μία πιθανή πυρκαγιά:

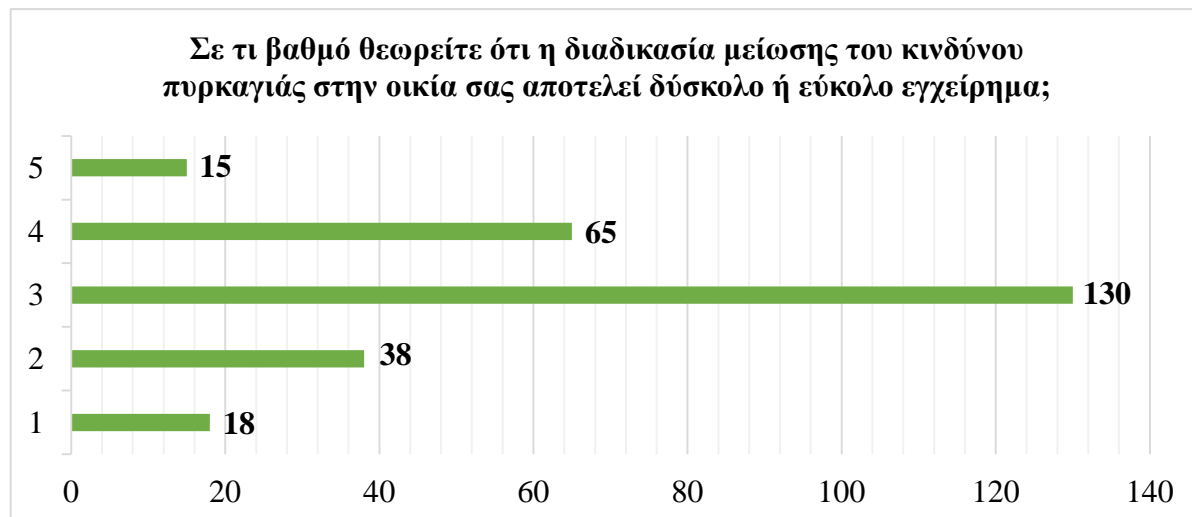
Σχήμα 18: Κατάλληλα προετοιμασμένη οικία

Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η πλειονότητα των ανθρώπων (114 άτομα) θεωρούν ότι η οικία τους είναι κατάλληλα προετοιμασμένη για μία πιθανή πυρκαγιά, αξιολογώντας το στο επίπεδο 3. Ωστόσο, υπάρχουν επίσης σημαντικά ποσοστά ανθρώπων που βαθμολογούν την προετοιμασία τους σε χαμηλότερα επίπεδα (βαθμοί 1, 2, και 4). Ένα μικρό ποσοστό ανθρώπων (13 άτομα) θεωρούν ότι η οικία τους δεν είναι καθόλου προετοιμασμένη (βαθμός 5).

Βάσει αυτών των τιμών, μπορεί να συμπεραθεί ότι υπάρχει ποικιλία απόψεων αναφορικά με το πόσο κατάλληλα προετοιμασμένες είναι οι οικίες για πυρκαγιά, με μερικούς ανθρώπους να αισθάνονται πολύ ασφαλείς και άλλους λιγότερο. Είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη αυτές οι αντιλήψεις κατά τον σχεδιασμό για την ασφάλεια από πυρκαγιά και την εκπαίδευση των κατοίκων.

Ακολουθεί το Σχήμα 19 που περιγράφει τον βαθμό με τον οποίο το δείγμα θεωρεί ότι η διαδικασία μείωσης του κινδύνου πυρκαγιάς στην οικία τους αποτελεί δύσκολο ή εύκολο εγχείρημα:

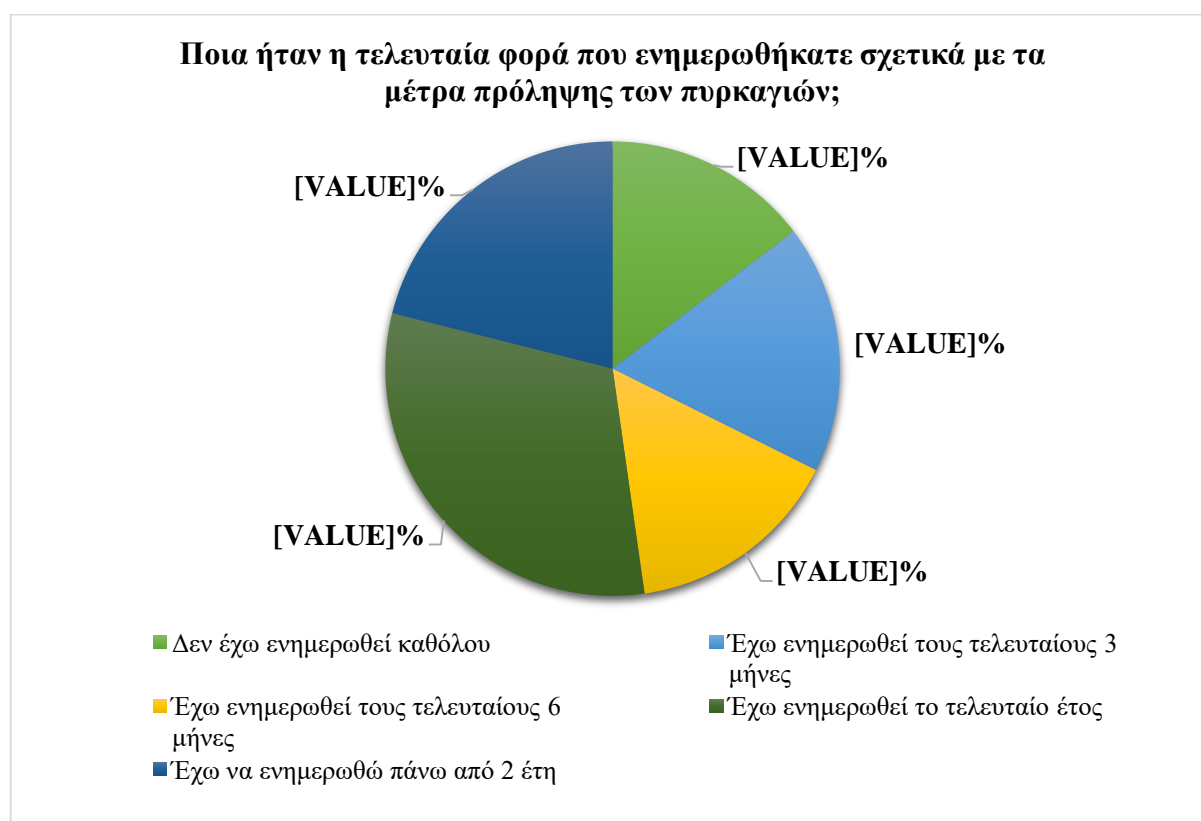
Σχήμα 19: Διαδικασία μείωσης του κινδύνου πυρκαγιάς

Παρατηρούμε ότι η πλειονότητα των ανθρώπων (130 άτομα) θεωρούν ότι η διαδικασία μείωσης του κινδύνου πυρκαγιάς στην οικία τους είναι σχετικά εύκολη (βαθμός 3). Υπάρχουν επίσης αρκετοί που τη θεωρούν ως μέτρια δύσκολη (βαθμοί 2 και 4), και ένα μικρό ποσοστό ανθρώπων (18 άτομα) θεωρούν ότι είναι πολύ δύσκολη (βαθμός 1).

Βάσει αυτών των τιμών, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η πλειονότητα των ανθρώπων θεωρεί ότι η μείωση του κινδύνου πυρκαγιάς στην οικία τους είναι εφικτή και εύκολη εγχείρηση. Ωστόσο, υπάρχει και μια μερίδα ανθρώπων που την αντιλαμβάνονται ως πιο δύσκολη. Αυτό υποδηλώνει τη σημασία της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα μέτρα ασφαλείας από πυρκαγιά και την ανάγκη να παρέχονται πόροι και πληροφορίες για τη διευκόλυνση της διαδικασίας μείωσης του κινδύνου.

4.3 Ενημέρωση και εμπιστοσύνη σχετικά με τα μηνύματα πρόληψης κατά του φαινομένου των πυρκαγιών.

Στη συνέχεια παρατίθεται το Σχήμα 20 που προβάλλει την τελευταία ενημέρωση των συμμετεχόντων σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών:

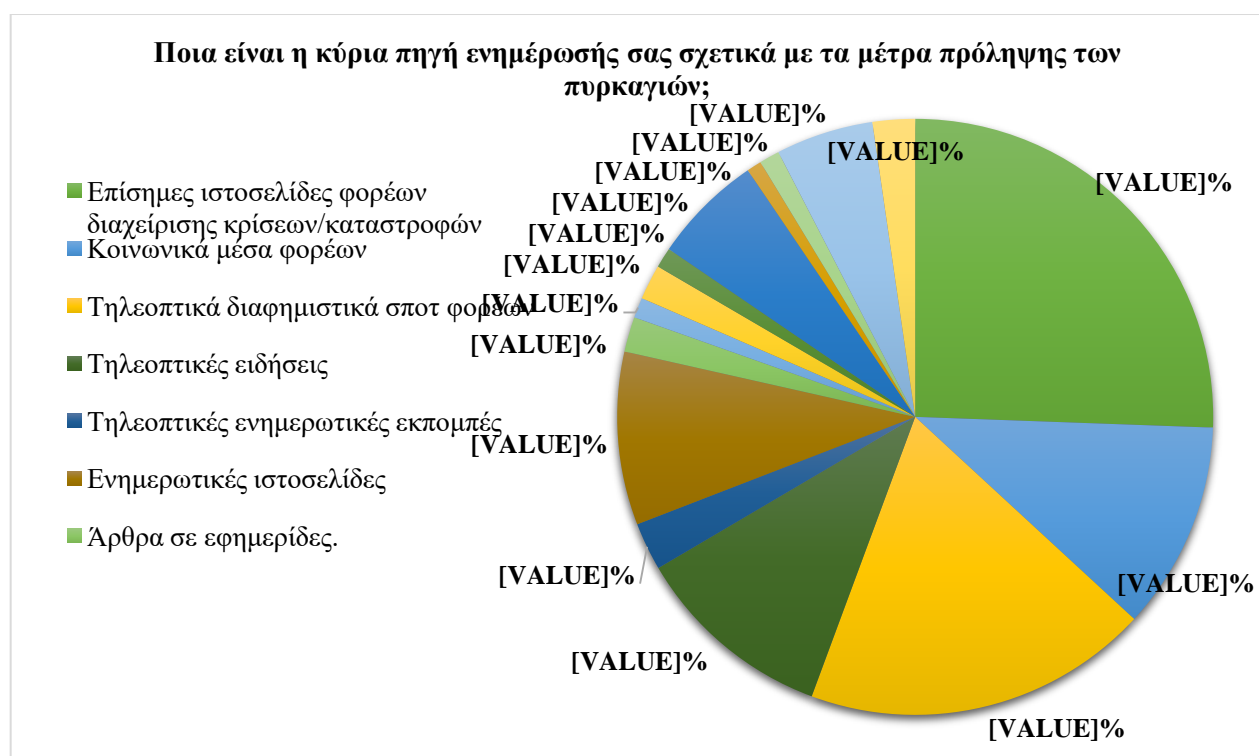

Σχήμα 20: Τελευταία ενημέρωση σχετικά με τα μέτρα πρόληψης

Η ανάλυση των απαντήσεων σχετικά με την τελευταία φορά που οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών παρέχει ενδιαφέρουσες πληροφορίες για το επίπεδο ενημέρωσής τους. Το 14.7% δηλώνει ότι δεν έχει ενημερωθεί καθόλου, ενώ το 17.7% έχει λάβει σχετικές πληροφορίες τους τελευταίους 3 μήνες και το 15.4% τους τελευταίους 6 μήνες. Παράλληλα, το 31.2% έχει ενημερωθεί το τελευταίο έτος, ενώ το 21.1% έχει να ενημερωθεί για πάνω από 2 έτη. Αυτό υποδεικνύει μια σχετικά διαφοροποιημένη προσέγγιση στην προετοιμασία για πιθανές πυρκαγιές, με ορισμένους να διατηρούν συνεχή ενημέρωση και άλλους να είναι πιο ανασφαλείς σχετικά

με τις πηγές ή και την ίδια πρόσβαση σε πληροφορίες. Αυτό το εύρος ενημέρωσης μπορεί να επηρεάσει το βαθμό προετοιμασίας και ευαισθητοποίησης του κοινού σε σχέση με την αντιμετώπιση του κινδύνου πυρκαγιάς.

Στη συνέχεια παρατίθεται το Σχήμα 21 που προβάλλει την κύρια πηγή ενημέρωσής των συμμετεχόντων σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών:

Σχήμα 21: Κύρια πηγή ενημέρωσής σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών

Η κύρια πηγή ενημέρωσης για τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, αποτυπώνει μια ποικιλία πηγών πληροφόρησης που χρησιμοποιούν οι συμμετέχοντες. Το 25.6% επιλέγει τις επίσημες ιστοσελίδες φορέων διαχείρισης κρίσεων/καταστροφών, ενώ το 18.8% βασίζεται σε τηλεοπτικά διαφημιστικά σποτ των αρμόδιων φορέων. Το 11.3% επιλέγει τα κοινωνικά μέσα ως πηγή πληροφόρησης, ενώ το 10.9% ενημερώνεται μέσω τηλεοπτικών ειδήσεων. Επιπλέον, οι ενημερωτικές ιστοσελίδες παρέχουν πηγή για το 9.4% των συμμετεχόντων. Αξιοσημείωτο ρόλο στην πηγή πληροφόρησης διαδραματίζουν και οι συνεντεύξεις με ειδικούς, μελετητές και επιστήμονες, καθώς το 5.3% των ατόμων βασίζεται σε αυτές για

την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων. Ενδεικτικά, το 6% εμπιστεύεται πληροφορίες από φίλους, γνωστούς και συγγενείς.

Πέρα από τις κύριες πηγές, υπάρχουν και μικρότερα ποσοστά επιλογής όπως το 2.6% μέσω τηλεοπτικών ενημερωτικών εκπομπών, το 1.9% από άρθρα σε εφημερίδες και ιστοσελίδες καναλιών, καθώς και το 1.1% από αναρτήσεις δημοσιογράφων σε κοινωνικά μέσα. Αυτές οι πηγές, παρέχουν προοπτικές και πληροφορίες που συνδυάζονται από τα άτομα για να συμπληρώσουν την διαδικασία κατανόησης τους ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης του κινδύνου των πυρκαγιών.

Στη συνέχεια παρατίθεται το Σχήμα 22 που προβάλλει τις μέσες τιμές (Mean) του βαθμού εμπιστοσύνης των συμμετεχόντων για κάθε πηγή ενημέρωσής τους σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών:

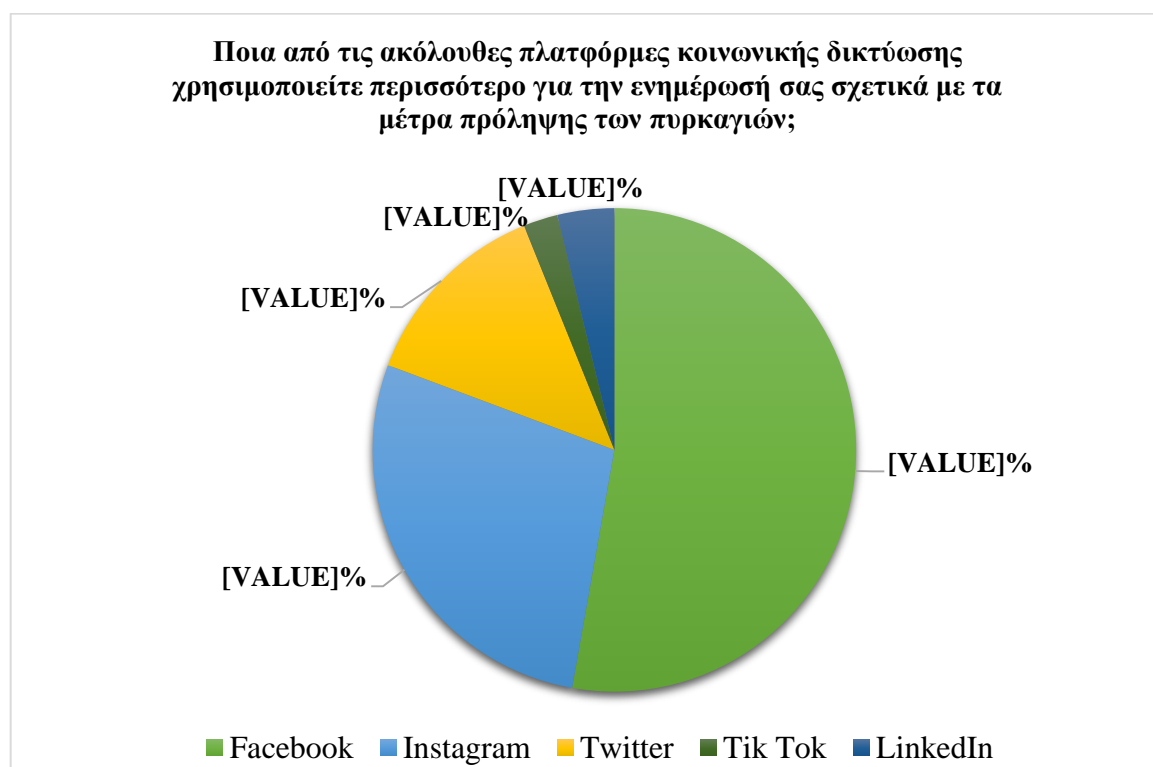
Σχήμα 22: Βαθμός εμπιστοσύνης πηγών ενημέρωσής σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών

Συμπεραίνεται ότι οι επίσημες ιστοσελίδες φορέων διαχείρισης κρίσεων/καταστροφών (όπως η Πολιτική Προστασία και η Πυροσβεστική) έχουν τον υψηλότερο βαθμό

εμπιστοσύνης, με μέσο όρο 3,85. Ακολουθούν οι κοινωνικά μέσα φορέων και οι επίσημες ιστοσελίδες με μέσους όρους 3,32 και 3,27 αντίστοιχα. Αντίθετα, οι ομιλίες από πρόσωπα πολιτικού κύρους και τα κοινωνικά μέσα πολιτικών έχουν τον χαμηλότερο βαθμό εμπιστοσύνης, με μέσους όρους 2,36 και 2,32 αντίστοιχα. Οι υπόλοιπες πηγές βρίσκονται κάπου ανάμεσα.

Συνολικά, οι πολίτες δείχνουν σχετικά υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης προς τις επίσημες πηγές ενημέρωσης, ενώ είναι λιγότερο εμπιστοσύνης προς τα κοινωνικά μέσα και τις πολιτικές πηγές.

Στη συνέχεια παρατίθεται το Σχήμα 23 που προβάλλει τις κορυφαίες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης για την ενημέρωσή των συμμετεχόντων σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών για κάθε πηγή ενημέρωσής τους:

Σχήμα 23: Κορυφαίες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης για την ενημέρωσή σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών

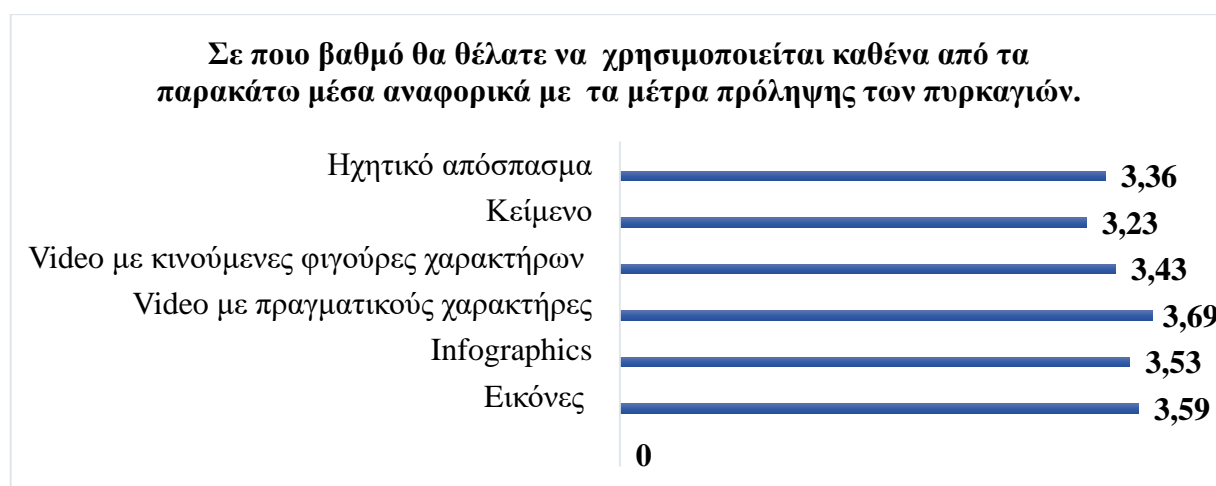
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, προκύπτει ότι η πλατφόρμα κοινωνικής

δικτύωσης που χρησιμοποιείτε περισσότερο για την ενημέρωσή των συμμετεχόντων σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών είναι το Facebook, με σημαντικό ποσοστό 52.8%. Ακολουθεί το Instagram με ποσοστό 27.9%, ενώ το Twitter χρησιμοποιείται από το 13.2% των ανταποκρίσεων. Το TikTok και το LinkedIn ακολουθούν με ποσοστά 2.3% και 3.8% αντίστοιχα.

Αυτά τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η πλειοψηφία του δείγματος επιλέγει το Facebook ως την πρωταρχική πηγή ενημέρωσης τους για θέματα πρόληψης πυρκαγιών. Είναι πιθανό ότι η ευρεία και ποικιλόμορφη χρήση του Facebook επιτρέπει στους χρήστες να ανακτούν πληροφορίες με ευκολία και να μοιράζονται ενημερωτικό υλικό σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών.

Το Instagram επίσης αποτελεί σημαντική πηγή πληροφοριών, αν και με λιγότερο ποσοστό σε σύγκριση με το Facebook. Η κατανομή του ποσοστού ανάμεσα σε διάφορες πλατφόρμες υποδεικνύει τη σημασία των κοινωνικών μέσων για την διάδοση ενημερωτικού περιεχομένου, αλλά επίσης υποδεικνύει τις προτιμήσεις του κοινού όσον αφορά τις πηγές πληροφοριών για θέματα πυρκαγιών και ασφάλειας.

Στη συνέχεια παρατίθεται το Σχήμα 24 που προβάλλει τις μέσες τιμές (Mean) του βαθμού επιθυμίας των συμμετεχόντων για τη χρήση διαφόρων μέσων αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών:

Σχήμα 24: Βαθμός χρήσης μέσων για τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών

Βάσει των μέσων τιμών που παρουσιάζονται στο γράφημα, φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες εκφράζουν τη μεγαλύτερη προτίμηση για τη χρήση βίντεο με πραγματικούς χαρακτήρες (μέσον 3,69), ακολουθούμενο από τις εικόνες (μέσον 3,59) και τα infographics (μέσον 3,53). Τα ηχητικά αποσπάσματα, τα video με κινούμενες φιγούρες χαρακτήρων και το κείμενο βρίσκονται σε μεσαίο επίπεδο προτίμησης (μεσοί όροι 3,36, 3,43, και 3,23 αντίστοιχα).

Ανάλογα με τον τύπο της πληροφορίας και τον τρόπο παρουσίασής της, οι άνθρωποι εκφράζουν διαφορετικές προτιμήσεις, αλλά φαίνεται ότι οπτικά στοιχεία και πολυμέσα (όπως τα βίντεο και οι εικόνες) έχουν μια κορυφαία θέση στις προτιμήσεις τους για την πρόληψη των πυρκαγιών.

4.4 Βίντεο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας

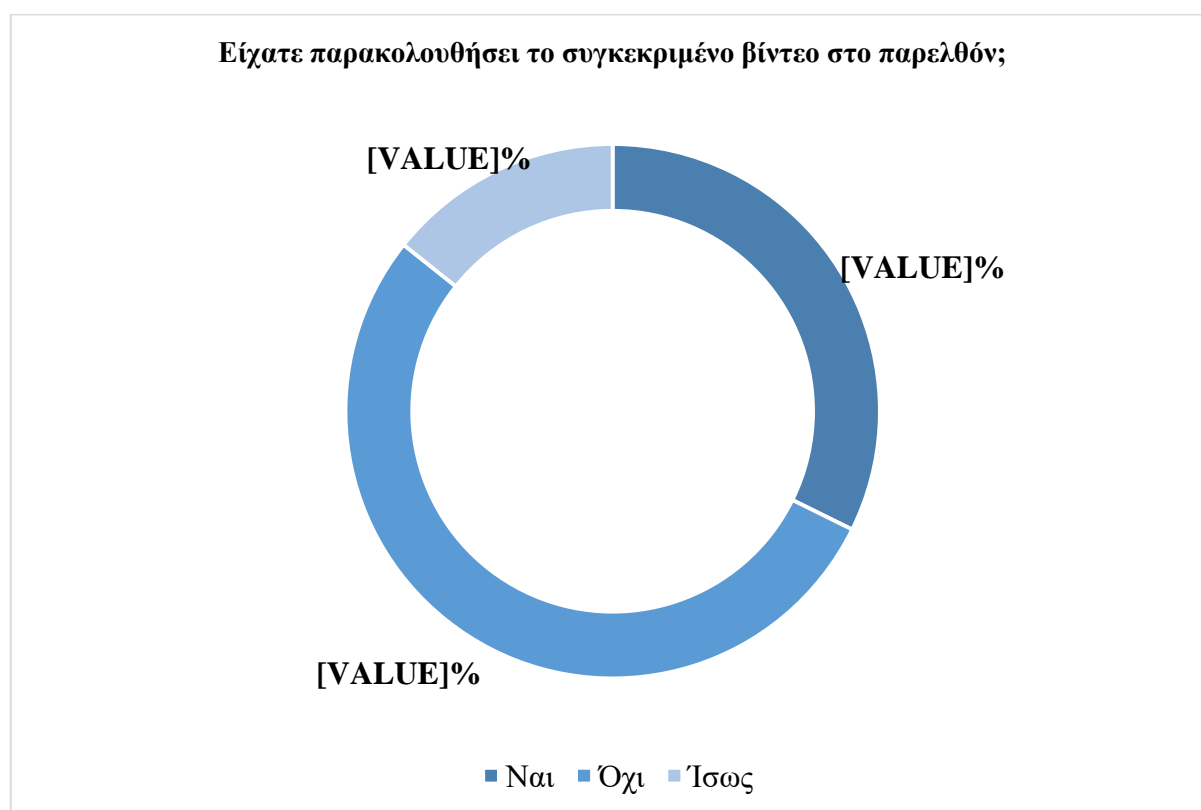
Στο πλαίσιο αυτού του κεφαλαίου, θα εξεταστούν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων αφού οι ίδιοι παρακολούθησαν προσεκτικά το βίντεο με τίτλο "Οδηγίες πρόληψης για να θωρακίσουμε το σπίτι μας έναντι πυρκαγιάς", το οποίο δημιούργησε το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Η επιλογή αυτού του βίντεο για την ανάλυση της εργασίας διακρίνεται για αρκετούς λόγους, καθιστώντας το ένα σημαντικό και αξιόλογο αντικείμενο μελέτης.

Η ανάλυση αυτή αναδεικνύει την αποτελεσματικότητα του βίντεο με βάση διάφορες πτυχές, πέραν του ποσοστικού αναλυτικού πλαισίου. Στο κεφάλαιο αυτό, θα εξεταστούν διάφοροι παράγοντες όπως η απήχηση του βίντεο, η χρησιμότητά του, οι συναισθηματικές αντιδράσεις που προκαλεί στο κοινό καθώς και η αισθητική του αξία, προσφέροντας έτσι μια πολυδιάστατη εικόνα της αποτελεσματικότητάς του ως μέσο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε θέματα πυρκαγιών και προστασίας του περιβάλλοντος.

Τέλος, η επιλογή του συγκεκριμένου βίντεο ως αντικείμενο έρευνας έγινε καθώς το ζήτημα των πυρκαγιών στην Ελλάδα είναι σημαντικό και η ενημέρωση του κοινού είναι προτεραιότητα. Επιπλέον, το βίντεο αυτό προέρχεται από αξιόπιστη πηγή, το Υπουργείο

Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, και παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για την πρόληψη των πυρκαγιών. Επίσης, είναι κατάλληλο για ανάλυση και επιτρέπει την εξέταση αντιδράσεων του κοινού και την απάντηση στο αν αποτελεί πράγματι ένα αποτελεσματικό μέσο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με την πρόληψη των πυρκαγιών.

Το Σχήμα 25 που ακολουθεί αναφέρει εάν το δείγμα είχε παρακολουθήσει κατά το παρελθόν το συγκεκριμένο βίντεο:

Σχήμα 25: Παρακολούθηση του βίντεο κατά το παρελθόν

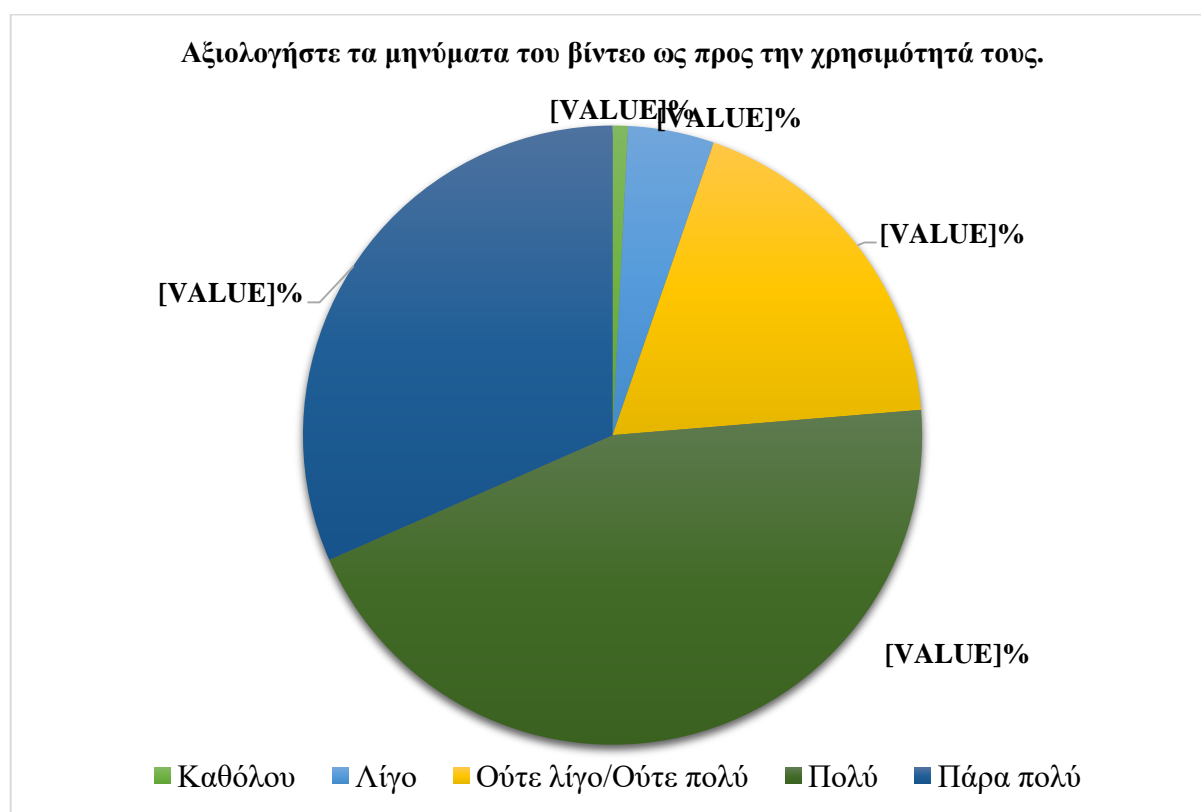
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, το 32.3% των ανθρώπων δήλωσε ότι είχε ήδη παρακολουθήσει το συγκεκριμένο βίντεο που δημιούργησε το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το φαινόμενο των πυρκαγιών και τους τρόπους πρόληψής τους. Αντίθετα, το 53.4% ανέφερε ότι δεν είχε παρακολουθήσει το βίντεο, ενώ το 14.3% ανέφερε ότι ίσως το είχε δει.

Η παρουσία αυτών των αποτελεσμάτων μας δίνει μια διττή εικόνα της απήχησης του βίντεο στο κοινό. Ενώ κάποιοι ήταν ήδη εξοικειωμένοι με το περιεχόμενο του βίντεο,

άλλοι φαίνεται ότι δεν είχαν έρθει προηγουμένως σε επαφή με αυτό. Η συγκεκριμένη διαφορά μπορεί να επηρεάσει τη στάση και τις αντιδράσεις τους απέναντι στην περιεκτικότητα του βίντεο και τη σημασία που της αποδίδουν. Αυτό το εύρημα προσθέτει περαιτέρω πλούτο και πολυπλοκότητα στην κατανόηση της ανταπόκρισης του κοινού στις ενημερωτικές προσπάθειες και τις επικοινωνιακές πρωτοβουλίες.

Το Σχήμα 26 που ακολουθεί αξιολογεί με βάση το δείγμα τα μηνύματα του βίντεο ως προς την χρησιμότητά τους:

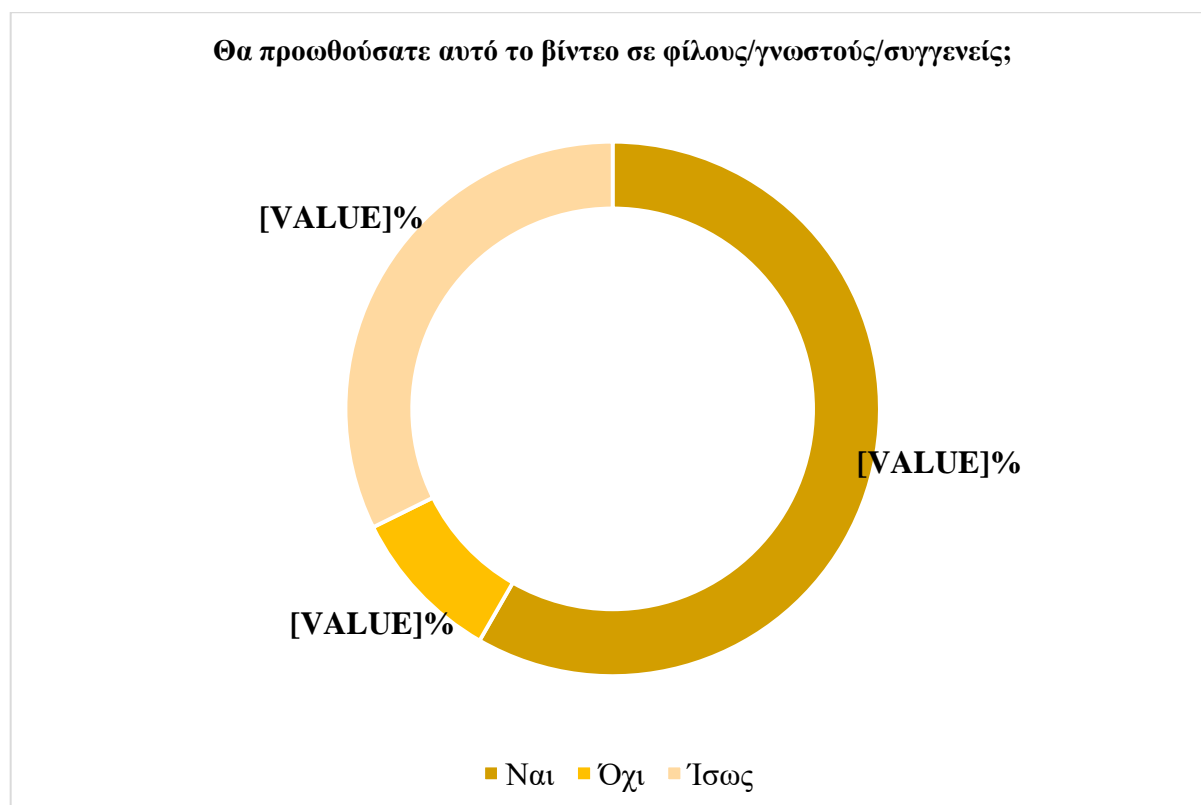

Σχήμα 26: Αξιολόγηση των μηνυμάτων του βίντεο ως προς την χρησιμότητά τους

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι το 44.7% των συμμετεχόντων αναγνωρίζει πως το βίντεο είναι πολύ χρήσιμο, ενώ το 31.6% το κατατάσσει ως «Πάρα πολύ» χρήσιμο. Από την άλλη πλευρά, το 18.4% των απαντήσεων αναφέρει ότι το βίντεο δεν είναι ούτε λίγο ούτε πολύ χρήσιμο, ενώ μικρό ποσοστό (4.5%) το κατατάσσει στην κατηγορία «Λίγο χρήσιμο». Το ποσοστό των απαντήσεων που το κατατάσσει στην κατηγορία "Καθόλου χρήσιμο" είναι μικρό (0.8%), υποδηλώνοντας ότι οι περισσότεροι βρήκαν κάποια μορφή χρησιμότητας στο περιεχόμενο του. Αυτή η ποικιλία απόψεων αποτυπώνει

τον βαθμό στον οποίο το βίντεο εξυπηρετεί τους σκοπούς του, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο αλληλοεπιδρά με τις ανάγκες και τις προσδοκίες του κοινού.

Το Σχήμα 27 που ακολουθεί αξιολογεί το ενδιαφέρον του δείγματος για προώθηση του συγκεκριμένου βίντεο σε φίλους/γνωστούς/συγγενείς:

Σχήμα 27 : Προώθηση του βίντεο σε φίλους/γνωστούς/συγγενείς

Το 58.3% των συμμετεχόντων θα το προώθησε με εμπιστοσύνη και αυτοπεποίθηση, αναδεικνύοντας την αξία του περιεχομένου και την θετική του επίδραση. Από την άλλη, το 32.3% αποδεικνύει μια κάποια αναποφασιστικότητα, δηλώνοντας «Ίσως» όσον αφορά την προώθηση του. Το ποσοστό των αρνητικών απαντήσεων είναι σημαντικά μικρό, καθώς μόλις το 9.4% δηλώνει ότι δεν θα προωθούσε το βίντεο.

Αυτή η ποικιλία αντιδράσεων αναδεικνύει τη δυναμική του περιεχομένου και τον βαθμό στον οποίο έχει την ικανότητα να κινητοποιεί και να ενθαρρύνει το κοινό να μοιραστεί σημαντικές πληροφορίες. Οι θετικές απαντήσεις υποδηλώνουν ότι το περιεχόμενο ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κοινού, ενώ η αναποφασιστικότητα υποδηλώνει την προσμονή για περισσότερες πληροφορίες και την επιθυμία να εξετάσουν περαιτέρω το περιεχόμενο.

Στο Σχήμα 28 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι μέσες τιμές (Mean) του βαθμού έντασης των συναισθημάτων που ένιωσε το δείγμα κατά την παρακολούθηση του βίντεο:

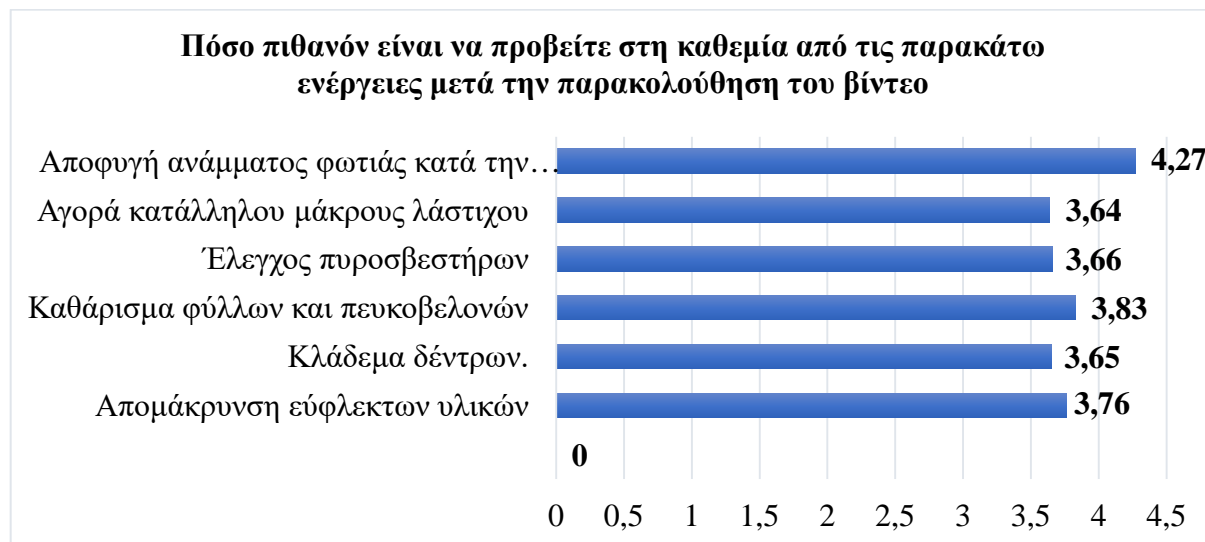

Σχήμα 28: Βίωση συναισθημάτων κατά την παρακολούθηση του βίντεο

Βάσει των απαντήσεων, φαίνεται ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες ανέφεραν μέτρια έως υψηλή ένταση φόβου και λύπης κατά την παρακολούθηση του βίντεο. Το συναίσθημα της χαράς βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο, ενώ το συναίσθημα της αηδίας είναι το πιο χαμηλό.

Γενικά, το βίντεο φαίνεται να προκαλεί συναισθηματικές αντιδράσεις, κυρίως σε σχέση με τον φόβο και τη λύπη, που συνδέονται πιθανώς με το περιεχόμενο του βίντεο που μπορεί να αναφέρεται σε δραματικές καταστάσεις ή κινδύνους.

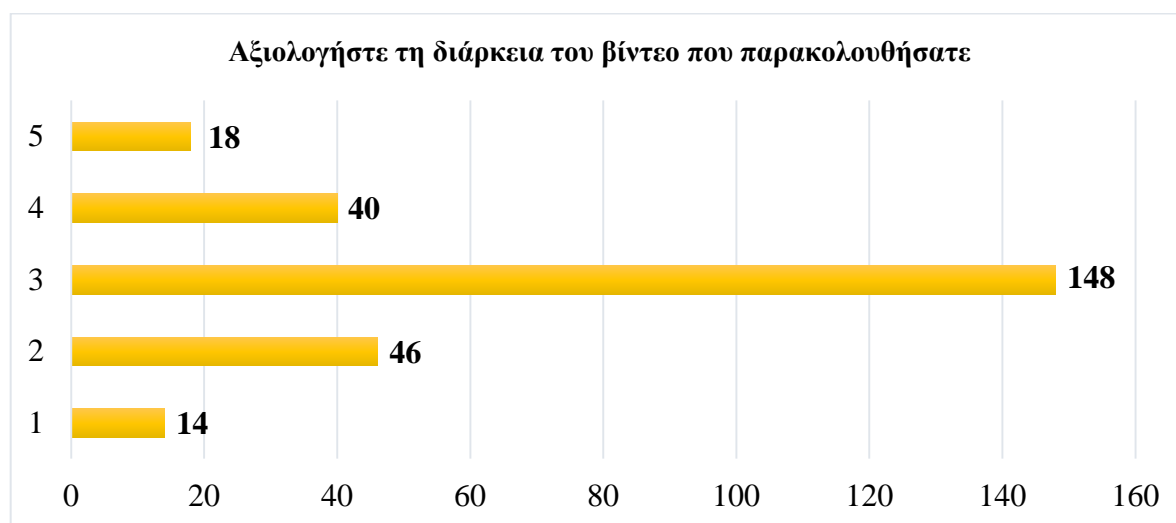
Στο Σχήμα 29 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι μέσες τιμές (Mean) του βαθμού παρακίνησης του δείγματος για ενέργειες ύστερα από την παρακολούθηση του συγκεκριμένου βίντεο:

Σχήμα 29: Πράξη ενεργειών ύστερα από την παρακολούθηση του βίντεο

Βάσει των απαντήσεων, φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες έχουν υψηλό βαθμό πιθανότητας να προβούν σε ενέργειες πρόληψης πυρκαγιάς μετά την παρακολούθηση του βίντεο. Ιδιαίτερα, η ενέργεια "Αποφυγή ανάμματος φωτιάς κατά την αντιπυρική περίοδο" έχει τον υψηλότερο μέσο όρο, προτείνοντας ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες είναι πρόθυμοι να λάβουν μέτρα πρόληψης κατά την περίοδο που αυξάνεται ο κίνδυνος πυρκαγιάς.

Στο Σχήμα 30 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι αξιολογήσεις του δείγματος σχετικά με την διάρκεια του βίντεο:

Σχήμα 30: Αξιολόγηση της διάρκειας του βίντεο

Το 55.64% των συμμετεχόντων θεωρεί τη διάρκεια του βίντεο «Κατάλληλη», προσαρμοσμένη στο περιεχόμενο και αρκετή για να παρουσιαστούν οι απαραίτητες πληροφορίες. Οι ποσοστιαίες συχνότητες για τις υπόλοιπες επιλογές διαμορφώνονται με τον εξής ιδιαίτερο τρόπο. Το 15.04% των συμμετεχόντων θεωρεί το βίντεο «Λίγο εκτενές», υπονοώντας ότι η διάρκεια θα μπορούσε να μειωθεί χωρίς απώλεια πληροφοριών. Στο 6.77% των ανθρώπων αρέσει η διάρκεια του βίντεο να είναι «Πολύ εκτενής», υποστηρίζοντας την έντονη παρουσίαση του περιεχομένου. Οι επιλογές «Πολύ σύντομο» και «Λίγο σύντομο» αντιστοιχούν σε 5.26% και 17.29% αντίστοιχα, υποδεικνύοντας ότι μία πιο σύντομη παρουσίαση θα ήταν προτιμότερη.

Αυτά τα αποτελέσματα προσφέρουν μια εικόνα του πώς αντιλαμβάνεται το κοινό τη διάρκεια του βίντεο, με διάφορες απόψεις και προτιμήσεις. Οι απαντήσεις αυτές παρέχουν μια πολύτιμη κατανόηση για την αποδοχή της παρουσίασης και της διάρκειας του περιεχομένου από το κοινό.

Στο Σχήμα 31 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι μέσες τιμές (Mean) των αξιολογήσεων του δείγματος σχετικά με την αισθητική του βίντεο:

Σχήμα 31: Αξιολόγηση της αισθητικής του βίντεο

Βάσει των απαντήσεων, φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες αξιολογούν θετικά την αισθητική του βίντεο σε όλες τις πτυχές. Ο μέσος όρος για όλες τις πτυχές βρίσκεται στο επίπεδο του 3,5 και άνω, προτείνοντας ότι η αισθητική του βίντεο είναι θετική και ικανοποιητική σύμφωνα με τις αξιολογήσεις των συμμετεχόντων.

Επαγωγική στατιστική

4.5 Pearson (r)

Αρχικά, δημιουργήθηκαν τρεις νέες μεταβλητές για την εξέταση της συσχέτισης ανάμεσα στα συναισθήματα και την παρακίνηση σχετικά με την προετοιμασία της οικίας σε περίπτωση πυρκαγιάς. Για τα θετικά συναισθήματα, επιλέχθηκαν τα συναισθήματα της χαράς και της έκπληξης. Η αξιολόγησή τους έγινε με βάση την ερώτηση σχετικά με το πόσο έντονα βίωσαν οι ερωτώμενοι αυτά τα συναισθήματα κατά την παρακολούθηση του βίντεο. Στη συνέχεια, για τα αρνητικά συναισθήματα, επιλέχθηκαν τα συναισθήματα λύπης, φόβου, θυμού και αηδίας, με βάση την ίδια ερώτηση. Επιπλέον, για τη μεταβλητή της παρακίνησης, λήφθηκε υπόψη η ερώτηση που ζητούσε την αξιολόγηση του βαθμού συμφωνίας ή διαφωνίας με διάφορες προτάσεις σχετικά με την προετοιμασία της οικίας σε περίπτωση πυρκαγιάς. Οι προτάσεις είναι οι ακόλουθες:

- Είναι δύσκολο να περιποιηθώ την στέγη και τις υδρορροές της οικίας μου.
- Είναι δύσκολο να διαχειριστώ την βλάστηση γύρω από την οικία μου.
- Είναι δύσκολο να απομακρύνω τα ξερά χόρτα από την οικία μου.
- Είναι δύσκολο να βρω χρόνο για να προετοιμάσω την οικία μου.
- Η φυσική μου κατάσταση με δυσκολεύει στην προετοιμασία της οικίας μου.
- Οι προτεινόμενες αλλαγές που αφορούν την οικία μου παρεμβαίνουν στην επιθυμητή πρόσοψη του οικοδομήματός μου.
- Οι προβλεπόμενες αλλαγές επηρεάζουν τον βαθμό ιδιωτικότητας και σκίασης της οικίας μου.
- Οι νομοθεσίες με εμποδίζουν από το αναλάβω δράση για να μειώσω τον κίνδυνο πυρκαγιάς της οικίας μου (π.χ. αφαίρεση δέντρων).
- Το κόστος προετοιμασίας της οικίας μου με αποτρέπει από το να αναλάβω δράση.
- Δεν χρειάζεται να προετοιμάσω την οικία μου γιατί έχω ασφάλεια που θα καλύψει οποιαδήποτε πιθανή ζημιά.

Αφού δημιουργήθηκαν αυτές οι μεταβλητές, αποφασίστηκε να διεξαχθεί το Pearson correlation test προκειμένου να εξεταστεί εάν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα σε αυτές τις μεταβλητές. Το Pearson correlation test είναι ένα στατιστικό εργαλείο που χρησιμοποιείται για να μετρήσει τον βαθμό συσχέτισης μεταξύ δύο μεταβλητών, σε αυτήν την περίπτωση τα συναισθήματα και την παρακίνηση, και να καθορίσει εάν αυτή η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Αυτή η ανάλυση θα βοηθήσει στην κατανόηση της σχέσης μεταξύ των συναισθημάτων και της παρακίνησης σχετικά με την προετοιμασία της οικίας σε περίπτωση πυρκαγιάς.

Correlations

		θετικά_συναισθήματα	αρνητικά_συναισθήματα	παρακίνηση
θετικά_συναισθήματα	Pearson Correlation	1	,266**	,091
	Sig. (2-tailed)		<,001	,140
	N	266	266	266
αρνητικά_συναισθήματα	Pearson Correlation	,266**	1	,019
	Sig. (2-tailed)	<,001		,752
	N	266	266	266
παρακίνηση	Pearson Correlation	,091	,019	1
	Sig. (2-tailed)	,140	,752	
	N	266	266	266

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 1: Συσχέτιση θετικά,αρνητικά συναισθήματα και παρακίνηση

Ο πίνακας 1 αναπαριστά τις στατιστικές συσχετίσεις μεταξύ τριών μεταβλητών: "θετικά συναισθήματα," "αρνητικά συναισθήματα", και "παρακίνηση". Οι τιμές στον πίνακα υποδεικνύουν τον βαθμό της συσχέτισης μεταξύ τους. Ειδικότερα, παρατηρούμε ότι τα "θετικά συναισθήματα" σχετίζονται θετικά με τα "αρνητικά συναισθήματα," με έναν σημαντικό συντελεστή συσχέτισης Pearson ($r=0.266^{**}$). Αυτό υποδηλώνει ότι όταν τα θετικά συναισθήματα αυξάνονται, τα αρνητικά συναισθήματα τείνουν να αυξάνονται επίσης. Αντίθετα, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των "αρνητικών συναισθημάτων" και της "παρακίνησης," καθώς ο συντελεστής συσχέτισης είναι ασθενής και η p-value υψηλή ($r=0.019$, $p=0.752$). Επίσης, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των "θετικών συναισθημάτων" και της "παρακίνησης", καθώς ο συντελεστής συσχέτισης είναι ασθενής και η p-value είναι υψηλή ($r=0.091$, $p=0.140$). Συμπερασματικά, ο συγκεκριμένος πίνακας στατιστικής συσχέτισης μας βοηθά να κατανοήσουμε τις σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών, όπου η συσχέτιση μεταξύ των θετικών και αρνητικών συναισθημάτων είναι η πιο ισχυρή και σημαντική.

4.6 Anova

Για να διαπιστωθεί εάν υπάρχει διακύμανση ανάμεσα στο βαθμό παρακίνησης των ερωτώμενων για την πράξη προληπτικών ενεργειών καθώς και στο πλήθος των πυρκαγιών που έχουν βιώσει τα τελευταία πέντε έτη επιλέχθηκε το Anova test.

H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διακύμανση μεταξύ της παρακίνησης και το πλήθος των πυρκαγιών που έχουν βιώσει οι ερωτώμενοι τα τελευταία πέντε έτη.

H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική διακύμανση μεταξύ της παρακίνησης και το πλήθος των πυρκαγιών που έχουν βιώσει οι ερωτώμενοι τα τελευταία πέντε έτη.

ANOVA

παρακίνηση

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	9,556	4	2,389	2,514	,042
Within Groups	248,029	261	,950		
Total	257,584	265			

Πίνακας 2: Διακύμανση μεταξύ της παρακίνησης και το πλήθος των πυρκαγιών που έχουν βιώσει οι ερωτώμενοι τα τελευταία πέντε έτη

Στον πίνακα 2 η τιμή του "Sig." στην ανάλυση διακύμανσης (ANOVA) που παρουσιάζεται προσδιορίζει τη σημαντικότητα της διακύμανσης μεταξύ της παρακίνησης και το πλήθος των πυρκαγιών που έχουν βιώσει οι ερωτώμενοι τα τελευταία πέντε έτη. Η τιμή του "Sig." είναι 0,042, ($p=0,05 > sig=0,042$). Αυτό υποδηλώνει ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διακύμανση μεταξύ των μεταβλητών που αναλύονται. Συγκεκριμένα, η μηδενική υπόθεση (H0), που υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των ομάδων στη μεταβλητή "παρακίνηση", απορρίπτεται με σημαντικότητα του 0,042. Αυτό σημαίνει ότι οι ομάδες διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους όσον αφορά το επίπεδο παρακίνησης.

H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική διακύμανση μέτριας έντασης μεταξύ της παρακίνησης και το πλήθος των πυρκαγιών που έχουν βιώσει οι ερωτώμενοι τα τελευταία πέντε έτη ($sig = 0,042$).

4.7 Kendall's Tau_b (τ) Correlation Coefficient

Για να εξεταστεί εάν υπάρχει κάποια συσχέτιση ανάμεσα στο επίπεδο ανησυχίας που εκφράζουν οι συμμετέχοντες για την οικία ή άλλα κτήρια-γη στην ιδιοκτησία τους, τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους, το πόσιμο νερό, τη δημόσια γη, δημόσια ή ιδιωτικά κτήρια, την υγεία ή την ασφάλεια των κατοίκων και τις δασικές εκτάσεις καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους για προληπτικές ενέργειες, αποφασίστηκε η διατύπωση ορισμένων ερευνητικών υποθέσεων. Η διατύπωση αυτών των ερευνητικών υποθέσεων εξυπηρετεί σημαντικούς σκοπούς και μπορεί να έχει πολλά οφέλη. Μέσω της διατύπωσης αυτών των υποθέσεων, μπορούμε να αναζητήσουμε πιθανές συσχετίσεις μεταξύ διαφόρων παραγόντων και του επιπέδου ανησυχίας των ατόμων. Αυτό μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα τις πιθανές αιτίες της ανησυχίας και να λάβουμε μέτρα για την αντιμετώπισή της. Επιπλέον, εάν εντοπιστούν συσχετίσεις μεταξύ της ανησυχίας και διαφόρων παραγόντων, μπορούμε να προβλέψουμε πιθανούς κινδύνους ή προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν. Αυτό μας επιτρέπει να λάβουμε προληπτικά μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Επίσης, οι ερευνητικές υποθέσεις μπορούν να λειτουργήσουν ως κατευθυντήριες οδηγίες για μελλοντικές έρευνες. Αν οι υποθέσεις αποδειχθούν ωφέλιμες, μπορούν να ενισχύσουν την επιστημονική έρευνα και την κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν την ανησυχία. Συνολικά, η διατύπωση των ερευνητικών υποθέσεων είναι σημαντική για την ανάπτυξη γνώσης, την πρόβλεψη κινδύνων, και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

1. Βαθμός ανησυχίας για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.

Correlations

		Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας σας.		παρακίνηση
Kendall's tau_b	Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας σας.	Correlation Coefficient	1,000	,162**
		Sig. (2-tailed)	.	<,001
		N	266	266
παρακίνηση		Correlation Coefficient	,162**	1,000
		Sig. (2-tailed)	<,001	.
		N	266	266

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 3: Ερευνητική υπόθεση για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας τους

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau_b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων του πίνακα 3 εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στο βαθμό ανησυχίας για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,162 και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0.05$ ($\text{sig}=0,162<0,05$). Συνεπώς, υπάρχει μια χαμηλή συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ανησυχίας για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Επομένως, όσο ο βαθμός ανησυχίας του ερωτώμενου για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας του αυξάνεται, τόσο αυξάνεται και η παρακίνηση του (με χαμηλή) ένταση. Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H1 και απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H0.

H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.

2. Βαθμός ανησυχίας για την γη στην ιδιοκτησία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την γη στην ιδιοκτησία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την γη στην ιδιοκτησία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.

Correlations

		παρακίνηση	Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για την γη στην ιδιοκτησία σας.
Kendall's tau_b	παρακίνηση	Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	.
		N	266
Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για την γη στην ιδιοκτησία σας.		Correlation Coefficient	,171**
		Sig. (2-tailed)	<,001
		N	266

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 4: Ερευνητική υπόθεση για την γη στην ιδιοκτησία τους

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την γη στην ιδιοκτησία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau_b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται στον πίνακα 4 εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στο βαθμό ανησυχίας για την γη στην ιδιοκτησία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,171 και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0.05$ ($\text{sig}=0,171<0,05$). Συνεπώς, υπάρχει μια χαμηλή, θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ανησυχίας για την γη στην ιδιοκτησία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Επομένως, όσο ο

βαθμός ανησυχίας του ερωτώμενου για την γη στην ιδιοκτησία του αυξάνεται, τόσο αυξάνεται και η παρακίνηση του (με χαμηλή ένταση). Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H1 και απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H0.

- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την γη στην ιδιοκτησία τους καθώς και στον βαθμό παρακίνησής τους.

3. Βαθμός ανησυχίας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.

Correlations

		παρακίνηση	Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα σας.
Kendall's tau_b	παρακίνηση	Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	,149**
		N	,002
Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα σας.		Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	,002
		N	266

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 5: Ερευνητική υπόθεση για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau_b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται στον πίνακα 5 εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στο βαθμό ανησυχίας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,149 και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0.05$ ($\text{sig}=0,149<0,05$). Συνεπώς, υπάρχει μια χαμηλή, θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ανησυχίας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Επομένως, όσο ο βαθμός ανησυχίας του ερωτώμενου για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα του αυξάνεται, τόσο αυξάνεται και η παρακίνηση του (με χαμηλή ένταση). Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H1 και απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H0.

- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους καθώς και στον βαθμό παρακίνησής τους.

4. Βαθμός ανησυχίας για το πόσιμο νερό καθώς και τον βαθμό παρακίνησης τους

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για το πόσιμο νερό καθώς και τον βαθμό παρακίνησης τους.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για το πόσιμο νερό καθώς και τον βαθμό παρακίνησης τους.

Correlations

		παρακίνηση	Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για το πόσιμο νερό.
Kendall's tau_b	παρακίνηση	Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	,283**
		N	<,001
Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για το τοπικό πόσιμο νερό.	παρακίνηση	Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	,283**
		N	<,001

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 6: Ερευνητική υπόθεση για το πόσιμο νερό

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για το πόσιμο νερό καθώς και τον βαθμό παρακίνησης τους υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau_b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται στον πίνακα 6 εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στο βαθμό ανησυχίας για το πόσιμο νερό καθώς και τον βαθμό παρακίνησης τους. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,283 και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0.05$ ($\text{sig}=0,283<0,05$). Συνεπώς, υπάρχει μια χαμηλή, θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ανησυχίας για τα κατοικίδια ή/και τα ζώα τους καθώς και στον βαθμό παρακίνησης τους. Επομένως, όσο ο βαθμός ανησυχίας του ερωτώμενου για

το πόσιμο νερό αυξάνεται, τόσο αυξάνεται και η παρακίνηση του (με χαμηλή ένταση). Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H1 και απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H0.

- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για το πόσιμο νερό καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.

5. Βαθμός ανησυχίας για τη δημόσια γη κοντά στην οικία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τη δημόσια γη κοντά στην οικία τους και τον βαθμό παρακίνησής τους.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τη δημόσια γη κοντά στην οικία τους και τον βαθμό παρακίνησής τους.

Correlations

		παρακίνηση	Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για τη δημόσια γη κοντά στην οικία σας.
Kendall's tau_b	παρακίνηση	Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	,208**
		N	. <,001
Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για τη δημόσια γη κοντά στην οικία σας.		Correlation Coefficient	266
		Sig. (2-tailed)	<,001
		N	266

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 7: Ερευνητική υπόθεση τη δημόσια γη κοντά στην οικία τους

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τη δημόσια γη κοντά στην οικία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau_b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται στον πίνακα 7 εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στο βαθμό ανησυχίας για τη δημόσια γη κοντά στην οικία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,208 και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0,05$ ($\text{sig}=0,208 < 0,05$). Συνεπώς, υπάρχει μια χαμηλή, θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ανησυχίας για τη δημόσια γη κοντά στην οικία τους καθώς και στον βαθμό παρακίνησής τους. Επομένως, όσο ο βαθμός ανησυχίας του ερωτώμενου για τη δημόσια γη κοντά στην οικία τους αυξάνεται, τόσο αυξάνεται και η παρακίνηση του (με χαμηλή ένταση). Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H1 και απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H0.

- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τη δημόσια γη κοντά στην οικία τους και τον βαθμό παρακίνησής τους.

6. Βαθμός ανησυχίας για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία τους και τον βαθμό παρακίνησής τους.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτήρια κοντά στην οικία τους και τον βαθμό παρακίνησής τους.

- **Correlations**

		παρακίνηση	Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία σας.
Kendall's tau_b	παρακίνηση	Correlation Coefficient	,194**
		Sig. (2-tailed)	<,001
		N	266
Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία σας.		Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	.
		N	266

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 8:Ερευνητική υπόθεση για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία τους

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται στον πίνακα 8 εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στο βαθμό ανησυχίας για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,194 και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0.05$ ($\text{sig}=0,194<0,05$). Συνεπώς, υπάρχει μια χαμηλή, θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ανησυχίας για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία τους καθώς και στον βαθμό παρακίνησής τους. Επομένως, όσο ο βαθμός ανησυχίας

του ερωτώμενου για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κοντά στην οικία τους αυξάνεται, όσο αυξάνεται και η παρακίνηση του (με χαμηλή ένταση). Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H1 και απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H0.

- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τα δημόσια ή ιδιωτικά κτήρια κοντά στην οικία τους και τον βαθμό παρακίνησής τους.

7. Βαθμός ανησυχίας για την υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους.

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων και τον βαθμό παρακίνησής τους.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων και τον βαθμό παρακίνησής τους.

• Correlations

		παρακίνηση	Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για την υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων.
Kendall's tau_b	παρακίνηση	Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	.
		N	266
Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για την υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων.		Correlation Coefficient	,190**
		Sig. (2-tailed)	<,001
		N	266

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 9: Ερευνητική υπόθεση για την υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau_b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται στον πίνακα 9 εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στο βαθμό ανησυχίας για την υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,190 και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0.05$ ($\text{sig}=0,190<0,05$). Συνεπώς, υπάρχει μια χαμηλή, θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ανησυχίας για την υγεία ή την ασφάλεια των κατοίκων καθώς και στον βαθμό παρακίνησής τους. Επομένως, όσο ο βαθμός ανησυχίας του ερωτώμενου για την υγεία ή την ασφάλεια των κατοίκων αυξάνεται, τόσο αυξάνεται και η παρακίνηση του (με χαμηλή ένταση). Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H1 και απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H0.

- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για την υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων και τον βαθμό παρακίνησής τους.

8. Βαθμός ανησυχίας για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία τους και τον βαθμό παρακίνησής τους.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία τους και τον βαθμό παρακίνησής τους.

- **Correlations**

παρακίνηση

Αξιολογήστε τον
βαθμό ανησυχίας
σας για τις δασικές
εκτάσεις κοντά
στην οικία σας.

Kendall's tau_b	παρακίνηση	Correlation Coefficient	1,000	,187**
		Sig. (2-tailed)	.	<,001
		N	266	266
Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία σας.	Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία σας.	Correlation Coefficient	,187**	1,000
		Sig. (2-tailed)	<,001	.
		N	266	266

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 10: Ερευνητική υπόθεση για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία τους

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό ανησυχίας για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau_b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται στον πίνακα 10 εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στο βαθμό ανησυχίας για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία τους καθώς και τον βαθμό παρακίνησής τους. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,187 και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0.05$ ($\text{sig}=0,187<0,05$). Συνεπώς, υπάρχει μια χαμηλή, θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ανησυχίας για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία τους καθώς και στον βαθμό παρακίνησής τους. Επομένως, όσο ο βαθμός ανησυχίας του ερωτώμενου για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία του αυξάνεται, τόσο αυξάνεται και η παρακίνηση του (με χαμηλή ένταση). Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H1 και απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H0.

- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό για τις δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία τους και τον βαθμό παρακίνησής τους.

9. Διάρκεια του βίντεο και τον βαθμό θετικά συναισθήματα

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των θετικών συναισθημάτων.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των θετικών συναισθημάτων.

Correlations

		θετικά_συναισθήματα	Αξιολογήστε τη διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησατε: (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση)
Kendall's tau_b	θετικά_συναισθήματα	Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	,156**
		N	,002
Αξιολογήστε τη διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησατε: (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση)		Correlation Coefficient	266
		Sig. (2-tailed)	,156**
		N	,002

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 11: Ερευνητική υπόθεση για τα θετικά συναισθήματα και την διάρκεια του βίντεο

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των θετικών συναισθημάτων υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau_b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται στον πίνακα 11 εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των θετικών συναισθημάτων. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,156 και είναι

στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0.05$ ($\text{sig}=0,156<0,05$). Συνεπώς, υπάρχει μια χαμηλή, θετική συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των θετικών συναισθημάτων. Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H1 και απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H0

- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των θετικών συναισθημάτων.

10. Διάρκεια του βίντεο και βαθμός αρνητικών συναισθημάτων

- H0: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των αρνητικών συναισθημάτων.
- H1: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των αρνητικών συναισθημάτων.

Correlations

		Αξιολογήστε τη διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησατε: (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση)		αρνητικά_συναισθήματα
Kendall's tau_b	Αξιολογήστε τη διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησατε: (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση)	Correlation Coefficient	1,000	,002
		Sig. (2-tailed)	.	,964
		N	266	266
	αρνητικά_συναισθήματα	Correlation Coefficient	,002	1,000

Sig. (2-tailed)	,964	.
N	266	266

Πίνακας 12: Ερευνητική υπόθεση για τα θετικά συναισθήματα

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των αρνητικών συναισθημάτων υπολογίστηκε ο συντελεστής Kendall's tau_b (τ). Βάσει των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται στον πίνακα 12 δεν εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των αρνητικών συναισθημάτων. Ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau_b (τ) Coefficient ισούται με 0,964 και δεν είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο $\alpha=0.05$ ($\text{sig}=0,964>0,05$). Συνεπώς, δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των αρνητικών συναισθημάτων. Συνεπώς, γίνεται δεκτή η ερευνητική υπόθεση H_0 και απορρίπτεται η H_1

- H_0 : Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην διάρκεια του βίντεο που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι καθώς και στον βαθμό των αρνητικών συναισθημάτων.

Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα

Η συγκεκριμένη έρευνα είχε ως στόχο την σκιαγράφηση των συναισθηματικών και συμπεριφορικών αντιδράσεων των πολιτών στις επικοινωνιακές εκστρατείες κινδύνου ως προς τις πυρκαγιές. Για την ανάδειξη των αποτελεσμάτων έγινε χρήση των τεχνικών της ποσοτικής έρευνας και ειδικότερα, δημιουργήθηκε ένα ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο με την βοήθεια της πλατφόρμας Google Forms και διαμοιράστηκε σε 266 κατοίκους της Ελλάδας.

Η ανάλυση των στατιστικών δεδομένων παρείχε σημαντική ενδεικτική πληροφορία σχετικά με την συσχέτιση μεταξύ διαφόρων παραμέτρων στο πλαίσιο της μελέτης για την αντίληψη, την αντίδραση και την πρόληψη των πυρκαγιών. Τα κυριότερα ευρήματα που εντοπίστηκαν είναι τα ακόλουθα:

Συσχέτιση Συναισθημάτων και Παρακίνησης: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των "θετικών συναισθημάτων" και των "αρνητικών συναισθημάτων." Αυτό σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες μπορούν να εκφράζουν ταυτόχρονα θετικά και αρνητικά συναισθήματα χωρίς να υπάρχει στατιστική αλληλεξάρτηση μεταξύ αυτών.

Συσχέτιση Συναισθημάτων και Παρακίνησης: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των "αρνητικών συναισθημάτων" και της "παρακίνησης." Αυτό σημαίνει ότι η αντιπυρική παρακίνηση δεν σχετίζεται στατιστικά με την ένταση των αρνητικών συναισθημάτων που μπορεί να εκφράζουν οι συμμετέχοντες.

Συσχέτιση Παρακίνησης και Πυρκαγιών: Υπάρχει στατιστικά σημαντική διακύμανση μέτριας έντασης μεταξύ της παρακίνησης και του πλήθους των πυρκαγιών που έχουν βιώσει οι ερωτώμενοι τα τελευταία πέντε έτη. Αυτό υποδεικνύει ότι οι άνθρωποι που έχουν βιώσει περισσότερες πυρκαγιές είναι πιθανότερο να είναι πιο παρακινήμενοι να λάβουν μέτρα πρόληψης.

Συσχέτιση Ανησυχιών και Παρακίνησης: Υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ανησυχίας για την οικία, τη γη, τα κατοικίδια, το πόσιμο νερό και τη δημόσια γη και την παρακίνηση των συμμετεχόντων. Αυτό αποδεικνύει ότι οι ανησυχίες σχετίζονται θετικά με την παρακίνηση για πρόληψη.

Προτιμήσεις σε Πληροφόρηση: Οι περισσότεροι συμμετέχοντες προτιμούν οπτικά στοιχεία και πολυμέσα (όπως τα βίντεο και οι εικόνες) για την πρόληψη των πυρκαγιών, υποδεικνύοντας τη σημασία της γραφικής παρουσίασης της πληροφόρησης.

Σχετικά με την Εμπιστοσύνη στις Πηγές Πληροφόρησης: Οι συμμετέχοντες έχουν υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης προς τις επίσημες πηγές ενημέρωσης, όπως η Πολιτική Προστασία και η Πυροσβεστική. Αντίθετα, έχουν χαμηλότερη εμπιστοσύνη προς τα κοινωνικά μέσα και τις πολιτικές πηγές, υποδεικνύοντας την ανάγκη για αξιόπιστη και αξιοκρατική πληροφόρηση κατά την πρόληψη και την αντιμετώπιση των πυρκαγιών.

Συναισθηματικές Αντιδράσεις: Οι περισσότεροι συμμετέχοντες ανέφεραν υψηλό βαθμό φόβου και λύπης κατά την παρακολούθηση του βίντεο, ενώ το συναίσθημα της χαράς βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο. Αυτό υπογραμμίζει την σημασία της αποτελεσματικής επικοινωνίας στη διαχείριση των πυρκαγιών, καθώς οι συναισθηματικές αντιδράσεις μπορούν να ενισχύσουν την παρακίνηση για δράση.

Ενέργειες Πρόληψης: Οι συμμετέχοντες εκφράζουν υψηλή παρακίνηση για να λάβουν ενέργειες πρόληψης πυρκαγιάς, κυρίως αυτές που σχετίζονται με την αποφυγή ανάμματος φωτιάς κατά την αντιτυρική περίοδο.

Αισθητική του Βίντεο: Οι συμμετέχοντες αξιολογούν θετικά την αισθητική του βίντεο, κάτι που ενισχύει την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας των προληπτικών μηνυμάτων πυρκαγιών.

Επιπρόσθετα, τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών δεν φαίνεται να επηρεάζουν αρνητικά την προθυμία των ανθρώπων να προστατέψουν τα σπίτια τους από τον κίνδυνο της πυρκαγιάς. Οι παράγοντες που προσπαθήσαμε να εξετάσουμε ως πιθανά εμπόδια σε αυτήν την προστατευτική συμπεριφορά παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία και περιλαμβάνουν τα εξής: Καταρχάς, η αντίληψη ότι η διατήρηση της κατοικίας, όπως η επισκευή της στέγης, η αντιμετώπιση των υδρορροών και η φροντίδα του κήπου, είναι δύσκολη μπορεί να αποθαρρύνει ορισμένα άτομα από το να λάβουν προληπτικά μέτρα. Ωστόσο, τα ευρήματα δείχνουν ότι στο δείγμα μας, οι ερωτηθέντες είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν δράση για την προστασία των αγαπημένων τους και της περιουσίας τους. Επιπλέον, η περιορισμένη διαθεσιμότητα χρόνου για την προετοιμασία του σπιτιού και η φυσική κατάσταση που ενδέχεται να δυσκολεύει ορισμένους ανθρώπους στην προετοιμασία τους δεν ανησυχούν το δείγμα μας σημαντικά. Επίσης, οι προτεινόμενες

αλλαγές στο σπίτι που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την εμφάνιση, την ιδιωτικότητα και τη σκίαση δεν προκαλούν αντίσταση στη λήψη προληπτικών μέτρων. Έπειτα, η ύπαρξη νομικών περιορισμών που εμποδίζουν την αφαίρεση δέντρων ή άλλων ενεργειών πρόληψης μπορεί να επηρεάσει μερικούς ανθρώπους, αλλά δεν αντικατοπτρίζει την γενική άποψη του δείγματος. Στη συνέχεια, το κόστος που συνδέεται με την προετοιμασία του σπιτιού ενδέχεται να αποτελέσει εμπόδιο για ορισμένους, αλλά δεν είναι κάτι που να αποθαρρύνει την πλειοψηφία. Ύστερα, η αντίληψη ότι η ύπαρξη ασφάλειας καλύπτει οποιαδήποτε πιθανή ζημιά επηρεάζει επίσης την προθυμία ορισμένων ατόμων, αλλά αυτό και πάλι δεν ισχύει για την πλειοψηφία.

Βέβαια, στην παρούσα έρευνα εντοπίσαμε και κάποιους περιορισμούς. Καταρχάς, η περιορισμένη πρόσβαση σε βιβλιογραφικές πηγές αποτέλεσε μια πρόκληση, καθώς η διαθεσιμότητα των πληροφοριών σχετικά με τις αντιδράσεις των πολιτών σε μηνύματα επικοινωνίας κινδύνου ως προς τις πυρκαγιές ήταν περιορισμένες. Επιπλέον, η έλλειψη πρόσβασης σε συγκεκριμένες ομάδες πολιτών περιόρισε την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος και την εμβέλεια της έρευνάς μας. Επίσης, ο περιορισμένος χρόνος που είχαμε για την ολοκλήρωση της έρευνας επηρέασε το βάθος και το εύρος της ανάλυσής μας. Σημαντικός παράγοντας που επηρέασε την έρευνά μας ήταν η ευαισθησία του θέματος, καθώς διεγείρει υψηλά σε ευαισθησία, ηθικά και ψυχολογικά ζητήματα κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της.

Ολοκληρώνοντας, η προθυμία να προστατευθούν οι άνθρωποι και οι κατοικίες τους από τις πυρκαγιές δεν παρεμποδίζεται από τους παράγοντες που προαναφέρθηκαν, και αυτό αντικατοπτρίζει τον υψηλό βαθμό ευαισθητοποίησης και αίσθησης ευθύνης για την προστασία του περιβάλλοντος και της ατομικής ασφάλειας. Οι αποκτηθείσες γνώσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη αποτελεσματικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκστρατειών για την ασφάλεια από πυρκαγιές, ενισχύοντας τη συνείδηση του κοινού σχετικά με τους κινδύνους και τα αποτελεσματικά μέτρα πρόληψης.

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία

- Ανώνυμος αρθρογράφος, άγνωστο έτος συγγραφής. Ανάβασις Εκπαιδευτικός Όμιλος: Τι είναι το SPSS και πότε χρησιμοποιείται σε γραπτές εργασίες. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.anavasis.gr/blog/ti-einai-to-spss>.
- Αθανασιάδου Ειρήνη, 2020. Διπλωματική εργασία με θέμα: Διαχείριση Φυσικών Καταστροφών. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Χαραλάμπους, Α. (2018). Επικοινωνιακή Διαχείριση Κρίσεων & Σχέδια Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών φυσικών καταστροφών. Μεταπτυχιακή εργασία. Αθήνα: ΕΚΠΑ.
- Δανδουλάκη, Μ. (2011). ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ. Πολιτική Προστασία και Αυτοδιοίκηση. Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ). [Διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/ybh4o5dj>]
- Δανδουλάκη, Μ., Καρύμπαλης, Ε., Σκορδίλη, Σ. (Επιμ.) (2018). Σύγχρονα θέματα φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών. Αθήνα: ΚΨΜ.
- Γκόφας Α., Εγχειρίδιο Δασοπροστασίας, Γιαχούδη-Γιαπούλη, 2001.
- Καϊλίδης Δ., (1992). Υλωρική (προστασία δασών) Έρευνα, παρελθόν - παρόν - μέλλον. Πρακτικά 5ου Πανελληνίου Δασολογικού Συνεδρίου “Έρευνα και πράξη στα ελληνικά δάση”, Ελληνική Δασολογική Εταιρεία, Καλαμάτα, σελ. 68 – 76.
- Καϊλίδης Δ., Δασικές Πυρκαγιές, Γιαχούδη-Γιαπούλη, 1993.
- Κουρούδη, Κ., Ο ρόλος της Πολιτικής Προστασίας στη Διαχείριση Καταστροφών από πλημμυρικά φαινόμενα – Σχεδιασμός της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την πρόληψη & την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου, Θεσσαλονίκη 2015
- Κρασσαδάκη Ευαγγελία, 2016. Περιγραφική Στατιστική με το SPSS. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.slideshare.net/LiaKrassadaki/spss68124040?next_slideshow=68124040
- Λέκκας, Ε. (2011). Επιχειρησιακή οργάνωση των δήμων του ΑΣΔΑ για την Πολιτική Προστασία & την αντιμετώπιση φυσικών και περιβαλλοντικών

- κινδύνων, Εφαρμοσμένο ερευνητικό πρόγραμμα, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος, Αθήνα.
- Λέκκας, Λ. Ε. (2000). Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές (2η έκδοση). Access PrePress.
  - Μπικάκη, Α. (2010). Επικοινωνιακή διαχείριση καταστροφών. Μελέτη περίπτωσης: Οι δασικές πυρκαγιές της Πελοποννήσου το 2007. [Διαθέσιμο στο: https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esta/T3/030/10250.pdf]
  - Γεώργιος Μπράνης, 2020. Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης: Η σημασία της ενημέρωσης στη διαχείριση των φυσικών καταστροφών. Μελέτη περίπτωσης: Μάνδρα Αττικής. Διαθέσιμο στον σύνδεσμο
  - <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2899039/theFile>
  - Ν. 4662/2020. Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού και άλλες διατάξεις. Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 27/Α/7-2-2020)
  - Σαπουντζάκη, Κ. & Δανδουλάκη, Μ. (2016). Κίνδυνοι και Καταστροφές. [Ηλεκτρονικό βιβλίο] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών

Ξένη βιβλιογραφία

- Ajzen, I. (1985) From Intentions to Actions: A Theory of Planned Behavior. In: K. J. Beckman, K.J., & Beckman, J. eds. Action Control: From Cognition to Behavior. Berlin: Springer, pp. 11–39
- Allen, J. P., & Brown, B. B. (2008). Adolescents, peers, and motor vehicles: The perfect storm? American Journal of Preventive Medicine, 35, 289-293.
- Bandura, A. (1986) Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall International, Inc.

- Borge, L. (2001). Risk and Decision Making. In A. Schuster (Ed.), Topics in Model Validation and Uncertainty Quantification, Volume 3: Proceedings of the 30th IMAC, A Conference on Structural Dynamics, 2012 (pp. 179-186). Springer.
- Carr, L. T. (1994). The strengths and weaknesses of quantitative and qualitative research: What method for nursing? *Journal of Advanced Nursing*, 20(4), 716-721
- Chen, L., Baker, S. P., Braver, E. R., & Li, G. (2000). Carrying passengers as a risk factor for crashes fatal to 16- and 17-year-old drivers. *JAMA*, 283, 1578-1582.
- Choudhry, R. M., & Fang, D. (2008). Why operatives engage in unsafe work behavior: Investigating factors on construction sites. *Safety Science*, 46, 566-584.
- Cooper, D. (2003). Psychology, risk & safety: Understanding how personality & perception can influence risk taking. *Professional Safety*, November 2003, 39-46.
- COSO. (2004). Enterprise Risk Management - Integrated Framework. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.
- Covello, V. & Sandman, P. (2001). "Risk Communication: Evolution and Revolution. Solutions to an environment on peril". Ανακτήθηκε από: <https://www.psandman.com/articles/covello.html>
- Covello, V.T., Peters R.G., Wojtecki, J.G., Hyde, R.C. (2001) Risk Communication, the West Nile Virus Epidemic, and Bioterrorism: Responding to the Communication Challenges Posed by the Intentional or Unintentional Release of a Pathogen in an Urban Setting. *Journal of Urban Health*, Vol. 72, No. 2, pp. 382–391
- CRED (2008). EM-DAT's new disaster classification. Cred Crunch. 13. Ανακτήθηκε από: <http://www.cred.be/sites/default/files/CredCrunch13.pdf>.
- Da Cruz, J. (1993). *Disaster and Society – The 1985 Mexican Earthquakes*. Lund: Lund University Press.
- Davey, J., Wallace, A., Stenson, N., & Freeman, J. (2008). Young drivers at railway crossings: An exploration of risk perception and target behaviors for intervention. *International Journal of Injury Control and Safety Promotion*, 15(2), 57-64.
- Davis, L., LaTourrette, T., Mosher, D., Davis, L., & Howell, D. (2003) Appendix D.: A review of the risk perception and risk-communication literature. In: *Individual Preparedness and Response to Chemical, Radiological, Nuclear, and*

Biological Terrorist Attacks Santa Monica, C.A., Arlington, V.A., Pittsburgh, P.A.: RAND Corporation, pp 147-152. Retrieved October 26 2020 from <http://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt1q60dh.16>

- DeBano L. F., Daniel G. L., Ffolliot P. F., Fire's Effects on Ecosystems, John Wiley & Sons, 1998.
- DeCoster J., Claypool H., 2004 Data Analysis in SPSS. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:
https://www.mdthinducollege.org/ebooks/statistics/Data_Analysis_in_SPSS.pdf.
- Evan, W., Murdoch, C., Bryant, P., Barnes, B., & Johnson, B. (2009). Quantitative study of attitudes, motivations and beliefs related to speeding and speed enforcement. Paper presented at the 2009 Australasian Road Safety Research Policing and Education Conference, 10-13 November. Sydney, New South Wales.
- Federal Emergency Management Agency (FEMA). (2018, July 12). 2017 Hurricane Season FEMA After-Action Report.https://www.fema.gov/sites/default/files/2020-08/fema_hurricane-season-after-action-report_2017.pdf
- Fischhoff, B., Watson, S. R., & Hope, C. (1984). Defining risk. Policy Sciences, 17(2-3), 123-139
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975) Belief, Attitude, Intention, and Behavior, Reading. Mass., Addison-Wesley
- Fleiter, J. J., Watson, B. C., Lennon, A. J., King, M. J., & Kan, S. (2009). Speeding in Australia and China: A comparison of the influence of legal sanctions and enforcement practices on car drivers. Paper presented at the 2009 Australasian Road Safety Research Policing and Education Conference, 10-12 November. Sydney, New South Wales.
- Fleming, M., & Buchan, D. (2002). Risk is in the eye of the beholder. The Safety & Health Practitioner, 20, 30-32.
- Ford, M. T., & Tetrick, L. E. (2011). Relations among occupational hazards, attitudes, and safety performance. Journal of Occupational Health Psychology, 16(1), 48-66.

- Ganoulis, J. (2009). Risk Analysis of Water Pollution, Second Revised and Expanded Edition. WILEY-VCH Verlag GmbH & Co. KGaA, Weinheim, Germany.
- Garcia, A. M., Boix, P., & Canosa, C. (2004). Why do workers behave unsafely at work? Determinants of safe work practices in industrial workers. *Occupational and Environmental Medicine*, 61(3), 239-246.
- Goldberg, J. H., Halpern-Felsher, B. L., & Millstein, S. G. (2002). Beyond invulnerability: The importance of benefits in adolescents' decision to drink alcohol. *Health Psychology*, 21, 477-484.
- Halpern-Felsher, B. L., Biehl, M., Kropp, R. Y., & Rubinstein, M. L. (2004). Perceived risks and benefits of smoking: Differences between adolescents with different smoking experiences and intentions. *Preventive Medicine*, 39, 559-567.
- Harding, C. M., & Eiser, J. R. (1984). Characterizing the perceived benefits of some health issues. *Risk Analysis*, 4, 131-141.
- Huang, L., Han, Y., Zhou, Y., Gutscher, H., & Bi, J. (2013). How do the Chinese perceive ecological risk in freshwater lakes? *PLoS ONE*, 8(5): e62486.
- Johnson E. A., Miyanishi K., *Forest Fires: Behavior and Ecological Effects*, Academic Press, 2001.
- Keating, D. P., & Halpern-Felsher, B. L. (2008). Adolescent drivers: A developmental perspective on risk, proficiency, and safety. *American Journal of Preventive Medicine*, 35, 272-277.
- Klüppelberg, C., Straub, E., & Welpel, I. M. (2014). Risk Management in Life: A General Framework and Applications to Insurance Products. In C. Klüppelberg, T. Mikosch, & A. T. Rachev (Eds.), *Extremes in Random Fields: A Theory and Its Applications* (pp. 307-327). World Scientific Publishing.
- Lazarus, R.S., & Folkman, S. (1984) *Stress, Appraisal, and Coping*. Springer, New York
- Lundgren, R. & McMakin, A. (2013). *Risk communication: A handbook for communicating environmental, safety, and health risks*. (5 th ed). New York: Wiley.
- Marsh, T. (Sept. 2012). Behavioural safety: A risky business? *The Ergonomist*, 507, 8-9.

- McCool, J., Ameratunga, S., Moran, K., & Robinson, E. (2009). Taking a risk perception approach to improving beach swimming safety. *International Society of Behavioral Medicine*, 16, 360-366.
- Merna, T., & Al-Thani, F. (2008). *Corporate Risk Management*. John Wiley & Sons.
- Messner, F. and Mayer, V., 2006. Flood damage, vulnerability and risk perception – challenges for flood damage research. In Schanze, J., 2006. *Flood risk management: Hazards, Vulnerability and Mitigation Measures* pp. 149 – 167. Dordrecht: Springer.
- Miller, G. T. (1996). (9th ed.). *Living in the Environment: Principles, Connections and Solutions* Αθήνα: εκδόσεις «ΙΩΝ».
- Moeckli, J., & Lee, J. D. (2007). The making of driving cultures. In AAA Foundation, *Improving traffic safety culture in the United States: The journey forward* (pp. 59-76). Washington, DC: Foundation for Traffic Safety.
- Morgan, M. G., Fischhoff, B., Bostrom, A. & Atman, C. J. (2002). *Risk communication: A mental models approach*. UK: Cambridge University Press.
- National Research Council (NRC). (2012). *Disaster Resilience: A National Imperative*. <https://nap.nationalacademies.org/catalog/13457/disaster-resilience-a-national-imperative>
- O’Toole, M. (2002). The relationship between employees’ perception of safety and organizational culture. *Journal of Safety Research*, 33, 231-243.
- Oltedal, S., Moen, B.E., Klempe, H. and Rundmo, T., 2004. *Explaining Risk Perception – An Evaluation of Cultural Theory*. Trondheim: Rotunde Publikasjoner
- Porter, B. E., & Berry, T. D. (2001). A nationwide survey of self-reported red light running: Measuring prevalence, predictors, and perceived consequences. *Accident Analysis and Prevention*, 33, 735-741.
- Preusser, D. F., Ferguson, S. A., & Williams, A. F. (1998). The effect of teenage passengers on the fatal crash risk of teenage drivers. *Accident Analysis and Prevention*, 30, 217-22.
- Renn, O., & Levine, D. (1991) *Credibility and Trust in Risk Communication*. In: Kasperson, R.E., & Stallen, P.J.M. eds. *Communicating Risks to the Public*. Dordrecht, the Netherlands, Kluwer Academic Publishers

- Reynolds, B. & Seeger, M.W. (2005). Crisis and Emergency Risk Communication as an Integrative Model. *Journal of Health Communication*, 10:1, p. 43-55. DOI: 10.1080/10810730590904571.
- Rodriguez-Garzon, D. I., Casadesus-Masanell, R., & Ricart, J. E. (2015). *Shaping the Future of Management Education: Relevance, Rigor, and Life Relevance*. IESE Business School, University of Navarra.
- Rogers, W.M. (1983) Cognitive and Physiological Process in Fear Appeals and Attitude Change: A Theory of Protection Motivation. In: Cacioppo, J.T., & Petty, R.E. eds. *Social Psychophysiology*. New York: Guilford, pp. 153–176
- Sandman, P.M. (1991) Risk = Hazard + Outrage: A Formula for Effective Risk Communication. American Industrial Hygiene Association, Akron, Ohio
- Sarkar, S., & Andreas, M. (2004). Acceptance of and engagement in risky driving behaviors by teenagers. *Adolescence*, 39, 697-700.
- Seeger, M.W., Sellnow, T.L., & Ulmer, R.R. (1998). Communication, Organization, and Crisis. *Annals of the International Communication Association*, 21:1, p. 231-276. DOI: 10.1080/23808985.1998.11678952.
- Shope, J. T., & Bingham, C. R. (2008). Teen driving: Motor-vehicle crashes and factors that contribute. *American Journal of Preventive Medicine*, 35, 261-271.
- Sjöberg, L. (2000). Factors in risk perception. *Risk Analysis*, 20(1), 1-12.
- Sjöberg, L. (2007). Risk perception, expert assessment and risk communication: The case of terrorism and the use of the Internet. *Journal of Risk Research*, 10(7-8), 1049-1072.
- Sleet, D. A., Dinh-Zarr, T. B., & Dellinger, A. M. (2007). Traffic safety in the context of public health and medicine. In AAA Foundation, *Improving traffic safety culture in the United States: The journey forward* (pp. 41-57). Washington, DC: Foundation for Traffic Safety.
- Slovic, P., Fischhoff, B., & Lichtenstein, S. (1990) Rating the Risks. In: Glickman, T.S., & Gough, M. eds., *Readings in Risk*, Washington, D.C.: Resources for the Future, pp 61–75
- Slovic, P., Flynn, J. H., & Gregory, R. (2004). Risk perception and trust: The case of genetically modified foods. *Risk Analysis*, 24(4), 885-896.
- Smith, K. (1996). *Environmental Hazards: Assessing Risk and Reducing Disaster*. Routledge.

- Tversky, A., & Kahneman, D. (1974) Judgment Under Uncertainty: Heuristics and Biases. *Science*, Vol. 185, pp 1124–1130
- Ullberg, S., 2006. När det värsta händer. Översvämningar i Argentina. In: Lundén, T. ed., 2006. Katastrof! Olyckans Geografi och Antropologi Ymer 2006. Motala: Motala Grafiska AB.
- UNISDR. (2009). Terminology on disaster risk reduction. Geneva: UNISDR. Ανακτήθηκε από: <https://tinyurl.com/yby9n3qq>.
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR). (2019). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030. <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>
- Venero, F., & Montanari, R. (2007). Risk management persuasive technologies: The case of a technologically advanced, high-risk chemical plant. *PsychNology Journal*, 5(3), 285-297.
- Weinstein, N. (1984). Why it won't happen to me: Perceptions of risk factors and susceptibility. *Health Psychology*, 3, 431-457.
- Weyman, A. K., & Kelly, C. J. (1999). Risk perception and risk communication: A review of literature. HSE Books, Sheffield, England.
- Williams, A. F. (2003). Teenage drivers: Patterns of risk. *Journal of Safety Research*, 34, 5-15.
- Williams, C. (2007). Research Methods. *Journal of Business & Economics Research (JBER)*, 5(3), Article 3. <https://doi.org/10.19030/jber.v5i3.2532>
- Wisner, B., Blaikie, P., Cannon, T., & Davis, I. (2003). *At Risk: Natural Hazards, People's Vulnerability and Disasters* (2nd edition). London: Routledge.

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο Πτυχιακής Εργασίας
<u>Δημογραφικά Στοιχεία</u>

Περιφέρεια	
Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	
Κεντρικής Μακεδονίας	
Φύλο	
Άνδρας	
Γυναίκα	
Ηλικία	
18-25	
26-35	
36-45	
46-55	
56-65	
66 και άνω	
Οικογενειακή Κατάσταση	
Άγαμος	
Έγγαμος	
Εν διαστάσει	
Διαζευγμένος/η	
Μονογονεϊκή Οικογένεια	
Σύμφωνο Συμβίωσης	
Χήρος/α	
Επίπεδο Εκπαίδευσης	
Απόφοιτος Γυμνασίου	
Απόφοιτος Λυκείου	
Απόφοιτος ΕΠΑΛ ή ΕΠΑΣ	
Απόφοιτος ΤΕΙ ή ΑΕΙ	
Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου	
Κάτοχος Διδακτορικού Τίτλου	

1. Πόσο πιθανή θεωρείτε την εμφάνιση πυρκαγιών στον τόπο μόνιμης κατοικίας σας; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).	
Καθόλου	
Αίγιο	
Δυτικής Μακεδονίας	
Ηπείρου	
Θεσσαλίας	
Ιονίων Νήσων	
Δυτικής Ελλάδας	
Στερεάς Ελλάδας	
Αττικής	
Πελοποννήσου	
Βορείου Αιγαίου	
Νοτίου Αιγαίου	
Κρήτης	
Επάγγελμα	
Δημόσιος Υπάλληλος	
Ιδιωτικός Υπάλληλος	
Ελεύθερος Επαγγελματίας	
Οικιακά	
Φοιτητής	
Άνεργος	
Απόφοιτος Γυμνασίου	
Απόφοιτος Λυκείου	
Απόφοιτος ΕΠΑΛ ή ΕΠΑΣ	
Απόφοιτος ΤΕΙ ή ΑΕΙ	
Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου	
Κάτοχος Διδακτορικού Τίτλου	
Αντιλήψεις αναφορικά με το φαινόμενο των πυρκαγιών και τα μέτρα πρόληψης.	

Ούτε λίγο/Ούτε πολύ	
Πολύ	
Πάρα πολύ	
2. Πόσες πυρκαγιές έχετε βιώσει τα τελευταία 5 έτη στην ευρύτερη περιοχή του τόπου μόνιμης κατοικίας σας; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).	
0	
1-3	
4-6	
7-9	
10 και άνω	
3. Αξιολογήστε τον βαθμό ανησυχίας σας για τις παρακάτω μεταβλητές που επηρεάζονται από την εμφάνιση πυρκαγιών στην ευρύτερη περιοχή του τόπου μόνιμης κατοικίας σας. (Επιλέξτε μία απάντηση για κάθε μία μεταβλητή).	
A) Η οικία ή άλλα κτήρια της ιδιοκτησίας σας.	1. Δεν με αφορά καθόλου
B) Η γη στην ιδιοκτησία σας.	2. Λίγο ανήσυχος/η
Γ) Τα κατοικίδια ή/και τα ζώα σας.	3. Ούτε λίγο/Ούτε πολύ ανήσυχος/η
Δ) Το τοπικό πόσιμο νερό.	4. Πολύ ανήσυχος
Ε) Η δημόσια γη κοντά στην οικία σας.	5. Πάρα πολύ ανήσυχος
ΣΤ) Τα δημόσια ή ιδιωτικά κτήρια κοντά στην οικία σας.	
Ζ) Η υγεία ή ασφάλεια των κατοίκων.	
Η) Οι δασικές εκτάσεις κοντά στην οικία σας.	
4. Ποια από τα ακόλουθα μέτρα έχετε λάβει για να προετοιμαστείτε σε περίπτωση πυρκαγιάς; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις).	
Δημιουργία οικογενειακού σχεδίου έκτακτης ανάγκης.	
Δημιουργία σχεδίου επικοινωνίας.	
Τοποθέτηση σημαντικών εγγράφων σε ασφαλή αποθηκευτικό χώρο εκτός της οικίας σας.	
Εκμάθηση διαδρομών εκκένωσης του μόνιμου τόπου κατοικίας σας.	
Δημιουργία σακιδίου έκτακτης ανάγκης (ρούχα, νερό, τρόφιμα μακράς διαρκείας, κιτ πρώτων βοηθειών).	
Κανένα από τα παραπάνω.	
5. Αξιολογήστε το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας με καθεμία από τις ακόλουθες προτάσεις αναφορικά με την προετοιμασία της οικίας σας σε περίπτωση πυρκαγιάς. (Επιλέξτε μία απάντηση για κάθε μία πρόταση).	

A) Είναι δύσκολο να περιποιηθώ την στέγη και τις υδρορροές της οικίας μου.	1. Διαφωνώ απόλυτα	
B) Είναι δύσκολο να διαχειριστώ την βλάστηση γύρω από την οικία μου.	2. Διαφωνώ	
Γ) Είναι δύσκολο να απομακρύνω τα ξερά χόρτα από την οικία μου.	3. Ούτε διαφωνώ/Ούτε συμφωνώ	
Δ) Είναι δύσκολο να βρω χρόνο για να προετοιμάσω την οικία μου.	4. Συμφωνώ	
Ε) Η φυσική μου κατάσταση με δυσκολεύει στην προετοιμασία της οικίας μου.	5. Συμφωνώ απόλυτα	
ΣΤ) Οι προτεινόμενες αλλαγές που αφορούν την οικία μου παρεμβαίνουν στην επιθυμητή πρόσοψη του οικοδομήματός μου.		
Ζ) Οι προβλεπόμενες αλλαγές επηρεάζουν τον βαθμό ιδιωτικότητας και σκίασης της οικίας μου.		
Η) Οι νομοθεσίες με εμποδίζουν από το αναλάβω δράση για να μειώσω τον κίνδυνο πυρκαγιάς της οικίας μου (π.χ. αφαίρεση δέντρων).		
Θ) Το κόστος προετοιμασίας της οικίας μου με αποτρέπει από το να αναλάβω δράση.		
Ι) Δεν χρειάζεται να προετοιμάσω την οικία μου γιατί έχω ασφάλεια που θα καλύψει οποιαδήποτε πιθανή ζημιά.		
6. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η οικία σας είναι καταλλήλως προετοιμασμένη για μία πιθανή πυρκαγιά; (Αξιολογήστε επιλέγοντας έναν αριθμό από το 1 έως το 5).		
1. Καθόλου προετοιμασμένη		
2.		
3.		
4.		
5. Άριστα προετοιμασμένη		
7. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η διαδικασία μείωσης του κινδύνου πυρκαγιάς στην οικία σας αποτελεί δύσκολο ή εύκολο εγχείρημα; (Αξιολογήστε επιλέγοντας έναν αριθμό από το 1 έως το 5).		
1. Πολύ δύσκολο		
2.		
3.		
4.		
5. Πολύ εύκολο		

<u>Ενημέρωση και εμπιστοσύνη σχετικά με τα μηνύματα πρόληψης κατά του φαινομένου των πυρκαγιών.</u>		
8. Ποια ήταν η τελευταία φορά που ενημερωθήκατε σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).		
Δεν έχω ενημερωθεί καθόλου.		
Έχω ενημερωθεί τους τελευταίους 3 μήνες.		
Έχω ενημερωθεί τους τελευταίους 6 μήνες.		
Έχω ενημερωθεί το τελευταίο έτος.		
Έχω να ενημερωθώ πάνω από 2 έτη.		
9. Ποια είναι η κύρια πηγή ενημέρωσής σας σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).		
Επίσημες ιστοσελίδες φορέων διαχείρισης κρίσεων/καταστροφών (Πολιτική Προστασία, Πυροσβεστική).		
Κοινωνικά μέσα φορέων.		
Τηλεοπτικά διαφημιστικά σποτ φορέων.		
Τηλεοπτικές ειδήσεις.		
Τηλεοπτικές ενημερωτικές εκπομπές.		
Ενημερωτικές ιστοσελίδες.		
Άρθρα σε εφημερίδες.		
Αναρτήσεις δημοσιογράφων σε κοινωνικά μέσα.		
Ιστοσελίδες καναλιών.		
Ραδιοφωνικές ειδήσεις/εκπομπές.		
Φίλοι/γνωστοί/συγγενείς.		
Εφαρμογές (CivilCrete Τάλως, Seismicity, EMY app).		
Ομιλίες από πρόσωπα πολιτικού κύρους.		
Συνεντεύξεις με ειδικούς, μελετητές, επιστήμονες.		
Κοινωνικά μέσα πολιτικών.		
10. Αξιολογήστε τον βαθμό εμπιστοσύνης σας για κάθε μία από τις παρακάτω πηγές ενημέρωσής σας σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση για την κάθε μία πηγή).		
A) Επίσημες ιστοσελίδες φορέων διαχείρισης κρίσεων/καταστροφών (Πολιτική Προστασία, Πυροσβεστική).	1. Καθόλου	
B) Κοινωνικά μέσα φορέων.	2. Λίγο	
Γ) Τηλεοπτικά διαφημιστικά σποτ φορέων.	3. Ούτε λίγο/Ούτε πολύ	

Δ) Τηλεοπτικές ειδήσεις.	4. Πολύ	
Ε) Τηλεοπτικές ενημερωτικές εκπομπές.	5. Πάρα πολύ	
ΣΤ) Ενημερωτικές ιστοσελίδες.		
Ζ) Άρθρα σε εφημερίδες.		
Η) Αναρτήσεις δημοσιογράφων σε κοινωνικά μέσα.		
Θ) Ιστοσελίδες καναλιών.		
Ι) Ραδιοφωνικές ειδήσεις/εκπομπές.		
ΙΑ) Φίλοι/γνωστοί/συγγενείς.		
ΙΒ) Εφαρμογές (CivilCrete Τάλως, Seismicity, EMY app).		
ΙΓ) Ομιλίες από πρόσωπα πολιτικού κύρους.		
ΙΔ) Συνεντεύξεις με ειδικούς, μελετητές, επιστήμονες.		
ΙΕ) Κοινωνικά μέσα πολιτικών.		
11. Ποια από τις ακόλουθες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιείτε περισσότερο για την ενημέρωσή σας σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).		
1. Facebook		
2. Instagram		
3. Twitter		
4. Tik Tok		
5. LinkedIn		
12. Σε ποιο βαθμό θα θέλατε να χρησιμοποιείται καθένα από τα παρακάτω μέσα αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών. (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση για την κάθε μία πηγή)		
Α) Εικόνες	1. Καθόλου	
Β) Infographics (στατιστικά στοιχεία σε μορφή διαγραμμάτων)	2. Λίγο	
Γ) Video με πραγματικούς χαρακτήρες	3. Ούτε λίγο/Ούτε πολύ	
Δ) Video με κινούμενες φιγούρες χαρακτήρων	4. Πολύ	
Ε) Κείμενο	5. Πάρα πολύ	
ΣΤ) Ηχητικό απόσπασμα		
Ερωτήσεις σχετικές με το βίντεο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας		

13. Παρακολουθήστε το βίντεο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας		
#Αντιπυρική - Ενημερωτικό TV σποτ: Οδηγίες πρόληψης για να θωρακίσουμε το σπίτι μας έναντι πυρκαγιάς. Υπερσύνδεσμος βίντεο Σημείωση: Το βίντεο χρησιμοποιήθηκε για την παρούσα πτυχιακή εργασία ως μέρος του ερωτηματολογίου αλλά όλα τα πνευματικά δικαιώματα του τελευταίου πηγαίνουν στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. (Τελευταία πρόσβαση: 21/08/2023)		
14. Είχατε παρακολουθήσει το συγκεκριμένο βίντεο στο παρελθόν; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).		
Ναι		
Όχι		
Ίσως		
15. Αξιολογήστε τα μηνύματα του βίντεο ως προς την χρησιμότητά τους. (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).		
Καθόλου		
Λίγο		
Ούτε λίγο/Ούτε πολύ		
Πολύ		
Πάρα πολύ		
16. Θα προωθούσατε αυτό το βίντεο σε φίλους/γνωστούς/συγγενείς; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).		
Ναι		
Όχι		
Ίσως		
17. Πόσο έντονα βιώσατε το καθένα από τα παρακάτω συναισθήματα κατά την παρακολούθηση του βίντεο; (Επιλέξτε μία απάντηση για το κάθε ένα συναίσθημα).		
A) Χαρά	1. Καθόλου	
B) Λύπη	2. Λίγο	
Γ) Φόβος	3. Ούτε λίγο/Ούτε πολύ	
Δ) Θυμός	4. Πολύ	
E) Αηδία	5. Πάρα πολύ	
ΣΤ) Έκπληξη		
18. Πόσο πιθανόν είναι να προβείτε στη καθεμία από τις παρακάτω ενέργειες μετά την παρακολούθηση του βίντεο; (Επιλέξτε μία ερώτηση για την κάθε μία ενέργεια).		
A) Απομάκρυνση εύφλεκτων υλικών.	1. Καθόλου	
B) Κλάδεμα δέντρων.	2. Λίγο	

Γ) Καθάρισμα φύλλων και πευκοβελονών.	3. Ούτε λίγο/Ούτε πολύ	
Δ) Έλεγχος πυροσβεστήρων.	4. Πολύ	
Ε) Αγορά κατάλληλου μάκρους λάστιχου.	5. Πάρα πολύ	
ΣΤ) Αποφυγή ανάμματος φωτιάς κατά την αντιτυρική περίοδο.		
19. Αξιολογήστε τη διάρκεια του βίντεο που παρακολουθήσατε: (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση)		
2. Πολύ σύντομο		
2.		
3.		
4.		
6. Πολύ εκτενές		
20. Αξιολογήστε τον βαθμό εμπιστοσύνης σας για κάθε μία από τις παρακάτω πηγές ενημέρωσής σας σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση για την κάθε μία πηγή).		
Α) Μουσική Επένδυση/Υπόκρουση	1. Δεν μου άρεσε καθόλου	
Β) Ηχητικά Εφέ	2. Δεν μου άρεσε	
Γ) Ερμηνεία Εκφωνητριών	3. Ούτε δεν μου άρεσε/Ούτε μου άρεσε	
Δ) Κείμενο Αφήγησης	4. Μου άρεσε	
Ε) Μοντάζ	5. Μου άρεσε πολύ	
ΣΤ) Γραφικά		
Ζ) Συντονισμός Ηθοποιών		
Η) Διερμηνεία στην Νοηματική Γλώσσα		
<u>Ερωτήσεις σχετικές με την αφίσα του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας</u>		
21. Παρατηρήστε την αφίσα του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας		

ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ Προετοιμάζομαι:

ΚΛΑΔΕΥΩ ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ

ώστε να μην ακουμπούν σε τοίχους, στέγη και μπαλκόνια

ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΩ ΤΑ ΕΥΦΛΕΚΤΑ ΥΛΙΚΑ γύρω από το σπίτι

ΑΝ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ ΠΥΡΚΑΓΙΑ: **ΜΑΖΕΥΩ ΤΕΝΤΕΣ & ΚΛΕΙΝΩ ΕΡΜΗΤΙΚΑ**
σπίτι και εσωτερικές πόρτες

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
civilprotection.gr

[Υπερσύνδεσμος αφίσας](#) Σημείωση: Η παραπάνω αφίσα χρησιμοποιήθηκε για την παρούσα πτυχιακή εργασία ως μέρος του ερωτηματολογίου αλλά όλα τα πνευματικά δικαιώματα της τελευταίας πηγαίνουν στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. (Τελευταία πρόσβαση: 21/08/2023)

22. Είχατε παρατηρήσει την συγκεκριμένη αφίσα στο παρελθόν; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).

Ναι

Όχι

Ίσως

23. Αξιολογήστε τα μηνύματα της αφίσας ως προς την χρησιμότητά τους. (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).

Καθόλου

Λίγο

Ούτε λίγο/Ούτε πολύ

Πολύ

Πάρα πολύ

24. Θα προωθούσατε την συγκεκριμένη αφίσα σε φίλους/γνωστούς/συγγενείς; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).

Ναι

Όχι

Ίσως

25. Πόσο έντονα βιώσατε το καθένα από τα παρακάτω συναισθήματα κατά την παρατήρηση της αφίσας; (Επιλέξτε μία απάντηση για το κάθε ένα συναίσθημα).

A) Χαρά	1. Καθόλου	
B) Λύπη	2. Λίγο	
Γ) Φόβος	3. Ούτε λίγο/Ούτε πολύ	
Δ) Θυμός	4. Πολύ	
E) Αηδία	5. Πάρα πολύ	
ΣΤ) Έκπληξη		
26. Αξιολογήστε τον βαθμό εμπιστοσύνης σας για κάθε μία από τις παρακάτω πηγές ενημέρωσής σας σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση για την κάθε μία πηγή).		
A) Φόντο (Background).	1. Δεν μου άρεσε καθόλου	
B) Χρώματα Πλαισίων.	2. Δεν μου άρεσε	
Γ) Γραμματοσειρά.	3. Ούτε δεν μου άρεσε/Ούτε μου άρεσε	
Δ) Χρήση Κεφαλαίων και Πεζών Γραμμάτων.	4. Μου άρεσε	
E) Χρώματα Γραμματοσειράς.	5. Μου άρεσε πολύ	
ΣΤ) Ιεραρχία Κειμένου.		
Z) Διάθεση Λογότυπο Πολιτικής Προστασίας.		
H) Διάθεση Λογότυπων Κοινωνικών Μέσων.		
27. Κατά την γνώμη σας, ποιο ήταν το σημείο εστίασης της αφίσας; (Επιλέξτε μόνο μία απάντηση).		
Φόντο (Background)		
Πλαίσια		
Κείμενο		
Λογότυπο		